

พัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษในประเทศไทย

หลักสูตรวิเคราะห์ตามเอกสารที่ปรากฏในระยะเริ่มแรกถึง พ.ศ. 2434

จากหลักฐานที่ปรากฏแน่ชัดแสดงให้เห็นว่าประเทศไทย ได้มีการศึกษาภาษาต่างประเทศตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้มีการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะสอนภาษาบาลี สันสกฤต และเขมรแล้ว ยังมีภาษาฝรั่งเศส พม่า มอญ และจีน โดยคณะมิชชันนารีและได้มีการสร้าง "โรงเรียนสามเณร" เพื่อสอนหนังสือและสอนลัทธิทางศาสนาของชาวต่างประเทศแก่พวกเข้ารีต ประกอบกับเวลานั้นเริ่มมีการติดต่อกับต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส โปรตุเกส อังกฤษ ฯลฯ นับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความตื่นตัวของคนไทย ในการรับแนวความคิดทางการศึกษาและวิทยาการของตะวันตก ซึ่งได้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในเวลาต่อมา

การศึกษาภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกนั้น ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หน้านั้นประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของอังกฤษในสมัยที่ชาวตะวันตกออกแสวงหาอาณานิคม และประเทศรอบบ้านของไทยพากันตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งกันหมด ชาวตะวันตกได้เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องเร่งเรียนรู้อารยธรรมของชาวตะวันตก ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการติดต่อกับชาวต่างประเทศ ดังนั้นเมื่อมีคณะมิชชันนารีอเมริกันได้เข้ามาเมืองไทยมากขึ้น ผู้ที่มีความคิดก้าวหน้าหลายท่านให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญ ในภาษาและวิทยาการตะวันตก จึงได้เริ่มศึกษาภาษาอังกฤษ และวิชาต่าง ๆ จากคณะมิชชันนารีเหล่านั้น สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ ได้กล่าวถึงมูลเหตุของการศึกษาเล่าเรียนภาษาอังกฤษนี้ว่า

ในสมัยนั้นผู้มีสติปัญญาที่เป็นชั้นสูงอยู่ในประเทศนี้ แลเห็นว่าการสมาคมเกี่ยวข้องกับฝรั่งต่างประเทศคงจะต้องมียิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน และภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาสำคัญทางประเทศตะวันออกนี้ มีเจ้านายบางพระองค์แลข้าราชการบางคนปรารถนาจะศึกษาวิชาการและขนบธรรมเนียมของฝรั่งแลจะเล่าเรียนให้รู้ภาษาอังกฤษ จึงพยายามเล่าเรียนศึกษากับพวกมิชชันนารีอเมริกัน

(สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ 2504:105)

เจ้านายและข้าราชการชั้นสูง ซึ่งได้แก่ สมเด็จพระวชิรญาณมุนี (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงเรียนภาษาอังกฤษกับศาสตราจารย์ แคสเวล และภาษาลาตินกับบาทหลวงปาเลอรัทซ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑามณี (พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงเรียนภาษาอังกฤษ และวิชาทหารปืนใหญ่ กรมหลวงวงศาธิราชสนิททรงเรียนวิชาการแพทย์แผนปัจจุบัน หลวงสิทธิไชยเวร (สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์) เรียนวิชาต่อเรือ และนายโหมค อมาตยกุล (พระยากระษาศัมภีร์โกศล) เรียนวิชาการช่างกลทำการศึกษาจนถึงขั้นปฏิบัติงานได้ เช่น สามารถอ่าน พูด เขียนอังกฤษได้ ต่อเรือแบบใหม่ได้

ในสมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงความสำคัญในอิทธิพลของชาวตะวันตก และความจำเป็นในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพราะนับวันการติดต่อเกี่ยวข้องกับชาติตะวันตกจะมีเพิ่มมากขึ้น ความรู้ภาษาอังกฤษจะเป็นเครื่องช่วยให้อ่านหนังสือภาษาอังกฤษได้เข้าใจ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในวิทยาการสมัยใหม่ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด นิสัยใจคอ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวตะวันตกเหล่านั้นได้ ในสมัยของพระองค์ได้เริ่มมีการตื่นตัวเกี่ยวกับการศึกษาแบบตะวันตกราชสำนักและสกุล จึงเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญในการให้การศึกษาภาษาอังกฤษในสมัยนั้น

ราชสำนัก

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกในราชวงศ์จักรีที่ทรงเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการที่จะต้องเรียนรู้ภาษาของชาวตะวันตก โดยเฉพาะในด้านภาษาอังกฤษให้เป็นพื้นฐาน เพื่อเป็นทางไปสู่การศึกษาวิชาการแขนงอื่น ๆ ต่อไป พระองค์จึงโปรดให้คณะสตรีมิชชันนารีอเมริกันเข้าไปสอนภาษาอังกฤษ และความรู้ทั่วไปในพระบรมมหาราชวังแก่บรรดาเจ้าจอม และข้าราชการสำนักสตรี เมื่อปี พ.ศ. 2394 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการให้การศึกษาภาษาอังกฤษแก่สตรีในราชสำนัก และในปี พ.ศ. 2405 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นที่พระที่นั่งทรงธรรมในพระบรมมหาราชวัง เพื่อให้พระราชโอรสและพระราชธิดาที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาแล้ว (มีอายุในราว 8-10 พรรษา) ได้เล่าเรียนภาษาอังกฤษ โดยจ้างสตรีชาวอังกฤษจากสิงคโปร์ ชื่อ นางแอนนา เลียวโนเวนส์ มาเป็นครูสอน เมื่อนางกลับไปก็โปรดให้หมอจันดเล มาสอนแทน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกำหนดให้พระราชโอรสและพระราชธิดาเรียนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาทุกพระองค์ จนสามารถใช้ภาษาได้ดี นับได้ว่าในเรื่องของหลักสูตร ได้เพิ่มวิชาภาษาอังกฤษให้ข้าราชการและเจ้านายได้เรียนด้วยนอกจากภาษาไทย (กาญจนา คุณารักษ์ 2511:362) การศึกษาในราชสำนักนี้เป็นการให้มีความรู้หลาย ๆ ด้านนอกจากภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อเตรียมตัวเข้ารับราชการ แต่การศึกษาคงจำกัดวงอยู่กับเชื้อพระวงศ์ และบุตรหลานขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ยากที่สามัญชนจะมีโอกาสเข้าไปถึงได้

สกุล

เป็นสถานที่จัดตั้งขึ้นสำหรับสามัญชนให้เด็กชายหญิงได้เล่าเรียนหนังสือ ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า "โรงเรียน" จัดตั้งโดยคณะมิชชันนารีอเมริกัน แต่เด็กไทยส่วนมากมีโอกาสได้ศึกษากันในวัดเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มีการสอนวิชาการตามหลักสูตรสมัยใหม่ เมื่อคณะมิชชันนารีอเมริกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาทำการสอน โดยมีหลักสูตรและสอนวิชาการตามหลักสูตรสมัยใหม่ สอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตลอดจนวิทยาการแบบตะวันตกมีการกำหนดเวลาเรียน คือมีตารางสอนทำให้วิชาที่จะเรียนในวันหนึ่ง ๆ แน่นนอน รวมทั้งมีการสอบเลื่อนชั้นจนกระทั่งจบหลักสูตร นับว่าเป็นการเริ่มต้นโรงเรียนตามแบบสมัยใหม่และเป็นสถานที่สำหรับสามัญชนทั่วไป ทั้งเด็กชายและหญิงได้มีโอกาสได้ศึกษาเท่าเทียมกัน นอกจากนี้โรงเรียนของคณะมิชชันนารีอเมริกันยังได้ขยายออกไปตามส่วนภูมิภาคอีก เป็นการขยายการศึกษาไปสู่คนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ในขณะที่รัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่จะจัดการศึกษาให้ และเป็นแนวทางในการวางพื้นฐานให้รัฐบาลได้จัดการศึกษาในสมัยต่อมา

การศึกษาภาษาอังกฤษของไทยในช่วงนี้จึงเป็นไปในลักษณะที่เจ้านายก็เรียนกับพวกเจ้านายขุนนางและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในราชสำนัก พวกราษฎรสามัญชนก็เรียนตาม "สกุล" ของคณะมิชชันนารีอเมริกันที่จัดตั้งขึ้น ส่วนพวกชนชั้นสูงและพวกพ่อค้าเงินนิยมจ้างครูพิเศษ ซึ่งก็คือพวกมิชชันนารีนั่นเอง มาสอนภาษาและวิชาการสมัยใหม่ตามบ้าน (ประวิติครู 2525:2-3) หรือต้องพยายามทำตัวให้เป็นที่สนิทสนมกับชนชาติเจ้าของภาษานั้น ๆ หรือไม่ก็ต้องไปเข้าเป็นสมาชิก

ของคณะมิชชันนารีคณะใดคณะหนึ่ง ซึ่งก็มีอยู่แทบจะนับตัวได้ (ประพัทธ์ ตรีณรงค์ 2516:105) ในขณะที่รัฐบาลไม่ได้มีส่วนในการจัดการศึกษา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2415 อันเป็นปีที่เริ่มจัดให้มีโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษขึ้น แต่ราษฎรสามัญชนก็ยังคงศึกษาตาม "สกุล" ของคณะมิชชันนารีอเมริกันต่อไป ซึ่งได้เริ่มเปิดโรงเรียนขึ้นสอนภาษาอังกฤษบ้างแล้ว

รายละเอียดที่เกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรตามหลักฐานที่กล่าวมาแล้วมีดังนี้

ความมุ่งหมาย

เนื่องจากการศึกษาภาษาอังกฤษในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการศึกษาของเจ้านายและข้าราชการชั้นสูง เป็นความสนใจเฉพาะบุคคลในการที่จะศึกษาภาษาอังกฤษ เพื่อแสวงหาความรู้วิทยาการแบบตะวันตก ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นในราชสำนักเป็นการศึกษาสำหรับเชื้อพระวงศ์และขุนนางข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ความมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้ภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อไม่ให้เสียเปรียบชาวต่างชาติในโอกาสที่จะต้องติดต่อกัน จะได้สื่อความหมายเข้าใจซึ่งกันและกันได้ให้ใกล้เคียงที่สุด ตลอดจนเพื่อแสวงหาความรู้ทางวิทยาการใหม่ ๆ ของชาวตะวันตก

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การจัดการศึกษาเริ่มเป็นนโยบายของรัฐ ทรงปฏิรูปการศึกษา บังคับที่ก่อให้เกิดการจัดการศึกษาแบบใหม่นั้นรวมทั้งการปกครองประเทศไทยในครั้งนั้น เกิดจากการคุกคามของจักรวรรดินิยมจากประเทศตะวันตก จากการทรงเจริญรอยพระยุคลบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถ จากความคิดเห็นตามแบบชาวตะวันตก จากการทรงเล็งเห็นการต้องการบุคคลที่มีความรู้เข้ารับราชการ และจากการทรงมีประสบการณ์คร่ำหวอดของเสด็จประพาสต่างประเทศ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อจะสอนให้เรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ได้ใช้ประโยชน์ต่อไปในการเจรจากับชาวต่างประเทศและผู้แทนของมหาอำนาจตะวันตก นอกจากนี้เพื่อฝึกหัดความรู้ อ่าน เขียน แปลอังกฤษ จนถึงระดับความรู้พอแก่การใช้ในราชการ ตลอดจนเป็นการเตรียมบุคลากรไปศึกษาต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งพระองค์ทรงหวังว่าจะได้กลับมารับใช้บ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

เนื้อหาวิชา

การเรียนภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกนั้น เน้นหนักทางด้านภาษา ด้านอักษรศาสตร์ เพื่อสื่อสารติดต่อ (ดวงเดือน พิศาสบุตร 2517:3) ตลอดจนวัฒนธรรมของตะวันตก สำหรับเนื้อหาวิชาที่จะเรียนนั้น ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อพระเจ้าลูกเธอเมื่อแรกเริ่มเรียนภาษาอังกฤษกับนางแอนนาว่า "...ลูกรักที่นี้เป็นโรงเรียนภาษาอังกฤษซึ่งจะต้องเรียนและสังเกตวิธีภาษาอังกฤษเกี่ยวกับคำทักทาย ที่อยู่ การสนทนาและมารยาท..." (Leonowens 1954:67-68) ดังนั้นครูผู้สอนจะเป็นผู้ที่กำหนดเนื้อหาวิชาที่จะเรียนให้ซึ่งจะมีทั้งการ ฟัง อ่าน พูด เขียน และการฝึกสนทนา ตลอดจนการแปลต่าง ๆ ตามแต่ครูผู้สอนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศจะมีความรู้ ครูจะเป็นผู้หาตำรามาใช้ประกอบในการเรียนการสอนเอง ไม่มีเนื้อหาวิชาที่กำหนดแน่นอนลงไป จากตำราเรียนภาษาอังกฤษของศาสตราจารย์แคสเวล ซึ่งแต่งสำหรับคนไทยขึ้น ชื่อ Elementary Lessons Designed to Assist Siamese in the Acquisition of the English Language ซึ่งเรียกทั่วไปว่า หนังสือ "บทเรียนเบื้องต้น" ทำให้พอจะทราบเนื้อหาวิชาที่เรียนได้บ้างคือมีตัว a b หัดอ่านประสมตัว จนถึงคำแปลการเข้าประโยคต่าง ๆ ยาก ๆ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำราเรียนเล่มนี้ทำให้การเรียนภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกนั้นง่ายขึ้น ดังจะเห็นได้จากคำนำของหนังสือเล่มนี้ว่า

ข้าพเจ้าผู้แต่งหนังสือนี้แต่งไว้สำหรับจะให้คนไทยเรียนภาษาอังกฤษ จะให้เรียนง่าย จึงแต่งเป็นอักษรอังกฤษและอักษรไทยกำกับ แต่จะแต่งอย่างนั้นให้สิ้นอักษรก็แต่งไม่ได้ ด้วยอักษรอังกฤษมีสำเนียงผิดกับอักษรไทย ก็มีบ้าง จึงทำเป็นที่สังเกตไว้ให้รู้ อักษรตัวใดที่มีสำเนียงผิดกับอักษรไทยแล้วก็ทำเป็นดอกจันกำกับลงไว้ หวังจะให้รู้ว่าอักษรตัวนั้นมีสำเนียงผิดกับอักษรไทย ถ้าและผู้ที่จะเรียนรู้ถ้าพบเห็นสิ่งที่เป็นที่สังเกตตั้งนั้นแล้ว ก็จงพากันไปไต่ถามคนที่รู้ภาษาอังกฤษ เรียนซึ่งอักษรนั้น ๆ มาแต่สำนักเขาให้ชานีชานาญให้ตีก็จะรู้ในวิธีสำเนียงอักษรนั้น ๆ อย่างเราแต่งไว้ให้มีสำคัญดังนี้

(Caswell 1859:1)

ตำราเรียนภาษาอังกฤษที่ศาสตราจารย์แคสเวลแต่งนับเป็นตำราเรียนรุ่นแรกที่มีอยู่ ครั้นถึงปี พ.ศ.2415 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เป็นโรงเรียนหลวงที่สอนภาษาและวิชาในภาษาอังกฤษล้วน เนื้อหาวิชาพอจะสรุปได้จากหนังสือ "พระประวัติตราสเล่า" ของสมเด็จพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ความว่าในด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นมีการ

หัดให้พูดฝึกสนทนา อ่าน เขียน แต่งและแปล หัดลายมือ เขียนตามคำบอก และเรียนไวยากรณ์ ในปี พ.ศ.2422 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษที่พระราชวังนันทอุทยาน ได้มีการกำหนดในหลักสูตรให้มีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นให้สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษทั้งในด้านการอ่าน และการเขียน จากรายงานโรงเรียนของสมเด็จพระปราชญ์คำรงราชานุภาพ ที่กรมบังคับมณฑลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ.2428 (จ.ศ.1247) ทำให้ได้ทราบว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนนั้นมีทั้งคำอ่านและแปล หัดลายมือ เรียนแกรมเมอร์ (ไวยากรณ์) (เอกสารเรื่องการจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2511:30)

ในปี พ.ศ.2429 เซอร์โรเบิร์ต มอเรนซ์ ชาวอังกฤษ เดินทางมาถึงกรุงเทพฯ เพื่อสอนหนังสือให้กับโอรสทั้ง 3 องค์ ของพระเจ้านั่งยาเธอ กรมหมื่นนเรศร์วรฤทธิ์ และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จ้างเป็นพระอาจารย์สอนสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวิชิตยศ ซึ่งเซอร์โรเบิร์ต มอเรนซ์ได้แต่งหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเรียกกันว่าหนังสือชุดบันได (Ladder of Knowledge Series) หรือที่เรียกว่า Fifty Steps in English นักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษโดยมากจะใช้แบบเรียนชุดนี้ และต่างก็รู้สึกว่าได้ความรู้อันเป็นรากฐานของภาษาอังกฤษ (ประวัติครู 2500:67, 2503:56)

สำหรับเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษชุดบันไดมีดังนี้

1. บันไดแบบสอนอ่านอังกฤษเล่ม 1 ผู้แต่งกล่าวไว้ในคำนำว่า "ตำราเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นเพื่อจะสอนนักเรียนชาวสยามให้หัดอ่านอังกฤษ แต่ส่วนเดียว มิได้หมายจะให้แปลหรือจะสอนใจความของศัพท์ด้วยกัน เมื่อถึงเวลาที่จะสอนให้แปลเนื้อความจะต้องใช้เล่มอื่นหาได้ใช้เล่มนี้ไม่"

ขอยกข้อความตอนหนึ่งในบทเรียนที่ 13 มาเป็นตัวอย่างดังนี้

La-zy	Pu-ny	Ba-by
Da-zy	Ti-ny	Bil-ly
A-my	To-ny	Luc-ky
Hol-ly	To-by	Dic-ky
Ba-by	Du-ty	Do-sy

A-my is a pu-ny ba-by. To-ny is a ro-sy fel-low. To-by is a ti-ny pup-py. Bil-ly is a la-zy lad. The ba-by lay in the cot.

(มอเรนธ์ 2458:87)

2. บันไดแบบหักแตงอังกฤษ เล่ม 1 (บันไดเล่ม 2 เดิม) สอนการแตงอังกฤษอย่างง่าย ๆ โดยอาศัยการแปลไทยเป็นอังกฤษ และแปลอังกฤษเป็นไทย ดังตัวอย่าง

Exercise 3 ให้นักเรียนหาคำแปลของคำเหล่านี้จากพจนานุกรมเขียนไว้ในสมุด แล้วท่องไปกว่าจะจำได้

Bed	The	Book
Hot	Box	Me
In	Very	Has
Fan	Too	Where
Is	Sun	Not very

จงแปลประโยคเหล่านี้เป็นอังกฤษ

ก. ถ้าในที่แห่งใดมีเครื่องหมายอย่างนี้ "o" ให้ใช้คำว่า "the"

ข. ถ้ามีอย่างนี้ "x" ให้ใช้คำว่า "is"

1.	2	1	3	4	
	สุนัข	ของฉัน	+	อ้วน	
2.	2	1	3	5	4
	แมว	ของฉัน	+	ใหญ่	นัก
3.	1	2	4	3	
	นี้	+	พ็ค	ของเขา	
4.	1	2	5	4	3
	เขา	มี	สุนัข	ใหญ่	ตัวหนึ่ง
5.	1	2	3	5	4
	o	แตก	+	ร้อน	นัก
6.	1	2	4	3	
	นี้	+	หมวก	ของฉัน	
7.	สุนัข	ของฉัน	+	ใหญ่	นัก
8.	นี้	+	หนังสือ	ของฉัน	

9. 2 1 3 4 6 5
 หัก ของฉัน อยู่ ใน หีบ โบนัน
10. สุนัข น + ใหญ่ นัก
11. หมู + ของเขา อ้วน นัก
12. 4 3 2 1
 หมวก ของฉัน อยู่ ที่ไหน?

(มอเรนซ์ 2465:4-5)

3. บันไดเล่ม 3 แปลภาษาอังกฤษเป็นไทยสอนแปลเรื่องภาษาอังกฤษเป็นไทย ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

Lesson 66

The Boy and The Brook

An old man saw a small boy sitting down by a brook for a long time.

"My boy" said the old man, "What makes you sad? Why do you look so long at this stream?"

"Sir," said the boy, "I want to go to that village there; and I am waiting till the water in the brook has all run by, so that I can cross over."

"No, no," said the man, "You will wait for ever, if you wait till all the water has passed away. You must wade across."

(มอเรนซ์ 2473:79)

4. บันไดเล่ม 4 แปลไทยเป็นอังกฤษ มีข้อความยากกว่าบันไดเล่ม 2 ตอนปลายเล่มมีแบบฝึกหัดแปลเป็นเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Lesson 3

Read the following sentences :-

1. ฉัน กำลัง เขียน อังกฤษ อยู่	1. I am writing an English lesson.
2. พรุ่งนี้ ฉัน จะ เขียน หนังสือ เล่มใหม่	2. I shall write my new book tomorrow.
3. เมื่อวานนี้ ฉัน เขียน หนังสือ นี้ หงสิ้น	3. I wrote all this letter yesterday.
4. ฉัน เขียน หนังสือ ไทย ที่ โรงเรียน ทุกวัน	4. I write Siamese at school every day.
5. ฉัน เคย เขียน หนังสือ เล่มนี้ สามหน แล้ว	5. I have written this letter three times before.

6. เอา บทเรียน นั้น ไป เขียน
ที่บ้าน

6. Write that lesson at home.

(มอแรนต์ 2434:16)

5. บันไดเล่ม 5 สอนการแปลอังกฤษไวยากรณ์อังกฤษและการแต่งจดหมาย

(English Translation, English Grammar and Letter Writing) เนื้อหาจากหนังสือบันไดเล่ม 5 มีดังนี้ Subject, Object แปลอังกฤษเป็นไทยและแปลไทยเป็นอังกฤษ หาคความหมายของคำ แต่งประโยคโดยกำหนดคำให้ Tense, Active, Passive Voice, Direct, Indirect Narration (Speech) แปลจดหมายอังกฤษเป็นไทยและแปลไทยเป็นอังกฤษ Micellaneous exercises ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคือ

Exercise 1

1. Let the pupils point out the Subject and Object in each of the following sentences,

1. Who gave you that book?
2. Did your father give you any money yesterday?
3. Where did my servant put my hat?

2. Add an Object to each of the following sentences.

1. The dog bit.....
2. Who told you to ring....?
.....
3. The cook is boiling.....

(มอแรนต์ 2460:1-2)

จากเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ในแบบเรียนหนังสือชุดบันไดภาษาอังกฤษ ของ เซอร์ โรเบิร์ต มอแรนต์ ชุดนี้ทำให้ได้ทราบถึงเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่ได้กำหนดให้เรียนต่อมาในปี พ.ศ.2433 กรมศึกษาธิการได้ประกาศพระราชบัญญัติการสอบวิชา เพื่อกำหนดมาตรฐานวิชา ภาษาอังกฤษในโรงเรียนหลวง และโรงเรียนเซนต์กิติ (โรงเรียนของคณะมิชชันนารี) ที่สอน ภาษาอังกฤษ (โรงเรียนพิเศษเซนต์กิติ) ด้วยมีความมุ่งหมายจะให้การสอนวิชาและการใช้แบบ เรียนในโรงเรียนเหล่านี้เป็นแบบเดียวกัน ได้เริ่มใช้พระราชบัญญัตินี้ในปี พ.ศ.2434

สำหรับการสอนวิชาความรู้ภาษาอังกฤษในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเป็น 6 ชั้น (คือ standard) เรียกว่า ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ที่ 3 ไปโดยลำดับ การกำหนดสอบวิชามีดังนี้

ชั้นที่ 1 สอบอ่าน เขียนหนังสือให้ถูกต้องคำ ฝีมือเขียนหนังสือ แปลคำภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย แปลคำภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์ และวิชาคิคเลข รวม 7 อย่างด้วยกัน

ชั้นที่ 2 สอบอ่าน เขียนหนังสือให้ถูกต้องคำ ฝีมือเขียนหนังสือ แปลคำภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย แปลคำภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์ เรียงความในภาษาอังกฤษ ความรู้ที่จะพรรณาลักษณะสิ่งของในภาษาอังกฤษ และวิชาคิคเลข รวมเป็น 9 อย่าง

ชั้นที่ 3 สอบทุกอย่างเท่าชั้นที่ 2 ต่างกันแต่ที่ยากขึ้น

ชั้นที่ 4 สอบอ่าน เขียนหนังสือให้ถูกต้องคำ ฝีมือเขียนหนังสือ แปลคำภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย แปลคำภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์ เรียงความในภาษาอังกฤษ ความรู้วิชาภูมิศาสตร์ และวิชาคิคเลข รวมเป็น 9 อย่าง

ชั้นที่ 5 สอบอ่าน แปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แปลความภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์อังกฤษ เรียงความอังกฤษ วิชาคิคเลข และวิชาภูมิศาสตร์ รวม 7 ค้วยกัน

ชั้นที่ 6 สอบอ่าน แปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แปลความภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์อังกฤษ เรียงความอังกฤษ วิชาคิคเลข วิชาภูมิศาสตร์ ความรู้พงศาวดาร ต่างประเทศ ความรู้เหตุและเรื่องราวของการค้าขาย ความรู้การราศาสตร์และสรีรศาสตร์ รวม 11 อย่าง

วิชาทั้งหมดที่พระราชบัญญัติการสอบวิชาได้กล่าวถึงในวิธีการสอบภาษาอังกฤษดังกล่าว มาแล้วข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าต้องมีการเรียนการสอนวิชาเหล่านี้ด้วย

ลักษณะของเนื้อหาวิชาที่เรียนทั่ว ๆ ไปในช่วงระยะนี้ แสดงให้เห็นว่าเน้นด้านการอ่าน เขียน แปล และไวยากรณ์โดยใช้นเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งสามารถที่จะนำไปใช้ได้ จึงสนองและสอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกนั้น ไม่ได้กำหนดแน่นอนลงไป แต่แบ่ง เป็น 2 ภาค คือภาคเช้าและภาคบ่าย สำหรับในราชสำนัก ส่วนโรงเรียนพิเศษเขลยศักดิ์นั้นจะ แบ่งการเรียนออกเป็น 2 ภาคเหมือนกัน โดยภาคเช้าจะเรียนภาษาไทยและในภาคบ่ายจะเรียน ภาษาอังกฤษ แต่ไม่ได้กำหนดเวลาเรียนที่แน่นอนลงไปว่าในแต่ละวิชาจะมีเวลาเรียนอย่างไร

กระบวนการเรียนการสอน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคเริ่มจัดการศึกษาแผนใหม่ เริ่มมีโรงเรียนเป็นแบบแผนจริง ๆ ไม่ใช่เป็นการสอนกันเป็นส่วนตัว (tutoring) (อมร รักษาสัจย์ 2512:161) ระยะเริ่มแรกของการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษการเรียนการสอนเป็นไปอย่างค่อนข้างลำบาก เพราะครูที่สอนเป็นชาวต่างประเทศ พูดภาษาไทยไม่ได้ นักเรียนก็พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ต้องใช้วิธีการชี้ตัวและภาษาใบ้ประกอบกัน ถ้าศัพท์ยาก ๆ ไม่เข้าใจ ก็ใช้วิธีเปิดอภิธาน ซึ่งมีอยู่เพียง 2 เล่ม ใหญ่โตมากให้นักเรียนอ่านเอาเองในภาษาไทย

อภิธาน 2 เล่มดังกล่าวที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษคือ เล่มแรก "ศัพท์พะจะนะ พาสาไท" แต่งโดยสังฆราชาเปลกัวซ์ คือพจนานุกรมแปลไทยเป็นอังกฤษ ฝรั่งเศสและลาติน รวม 3 ภาษา เป็นเล่มที่นักเรียนใช้ ส่วนอีกเล่มหนึ่งเป็นหนังสืออภิธานที่แมคฟาร์แลนด์ (บิดาพระอวาทิชยาตม ยอร์ช บี แมคฟาร์แลนด์) เป็นผู้แต่งเป็นพจนานุกรมแปลอังกฤษเป็นไทย เป็นเล่มที่ครูใช้ เมื่อมีปัญหาที่ช่วยกันเปิดเล่มนี้บ้าง เล่มนั้นบ้างช่วยกันดู ซึ่งหนังสืออภิธานทั้ง 2 เล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในเวลานั้นมาก (ประพัทธ์ ตรีณรงค์ 2504:177-178, สุพรรณิ กาญจนันฐิติ 2507:20 และดวงเดือน พิศาลบุตร 2517:39-40) ในสมัยที่มิสเตอร์กุตสลาฟและมิสเตอร์ทอมลิน ซึ่งเป็นมิชชันนารีอเมริกันคนแรกที่เข้ามาเมืองไทย ก็ได้แต่งอภิธานภาษาอังกฤษกับภาษาไทยไว้ สำเร็จตั้งแต่อักษรเอ ไปจนถึงอักษร อาร์ และแต่งอภิธานกับไวยากรณ์เป็นภาษาไทย หนังสือที่แต่งไม่มีใครถูกต้องเรียบร้อยนักจึงไม่เป็นที่นิยมใช้ (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 29 2507:337-345)

การใช้หนังสืออภิธานในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ (2516:276-277) ทรงเล่าว่า

ในการที่พวกฉันใช้หนังสืออภิธานครั้งนั้นมีผลสืบมาจนบัดนี้ประหลาดอยู่เรื่อง 1 ในบทเรียนบท 1 มีคำว่า ไบ (by) ดูเหมือนจะเป็นเช่นประโยคที่ว่า He went by boat. หรืออะไรทำนองนี้ ครูจะให้แปลเป็นภาษาไทย นักเรียนพวกฉันไม่เข้าใจคำ by ครูจึงเปิดอภิธานให้ดู ในหนังสือเล่มนั้นแปลคำ by ว่า "โดย" พวกนักเรียนก็แปลว่า "เขาไปโดยเรือ" แต่ขึ้นมาเมื่อแปลคำ by ก็แปลว่า "โดย" เสมอมา เช่น written by แปลว่า "แต่งโดย" แล้วพวกฉันเลยใช้คำนี้ต่อมาในเวลาเมื่อออกจากโรงเรียนแล้ว มีในหนังสือคือต เป็นต้น จึงเลยเป็นมรดกตกมาถึงคนชั้นหลัง ที่จริงไม่ถูกต้องตามภาษาไทย เพราะคำว่า "โดย" เป็นศัพท์ภาษาเขมรแปลว่า "ตาม" แต่งโดย ก. ความแสดงว่า ข. แต่งตามคำบอกของ ก. แต่ไม่รู้ว่ามีคนเมื่อใช้กันแพร่หลายเสียแล้ว

สำหรับในด้านการพูดภาษาอังกฤษ นักเรียนได้ฝึกหัดการพูดกับครูที่เป็นเจ้าของภาษาจริง ๆ ซึ่ง ชาร์ล ซี ฟรีช (Charles C. Fries 1967:1) ได้กล่าวถึงการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไว้ว่า "...ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น เมื่อเราต้องการฟังหรือพูดภาษาใดให้เข้าใจถูกต้อง เราควรเรียนจากตัวเจ้าของภาษาเอง เพราะถือหลักที่ว่า การฝึกฝนฟังหรือพูดจากตัวเจ้าของภาษาเองย่อมทำให้เราเรียนได้ดีขึ้น..." ถึงแม้ว่าจะมีคนไทยที่รู้ภาษาดีจะสอนได้ก็ยังไม่ดีเท่าเจ้าของภาษาเอง เป็นต้นว่า Pronunciation การสอนภาษาอังกฤษในชั้นเริ่มต้นใช้เจ้าของภาษาเป็นครูสอนทั้งสิ้น ซึ่งตรงจุดประสงค์ของการสอนภาษาและปฏิบัติได้ เพราะจำนวนนักเรียนน้อยจำกัดอยู่ในวงแคบ

ในการเรียนการสอนครูค่อนข้างที่จะกวาดชั้นเรื่องระเบียบวินัย และได้นำมาใช้ในห้องเรียนโดยมีการลงโทษเมื่อทำผิดระเบียบวินัย เช่น ให้นั่งบนเก้าอี้ ใช้บรรทัดตีลงบนฝ่ามือแรง ๆ (ประพัฒน์ ตรีณรงค์ 2504:175-176) เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอน

ระยะแรกที่เริ่มการศึกษาภาษาอังกฤษครูจะใช้แบบเรียนเป็นหลัก ซึ่งมีดังนี้

1. บทเรียนเบื้องต้น (Elementary Lesson Designed to Assist Siamese in the Acquisition of the English Language) แต่งโดยศาสตราจารย์แคสเวล เป็นแบบเรียนที่ใช้ในระยะเริ่มแรก

2. หนังสือชุดบันไดภาษาอังกฤษ (Ladder of Knowledge Series) หรือที่เรียกว่า Fifty Steps in English ซึ่ง เซอร์ โรเบิร์ต มอแรนต์ ได้เรียบเรียงขึ้นเมื่อ พ.ศ.2433 มีคำอธิบายทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เป็นหนังสือชุดมี 5 เล่ม เรียกบันได เล่ม 1 เล่ม 2... มีภาษาอังกฤษกำกับ ตัวอย่างเช่น Ladder of Knowledge series Volume I Fifty Steps ซึ่งทั้ง 5 เล่มมีดังนี้

2.1 บันไดแบบสอนอ่านอังกฤษ เล่ม 1

2.2 บันไดแบบคัดแต่งอังกฤษ เล่ม 2

2.3 บันไดเล่ม 3 แปลภาษาอังกฤษเป็นไทย

2.4 บันไดเล่ม 4 แปลไทยเป็นอังกฤษ

2.5 บันไดเล่ม 5 สอนการแปลอังกฤษ ไวยากรณ์อังกฤษ และการแต่งจดหมาย

(English Translation, English Grammar and Letter Writing)

นอกจากหนังสือชุดนี้ไวยาภาษาอังกฤษทั้ง 5 เล่มนี้แล้ว ยังมีหนังสือวิธีสอนมันไคสำหรับครูอีกด้วย

ส่วนหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนของนักเรียนที่ใช้ คือ "สัพพะจะนะ พาสาไท" แต่งโดยสังฆราช ปาเลอร์กัวซ์ ซึ่งเป็นพจนานุกรมแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และลาติน ส่วนอีกเล่มหนึ่งเป็นของครูใช้ เป็นพจนานุกรมแปลอังกฤษเป็นไทย แต่งโดย แมคฟาร์แลนด์ สำหรับอภิธานภาษาอังกฤษกับภาษาไทย ตั้งแต่อักษรเอไปจนถึงอักษรอาร์ กับอภิธานไวยากรณ์เป็นภาษาไทย ซึ่งแต่งโดยมิสเตอร์กุตสลาฟและมิสเตอร์ทอมลินนั้นหนังสือแต่งไม่ค่อยถูกต้องเรียบร้อยนัก ไม่เป็นที่นิยมใช้

ค่านอุปกรณ์การเรียนนั้นใช้เขียนทั้งกระดานชนวน และใช้สมุด ซึ่งเรียกว่าสมุดฝรั่ง เขียนด้วยหมึกใช้หมึกน้ำเงินแดง ในส่วนของโรงเรียนมิชชันนารีมีการสอนให้ร้องเพลงภาษาอังกฤษ

การวัดและประเมินผล

ในด้านการสอบหรือการประเมินผล ส่วนใหญ่เป็นการสอบแบบอาศัยความจำ การท่องจำมากกว่าที่จะให้ใช้ความคิดริเริ่ม ในระยะที่การศึกษายังไม่แพร่หลายจะมีการแต่งตั้งข้าหลวงไปสอบ ซึ่งไม่เหมือนกับการสอบในปัจจุบัน โดยใช้วิธีซักถามให้ตอบกันด้วยปากเปล่ามากกว่าให้เขียนตอบเป็นลายลักษณ์อักษรดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน และวิชาการต่าง ๆ ที่เรียน ไม่มากแขนงเหมือนปัจจุบัน การสอบจึงสามารถเสร็จสิ้นได้วันเดียว ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวิชิราวุธโรรส ทรงกำหนดวิชาการวัดผลแบบใหม่ คือการเข้าสอบไล่ด้วยการเขียนในกระดาษ แทนการสอบปากเปล่า ได้ทรงกำหนดวิธีการให้คะแนนไว้อย่างละเอียด เป็นเครื่องตัดสินการสอบว่าไต่หรือตก เป็นที่นิยมแพร่หลายในเวลาอันรวดเร็ว ต่อมาการสอบไล่เป็นการสอบความรู้ทางภาษา การเขียนเป็นส่วนใหญ่ถ้านักเรียนสอบได้มาก ครูก็ได้รับการยกย่องชมเชย นักเรียนที่สอบได้ก็ก็มีรางวัล (อารี สัตหณวี 2512:283, สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย 2514:65 และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526:48)

ในการสอบวิชาต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิชาภาษาอังกฤษด้วยนั้น ในสมัยก่อนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปฟังและดูความสามารถของนักเรียนด้วย ดังหนังสือพิมพ์ "จดหมายเหตุสยามไสมย" เล่ม 3 หน้า 17 วันพุธ เดือนนี้ ขึ้นค่ำหนึ่ง ปีออก 1246 (17 ธันวาคม 2427) หน้า 343 ได้ลงข่าวไว้ว่า

ข่าวในกรุงเทพฯ
โรงเชกษุศตรหญิง

ที่วังหลังได้มีเอกษาไมแนเชอน คือมีการไล่เสียง ใต้ถาม ให้เทน ปรากฏว่าลูกสิศที่
เชกษุศตรนั้นได้เรียนอะไรบ้าง เป็นอย่างไรบ้าง ณ วันพฤหัสบดี เดือนอ้าย แรมเก้าค่ำ (11
ธันวาคม 2427) ตั้งแต่เวลาเที่ยง คนที่ไปดู ไปฟังนั้น ชมสรรเสริญครุ อมชเตค นั้นด้วย

เชกษุศตรหลวง

ที่สวนอนันต์ได้มีลิตีเรรีเอกชชิปีเชอน คือ การสำแดงความฉลาดข้างขาหนังสือ ความ
รู้ต่าง ๆ ครูใหญ่ที่เชกษุศตรนั้นได้มีหนังสือไปถึงท่านทั้งหลายเชิญไปฟังการของลูกสิศที่เชกษุศตรนั้น
ณ วันศุกร์ เดือนอ้าย แรมสิบค่ำ (12 ธันวาคม 2427) เวลาค่ำสองทุ่ม คนที่ไปฟังนั้นว่า
ดีใจบุตรชชาวสยามมีที่เรียนไ้ด้นั้น พระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามเป็นที่
ล้นพัน ได้พระราชทานเงินปีละมาก ๆ เลี้ยงดูทั้งครู ทั้งลูกสิศ ให้มีที่เรียนได้ ดั่งนั้น

ณ วันอังคาร เดือนอ้าย แรมสิบสี่ค่ำ (16 ธันวาคม 2427) คือวานนี้ ได้มีการเอกษา
ไมแนเชอน คือการไล่เสียงใต้ถามลองคุบัญญัติความรู้ของพวกลูกสิศ นักเรียนที่เชกษุศตรนั้น
ครูใหญ่ของเชกษุศตรนั้นก็ได้มีหนังสือ ถึงท่านทั้งหลายเป็นอันมาก ชชาวสยามทั้งชชาวอนกให้ไปฟัง
ดูให้ทันการตั้งแต่เวลาเที่ยงวันนั้น

(วุฒิชัย มูลศิลป์ 2512:78-79)

ก่อนที่จะมีประกาศพระราชบัญญัติการสอบวิชานั้นมีการกำหนดการสอบวิชามีปีละ 1
ครั้ง นับว่าเป็นระยะเวลาที่ห่าง เมื่อมีพระราชบัญญัติการสอบวิชาจึงได้เพิ่มการสอบเป็นปีละ 2
ครั้ง

ปัญหาและอุปสรรค

ในระยะแรก ๆ ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น ยังไม่มีแนวทางที่ใช้ในการ
สอน ฉะนั้นการสอนจึงเป็นแต่ใครมีความรู้ มีตำราอย่างไรก็สอนกันไป โรงเรียนหนึ่งก็เป็นแบบ
หนึ่งไม่ได้เหมือนกัน ความรู้จึงไม่ได้มาตรฐาน จนกระทั่งได้มีพระราชบัญญัติการสอบวิชา จึง
สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้เหมือนกัน สำหรับในด้านการเรียนการ
สอนนั้นในระยะแรก จุดมุ่งหมายเพื่อจะได้สื่อความหมายเข้าใจซึ่งกันและกันให้ได้ใกล้เคียงที่สุด
การสอนในชั้นเริ่มต้นใช้เจ้าของภาษาเป็นครูสอนทั้งสิ้น จำนวนนักเรียนน้อยจำกัดอยู่ในวงแคบ
จำนวนครูที่เป็นเจ้าของภาษามีปริมาณจำกัดเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับผู้เรียนด้านการปฏิบัติก็
สามารถทำได้ทั่วถึง และเมื่อได้เรียนวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งครูชาวต่างประเทศสอน ยิ่งทำให้
ได้มีการย่ำใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันด้วย การเรียนจึงเป็นไปอย่างได้ผล แต่ถึงกระนั้นการ
เรียนการสอนภาษาอังกฤษก็ยังมีปัญหา ดังที่สมเด็จพระยาวชิรญาณวโรรส (2467:14)
ทรงเล่าว่า

ครูพูดไทยไม่ได้ สอนอย่างฝรั่งเจิบ หนังสือเรียนใช้แบบฝรั่งที่สุดจนแผนที่ยุโรปสำหรับสอน เรารู้จักแผนที่ของเมืองฝรั่งก่อนของเมืองไทยเราเอง หักพูดหัดอ่านนะให้เข้าใจความเอาเอง ไม่ได้หัดให้แปล แต่พวกเรา ก็พยายามเข้าใจความได้ถึงพงษาวิชาการอังกฤษ สิ่งที่เราเข้าใจไม่ได้ คือ ไวยากรณ์ คิคเลขก็ใช้มาตราอังกฤษ แต่เราทำเลขไทยแบบมาแล้ว เราคงรู้จักมาตราไทยมาก่อน แต่ผู้อื่นที่รู้จักมาตราอังกฤษก่อนมีบ้างกระมัง แต่ความรู้เหล่านี้มาช่วยเราเมื่อโตแล้ว

ต่อมาเมื่อมีนักเรียนมากขึ้น และมีโรงเรียนตั้งขึ้นใหม่ หนังสือเรียนจึงไม่ค่อยมีพอจ่ายใช้ตามโรงเรียน และหนังสือเรียนก็มีราคาแพง

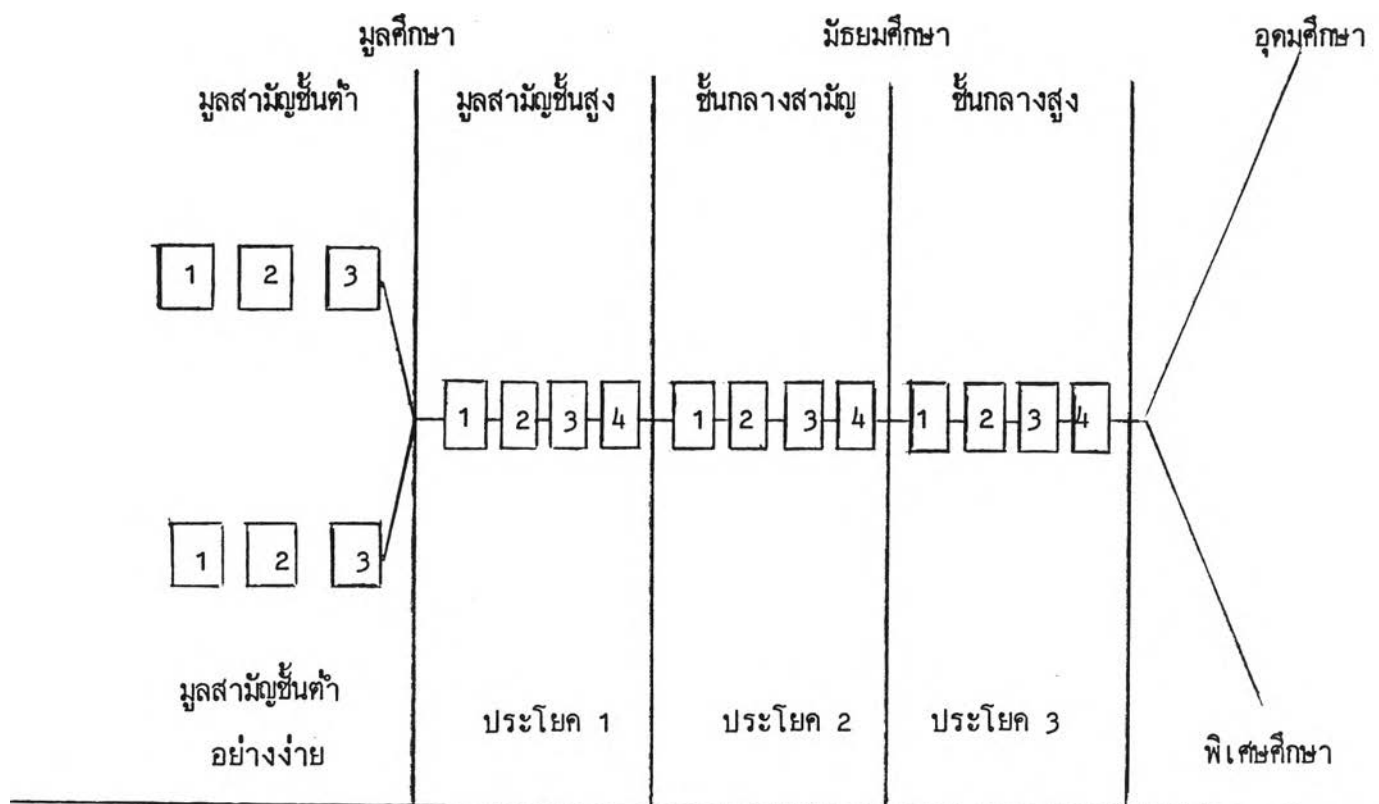
การจัดการศึกษาภาษาอังกฤษในระยะที่ยังไม่มีหลักสูตร สำหรับใช้เป็นแนวทางเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอยู่ในช่วงก่อน พ.ศ. 2435 นั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจัดอยู่ในวงจำกัด สถานที่ให้การศึกษาคือ ราชสำนัก กับโรงเรียนที่คณะมิชชันนารีตั้งขึ้น แนวทางในการเรียนการสอนแล้วแต่ละสถาบันว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอนคล้ายตามความมุ่งหมาย ในด้านการวัดและประเมินผลครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลเองตามมาตรฐานที่คิดและตั้งไว้ ไม่มีการร่าง

หลักสูตรภาษาอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ. 2435-พ.ศ. 2474

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 จนถึงปี พ.ศ. 2474 วิชาภาษาอังกฤษได้รับการกำหนดให้มีการเรียนการสอนในหลักสูตรทั้งในฐานะวิชาเลือกและวิชาบังคับในระดับชั้นต่าง ๆ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2435 ได้มีประกาศตั้งโรงเรียนชั้นมูลฐานศึกษาขึ้น สอนตามกฎพิัดสำหรับการศึกษาเป็นหลักสูตรในโรงเรียนมูลสามัญ ถ้าโรงเรียนใดที่มีครูมีความสามารถจะสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่งเพิ่มขึ้นได้ในระดับมูลศึกษาชั้นสูง เวลาสอบไล่ให้สอบตามประโยชน์ 1 สำหรับประโยชน์ 2 และประโยชน์ 3 นั้นจัดอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนชั้นกลาง แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ โรงเรียนชั้นกลางสามัญ และโรงเรียนชั้นกลางสูงตามลำดับ กำหนดให้มีการเรียนภาษาอังกฤษ เวลาสอบ ใช้ตามพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ. 2433

แผนภูมิที่ 1 แสดงการศึกษาในช่วงเวลาที่ใช้กฎพิคตสำหรับการศึกษาเป็นหลักสูตร

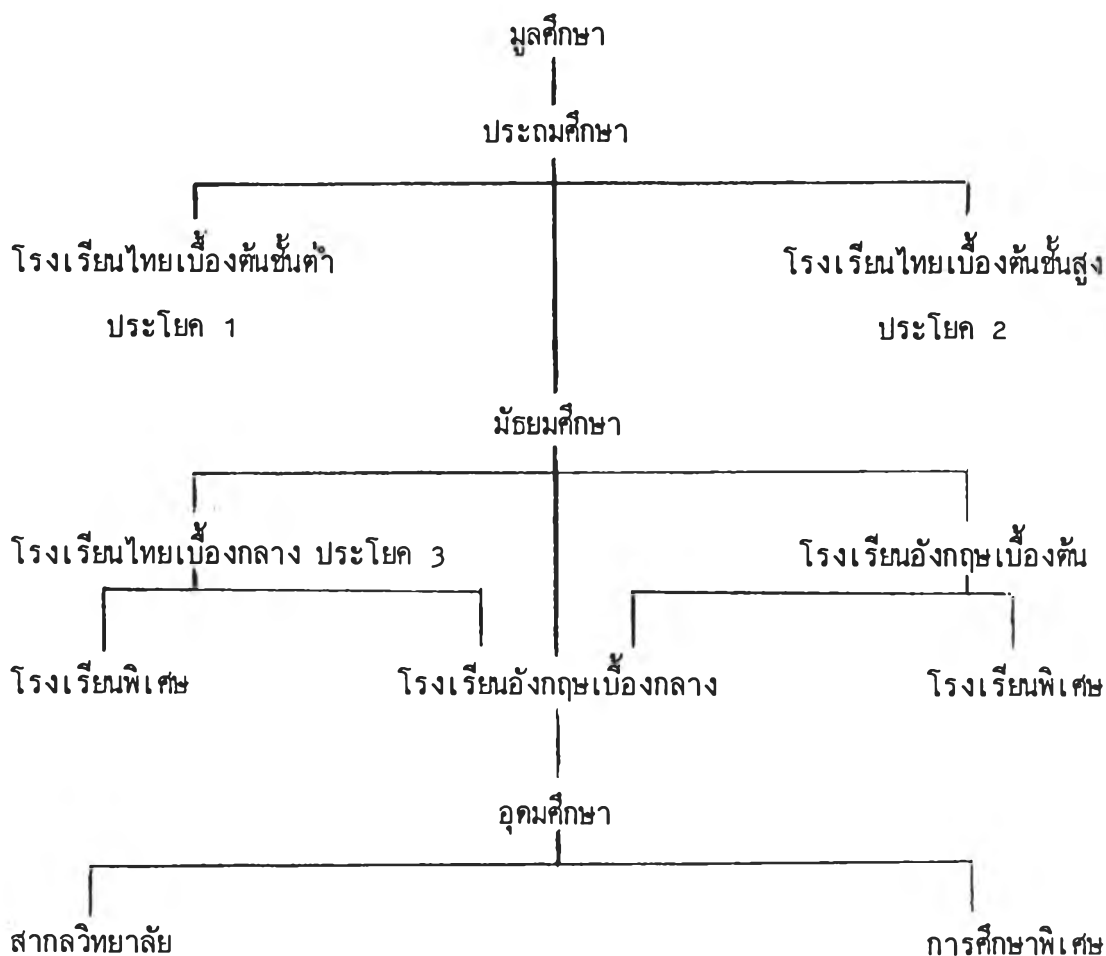
ที่มา : สรุปรจากสถานศึกษาในกรุงเทพฯ เอกสารรัชกาลที่ 5 แฟ้ม ศ.1 เบ็ดเสร็จศึกษาธิการ
เรื่อง ราชการในกรมศึกษาธิการ เล่ม 1 เอกสาร ศ.1/3

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ.2433 ซึ่งกลายมาเป็นหลักสูตร พ.ศ.2438 หลักสูตรฉบับนี้ในชั้นทยอย 3 ซึ่งเดิมเรียนแต่วิชาฝ่ายภาษาไทยเท่านั้น เริ่มให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศด้วย มีทั้งภาษาโบราณและภาษาปัจจุบัน สำหรับภาษาโบราณนั้น กำหนดให้ทุกคนเรียนภาษาบาลี เพราะเป็นรากภาษาไทย ส่วนภาษาปัจจุบันนั้นจะต้องเรียน 1 ภาษา เลือกได้ระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษามลายู ซึ่งถ้าเลือกเรียนภาษาปัจจุบันภาษาใดภาษาหนึ่งแล้ว จะต้องเรียนภาษานั้นต่อไปให้ตลอดจนจบชั้นทยอย แต่ภาษามลายูไม่ค่อยเป็นที่นิยมจึงค่อย ๆ หายไปจากหลักสูตร คงมีแต่ภาษาอังกฤษที่มีความนิยมอยู่ตลอดมา และทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ

ในปี พ.ศ.2441 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการเสด็จประพาสยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้มี "โครงการ

แผนการศึกษาในกรุงเทพฯ ร.ศ.117" (พ.ศ.2441) ได้ใช้เป็นหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งมีการเล่าเรียนเบื้องต้นแรก (มูลศึกษา) เบื้องต้น (ประถมศึกษา) เบื้องกลาง (มัธยมศึกษา) และเบื้องสูงสุด (อุดมศึกษา) สำหรับการเล่าเรียนเบื้องต้นกลาง (มัธยมศึกษา) ถ้าเรียนอย่างแบบไทยเรียนในโรงเรียนไทยเบื้องต้นกลาง วิชาภาษาอังกฤษจะบังคับให้เรียนเฉพาะผู้ที่เรียนต่อในโรงเรียนที่มีการเรียนแบบอังกฤษที่เรียกว่าโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้นกับอังกฤษไทยเบื้องต้น ทั้ง 2 ระดับนี้จัดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ

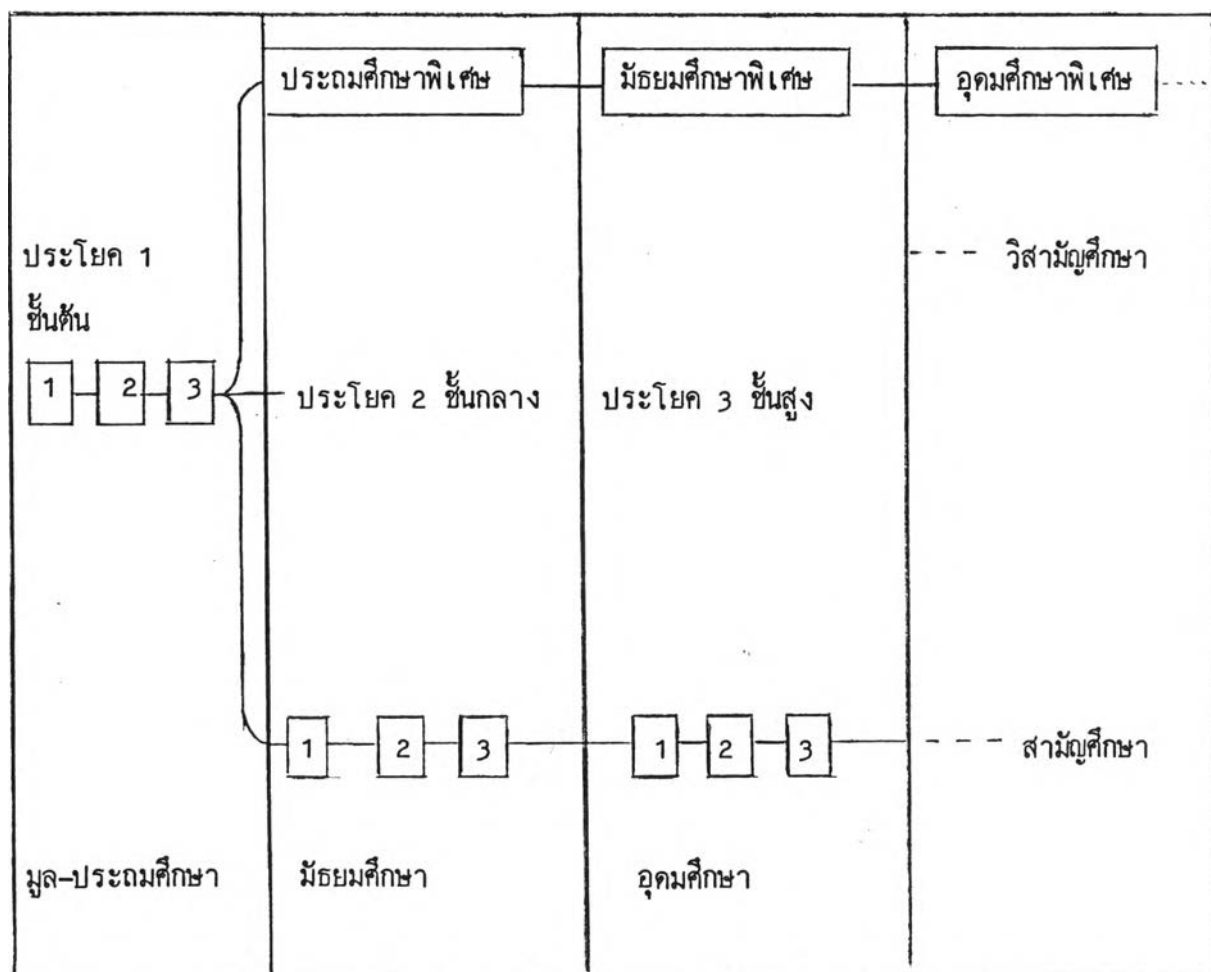
แผนภูมิที่ 2 การลำดับชั้นตามโครงการศึกษาในกรุงเทพฯ ร.ศ.117 (พ.ศ.2441)

ที่มา : สรุปลจากโครงการศึกษา ร.ศ.117 (พ.ศ.2441)

ในปี พ.ศ.2445 กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการได้จัดทำ "ความเห็นที่จะจัดการศึกษา รัตนโกสินทร์ ศก 121 การศึกษาในส่วนกฤษฎา" ซึ่งเป็นโครงการศึกษา ฌับที่ 2 ได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 ประเภท คือสามัญศึกษามี 4 ประโยค ซึ่งไม่เรียกเป็นประโยค 1 ประโยค 2 เปลี่ยนเป็นประโยคมูลศึกษา ประโยคประถมศึกษา ประโยคมัธยมศึกษา และประโยคมัธยมสูง ในส่วนวิสามัญศึกษา เรียกว่า การศึกษาพิเศษ มีประถมศึกษาพิเศษ มัธยมศึกษาพิเศษ อุดมศึกษาพิเศษ ในโครงการศึกษาฌับนี้ ได้เริ่มใช้ "ประถมศึกษา" เป็นครั้งแรก (กรมสามัญศึกษา 2516:32) และปรากฏว่าให้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ประโยคมัธยมศึกษา ซึ่งเทียบเท่ากับประโยค 2 เดิม กำหนดว่าให้สอนจนถึงอ่านเขียนประโยคง่าย ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเข้าไปศึกษาภาษาอังกฤษในประโยคมัธยมสูง หรือประโยค 3 เดิมต่อไป และให้ังคภาษาบาลี

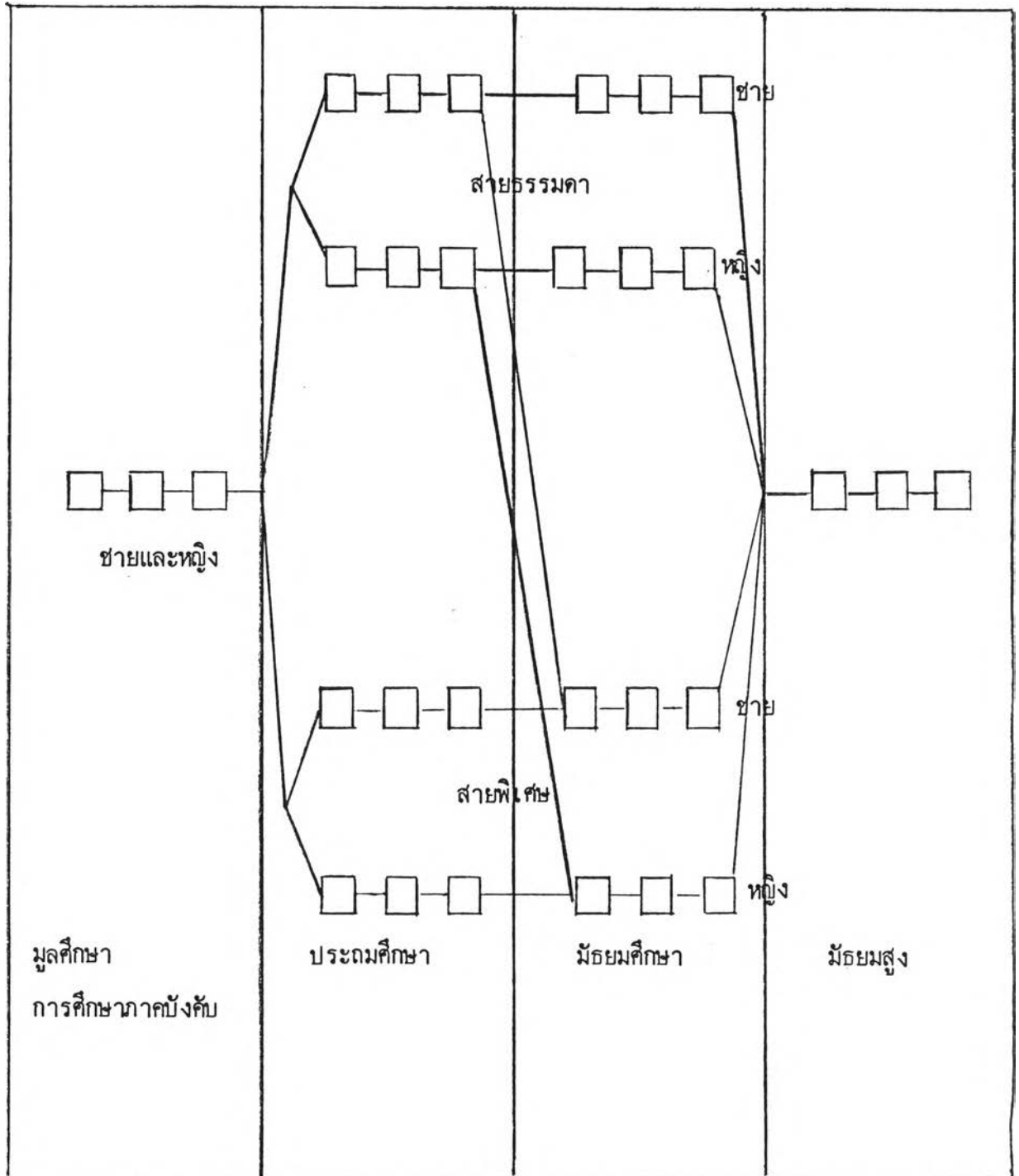
แผนภูมิที่ 3 แสดงการจัดการศึกษาตามโครงการศึกษา พ.ศ.2445

ที่มา: สรุปจากโครงการศึกษา พ.ศ.2445

ต่อมาในปี พ.ศ.2450 ได้มีโครงการศึกษาชาติชั้น จัดให้มีหลักสูตรสามัญ และหลักสูตรพิเศษ หลักสูตรสามัญให้เพิ่มภาษาอังกฤษขึ้น สำหรับหลักสูตรพิเศษได้แก่หลักสูตรภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนในระดับชั้นมูลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีกำหนดชั้นละ 3 ปี โดยกำหนดให้เริ่มเรียนวิชาภาษาอังกฤษในปีสุดท้ายของชั้นมูลพิเศษ ประถมพิเศษนั้นเรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ ส่วนมัธยมพิเศษเน้นหนักทางด้านภาษาอังกฤษ ในปี พ.ศ.2451 ได้มีหลักสูตรมูลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา สำหรับสตรี แต่ไม่มีภาษาอังกฤษ ถ้าต้องการจะเรียนภาษาต่างประเทศได้จัดหลักสูตรมูลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา พิเศษเท่ากับหลักสูตรสำหรับชาย ในปี พ.ศ.2452 มีการปรับปรุงหลักสูตรสามัญศึกษาตามแผนการศึกษาชาติใหม่ ภาษาอังกฤษมีความสำคัญยิ่งขึ้นอีก กล่าวคือนอกจากจะสอนในมัธยมศึกษาและมัธยมสูงแล้ว มีชั้นประถมพิเศษซึ่งเรียนวิชาอื่นเหมือนประถมธรรมดา แต่เรียนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้นนั้นเอง จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาอังกฤษได้เริ่มมีการสอนในระดับประถมศึกษาในปีนี้เอง และในปี พ.ศ.2454 ได้มีหลักสูตรสามัญศึกษาชั้นโดยแยกเป็นสายธรรมดากับสายพิเศษ และมีหลักสูตรสำหรับชายกับหญิง สำหรับสายธรรมดากับสายพิเศษต่างกันที่สายพิเศษสอนภาษาอังกฤษมากกว่าสายธรรมดา นักเรียนสายธรรมดาถ้าจะเปลี่ยนไปเข้าสายพิเศษต้องไปเข้าชั้นเตรียมอยู่ราวปีหนึ่ง จึงขึ้นชั้นต้นของสายพิเศษได้ ทั้งนี้เพื่อเรียนวิชาที่พร้อมง เช่น ภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรสามัญศึกษาสายธรรมดา (ชาย) และหลักสูตรมัธยมสูง ได้กำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ทั้ง 2 ระดับ แต่ในหลักสูตรสามัญศึกษาสายธรรมดา (หญิง) และหลักสูตรมัธยมสูง มีการกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษในส่วนหลักสูตรสามัญศึกษาสายพิเศษ และมัธยมสูงนั้น นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเรียนภาษาอังกฤษเหมือนกัน โดยเริ่มเรียนในระดับประถมศึกษาพิเศษตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ขึ้นไป

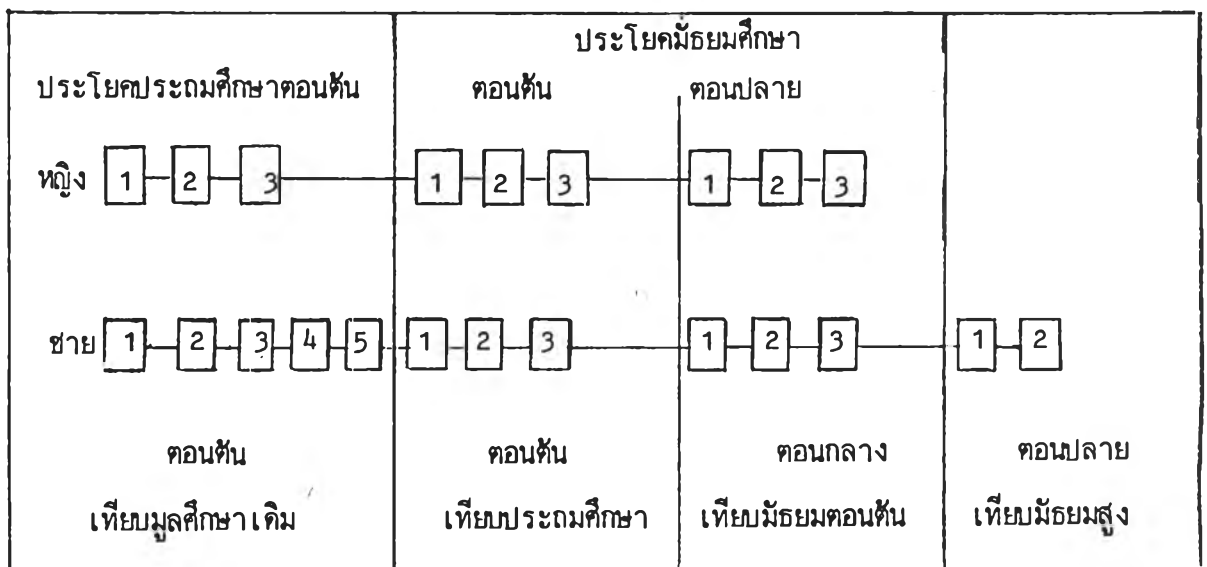
แผนภูมิที่ 4 แสดงลักษณะการจัดชั้นและหลักสูตรสามัญศึกษา

ที่มา: หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.2454

ในปี พ.ศ. 2456 มีโครงการศึกษาใหม่ ประถมพิเศษ มัธยมพิเศษเล็กไป ประถมธรรมดากลายเป็นมัธยมตอนต้น มัธยมเดิม เป็นมัธยมตอนกลาง มัธยมสูงเป็นมัธยมตอนปลาย หลักสูตรที่ออกใหม่ตามโครงการศึกษานี้กำหนดให้สอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่มัธยมตอนต้น ซึ่งเทียบเท่ากับประถมศึกษาเดิม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษมากขึ้นอีก แต่การสอนไม่บังคับตายตัว รวมไว้กับภาษาไทย โดยกำหนดไว้ว่าการเรียนภาษาอังกฤษ จะมีเวลามากหรือน้อยก็แล้วแต่ครูที่มีความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษมากหรือน้อย ถ้าสอนภาษาอังกฤษมากก็ลดหย่อนภาษาไทยและอื่น ๆ ตามสมควรลงบ้างเล็กน้อย ในมัธยมตอนกลางนั้น ยกเอาความมุ่งหมายและรายการสอนของประโยคมัธยมเดิมลงไปใช้ เปลี่ยนชื่อความบ้างเล็กน้อย นอกจากภาษาอังกฤษยังยกเอาภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมันในชั้นมัธยมสูงเดิมลงไปกำหนดให้เรียนในชั้นมัธยมตอนกลางด้วย แต่กำหนดรายการสอนง่ายกว่าภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมันที่กำหนดตั้งแต่มัธยมตอนกลางนี้ กำหนดเฉพาะนักเรียนชายเท่านั้น มัธยมตอนกลางหญิงไม่ต้องเรียน ส่วนชั้นมัธยมนั้นใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสหรือเยอรมันที่เคยใช้อยู่ในมัธยมสูงเดิมนั่นเอง หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคราวนี้พยายามรักษามาตรฐานระดับสูงไว้ตามเดิม แต่นำเอาภาษาต่างประเทศลงไปสอนในระดับที่ต่ำกว่าเดิมระดับหนึ่ง

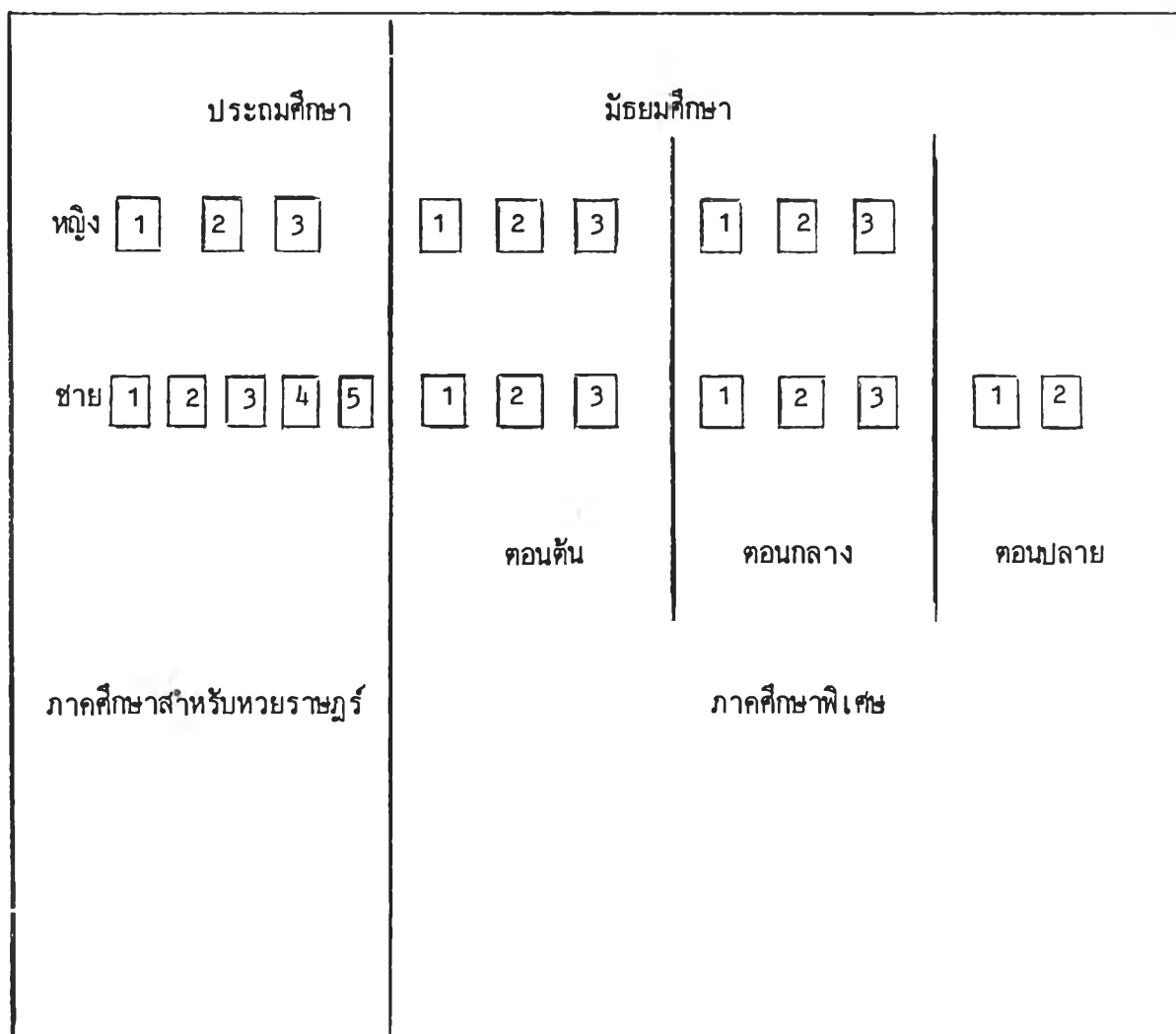
แผนภูมิที่ 5 แสดงลักษณะการจัดการศึกษาตามหลักสูตรหลวง พ.ศ.2456

ที่มา : สรุปจากคำอธิบายสำหรับการใช้หลักสูตรใหม่ หลักสูตรหลวง กระทรวงธรรมการ หลักสูตรสามัญศึกษา ศก⁴ 2456

ต่อมาในปี พ.ศ.2464 มีโครงการศึกษาใหม่อีก จึงมีการกำหนดหลักสูตรใหม่ แต่ในส่วนภาษาต่างประเทศนั้นคงเหมือนที่กล่าวมาแล้วคือ มัธยมตอนต้นให้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับเพิ่มขึ้น มัธยมตอนกลางให้เรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมัน ให้เลือกภาษาจีนแทนฝรั่งเศสหรือเยอรมันได้ทั้งในคอนมัธยมตอนกลางและตอนปลาย รายการสอนในหลักสูตรไม่ได้เขียนใหม่ คงลอกของเดิมมาใช้เป็นหลักสูตรต่างประเทศ

แผนภูมิที่ 6 แสดงการศึกษาตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2464

ที่มา : สรุปรจากประมวลศึกษา ภาค 1 และ 2 โครงการศึกษา และหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2464

ในปี พ.ศ.2471 มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเฉพาะมัธยมตอนปลาย โดยแบ่งออกเป็น 3 แผนก หลักสูตรภาษาต่างประเทศจึงต้องเปลี่ยนไปจากเดิม มีการเรียนมากน้อยแตกต่างกันไปตามแผนกไม่เหมือนเดิม ซึ่งทุกคนต้องเรียน การเปลี่ยนแปลงคราวนี้ตัดภาษาจีนออกไปออกไว้ในหลักสูตรว่า ในกาลข้างหน้ากระทรวงธรรมการจะได้คำริต้งหลักสูตรภาษาจีนให้มีฐานะเท่าเทียมกับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในระหว่าง พ.ศ.2471 ยังไม่เปิดหลักสูตรภาษานี้ รายการการสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเยอรมันได้เขียนขึ้นใหม่ทั้งหมด มีกำหนดเป็นอย่างเอกและอย่างโท กำหนดไว้ว่าแผนกกลางและวิทยาศาสตร์ เลือกเรียนเพียงภาษาเดียวอย่างโท ส่วนแผนกภาษานั้นต้องเรียน 2 ภาษา อย่างเอกภาษาหนึ่ง และอย่างโทอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งกำหนดเช่นนี้นับว่าเปลี่ยนแปลงจากหลักการเดิม คือเดิมนั้นภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 ตามแนวที่เปลี่ยนใหม่นี้อาจเลือกภาษาอังกฤษหรือเยอรมัน เป็นภาษาต่างประเทศภาษาที่ 1 ก็ได้ คือให้ทั้ง 3 ภาษานี้มีฐานะเท่าเทียมกัน จะเรียนอย่างเอกหรืออย่างโทก็ได้ หลักสูตรภาษาประเทศนี้ได้ใช้มาจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

จากที่กล่าวมาแล้ว หลักสูตรภาษาอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ.2435 ถึง พ.ศ.2474 มีรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรในช่วงระยะนี้มีดังนี้คือ

ความมุ่งหมาย

ในระยะแรกภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีบทบาทในหลักสูตรที่ละน้อย ในฐานะวิชาเลือก โดยมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อให้ได้รับความรู้พอใช้ประโยชน์ได้บ้าง เพื่อเป็นการเตรียมเข้าไปศึกษาต่อในชั้นต่อไป เป็นการปูพื้นฐานโดยให้อ่านเขียนประโยคง่าย ๆ ได้ เมื่อมีโครงการศึกษา พ.ศ.2441 ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นเกี่ยวกับการศึกษาต่อในต่างประเทศ ความมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษตามโครงการฉบับนี้ จึงมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้เพียงพอเพื่อส่งออกไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ พร้อมกันนี้ ภาษาอังกฤษได้รับการบรรจุให้เรียนในระดับมัธยมศึกษา คือประโยค 2 เดิมในปี พ.ศ.2445 เพื่อเป็นการเตรียมเข้าไปศึกษาภาษาอังกฤษในชั้นต่อไป ต่อมาในปี พ.ศ.2452 ภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีบทบาทในระดับประถมศึกษาที่เรียกว่า ประถมพิเศษ โดยมุ่งให้รู้พอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้าง กับให้เป็นหนทางสำหรับเรียนเพิ่มเติมต่อไปด้วยและเน้นการพูดเป็นหลักสำคัญ ตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.2454 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 สาย คือ สายธรรมดาและสายพิเศษ สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษในสายธรรมดานั้น เพื่อให้มีความรู้ทาง

ภาษาอังกฤษจนสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ต่อไปและใช้พูดได้ แต่ในสายพิเศษซึ่งเน้นภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นหนทางให้เรียนวิชาชั้นสูงได้กว้างขวาง และได้กำหนดความมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นต่าง ๆ ดังนี้

ในระดับชั้นประถมศึกษา มุ่งหมายให้ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่ากับระดับมัธยมศึกษา คือให้อ่านเขียนประโยคง่าย ๆ ได้ เพื่อเป็นการเตรียมเข้าไปศึกษาภาษาอังกฤษในชั้นต่อไป

ในระดับมัธยมศึกษา มุ่งหมายให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ในด้านต่อไปนี้ คือ พูด และเขียนได้คล่องแคล่ว อ่านจินตกวีนิพนธ์ที่ง่าย ๆ แต่งความ ย่อความและเขียนจดหมายได้ดี และสามารถใช้ได้ถูกต้องตามใจและแก้คำผิดได้

สำหรับในระดับมัธยมสูงไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชาไว้ แต่ความมุ่งหมายในส่วนรวมนั้น มุ่งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

ภาษาอังกฤษเริ่มมีบทบาทและทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ได้รับการบรรจุในหลักสูตรแทบทุกฉบับ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้พอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้าง กับให้เป็นหนทางสำหรับเรียนเพิ่มเติมต่อไปด้วย ดังพระบรมราโชบายทางด้านการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศว่าต้องสามารถพูด อ่าน เขียนได้คล่อง สามารถแปลออกมาเป็นภาษาไทย และแปลจากภาษาไทยกลับไปเป็นภาษานั้นได้

เนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่ได้กำหนดให้เรียนในชั้นประโยค 3 ในชั้นต่าง ๆ มีดังนี้
 ประโยค 3 ชั้น 1 ในระดับชั้นนี้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนนั้น ยึดแบบเรียนบันไดเล่ม 1 และเล่ม 2 ซึ่งได้กำหนดให้เรียนคือ ให้หัดอ่านภาษาอังกฤษ สอนการแต่งอังกฤษอย่างง่าย ๆ โดยอาศัยการแปลไทยเป็นอังกฤษ และการแปลอังกฤษเป็นไทย

ประโยค 3 ชั้น 2 ในระดับนี้วิชาภาษาอังกฤษได้ใช้เนื้อหาในแบบเรียนบันไดเล่ม 3 และเล่ม 4 มีเนื้อหาที่เรียนคือ การแปลอังกฤษเป็นไทย แปลเรื่องภาษาอังกฤษ เนื้อหาที่เรียนใน 2 เล่มนี้เน้นการแปลเป็นส่วนใหญ่

ประโยค 3 ชั้น 3 เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในระดับนี้ ใช้เนื้อหาวิชาในแบบเรียนบันไดเล่ม 5 ซึ่งสอนการแปลอังกฤษไวยการณอังกฤษ การแต่งจดหมาย อ่านและแปลหนังสือให้เรียนแปลเรียงความ และหัดพูด

ประโยค 3 ชั้น 4 การเรียนภาษาอังกฤษในระดับนี้ เนื้อหาเป็นการอ่านและแปลหนังสือที่เรียนอ่านและแปลหนังสือที่ยังไม่ได้เรียน เรียงความ หัวข้อไวยากรณ์หัตถ์พุดและแต่งจดหมาย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าภาษาบาลีเป็นภาษาที่ทุกคนจะต้องเรียน ส่วนภาษาอังกฤษและมลาญันเป็นวิชาเลือก ถ้าเลือกเรียนวิชาใดแล้วจะต้องเรียนไปให้ตลอดจนจบชั้นประโยคสำหรับเนื้อหาวิชาภาษาที่เรียนในชั้นประโยค 3 นั้น สรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนในชั้นประโยค 3

เนื้อหาวิชา ภาษาอังกฤษ	ประโยค 1			ประโยค 2			ประโยค 3				หมายเหตุ	
	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3	ชั้น 4		
หัตถ์พุด												เส้น _____ หมายถึงเนื้อหาวิชา ที่จัดให้มีการเรียน การสอนในชั้นต่าง
อ่าน												
แต่ง												
แปล												
ไวยากรณ์												
เรียงความ												
แต่งจดหมาย												

ที่มา : สรุปจากหลักสูตร พ.ศ.2438 และหนังสือชุดบันไดภาษาอังกฤษของเซอร์ โรเบิร์ต มอแรนต์

ในปี พ.ศ.2440 มีการสอบคัดเลือกนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศ สำหรับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่สอบคือ

อ่านหนังสืออังกฤษ (แปลด้วย)
เขียนตามคำบอกภาษาอังกฤษ
ไวยากรณ์และเรียงความภาษาอังกฤษ
แปลไทยเป็นอังกฤษ แปลอังกฤษเป็นไทย
พูดภาษาอังกฤษ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 14 ร.ศ.116:797)

จากการสอบวิชาภาษาอังกฤษดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าได้มีการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาเหล่านี้ด้วย

เมื่อมีการกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาชั้น ได้กำหนดว่าให้สอนจนถึงอ่านเขียนประโยคง่าย ๆ ได้ดังมีรายละเอียดดังนี้

ปีที่ 1 อ่านหนังสือบันไดเล่ม 1 ตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 21 และให้เขียนจากหนังสืออ่านนั้นด้วย

ในชั้นปีที่ 2 ให้อ่านจนจบบันไดเล่ม 1 และเขียนจากหนังสือนั้นได้ด้วย แล้วให้ต่อบันไดเล่ม 2 ตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 30 และให้ทำรูปประโยคที่ไม่ยากกว่าระดับหนังสือเรียนนั้นมาได้เรียนด้วย

ในชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นชั้นสุดท้าย กำหนดให้อ่านประโยคง่าย ๆ จากหนังสือตัวพิมพ์และตัวเขียน ให้เขียนและให้คัดจากหนังสือตัวเขียนและตัวพิมพ์ตามแต่ละกะให้เช่นเดียวกับจดหมายและหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังกำหนดให้แปลบทเรียนในบันไดเล่ม 2 จนจบเล่ม และให้สามารถแปลประโยคจากหนังสืออื่น ๆ ที่ยากง่ายเท่าบทเรียนเหล่านั้น

ในปี พ.ศ.2452 ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากขึ้นอีก นอกจากจะสอนในระดับมัธยมศึกษาและมัธยมสูงแล้ว ยังได้กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาวิชากำหนดไว้ทั้ง 3 ปี ให้มีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ทั้งเขียนและพูด ดังนี้

ก. อ่าน ใช้หนังสืออ่านที่เหมาะสมไม่น้อยกว่าปีละเล่ม ซึ่งเจ้าพนักงานได้อนุญาตแล้ว ให้แปลข้อความที่อ่านออกเป็นภาษาไทยได้

ข. เขียนกับแปล แปลไทยเป็นอังกฤษ แปลอังกฤษเป็นไทย ยากง่ายเสมอหนังสืออ่านทั้งปากเปล่าและเขียนกับให้เขียนตามบอกยากง่ายเสมอ หนังสืออ่านได้ถูกต้อง เขียนได้เรียบและงาม

ค. แต่ง แต่งเรื่องสั้น ๆ หรือแต่งจดหมายง่าย ๆ

ง. พูด ให้ฟังประโยคง่าย ๆ เข้าใจ และให้พูดประโยคง่าย ๆ ได้ด้วย ต้องถือเอาการพูดชัด และพูดไม่ผิดไวยากรณ์เป็นข้อสำคัญ

สำหรับในชั้นมัธยมศึกษาชั้น ให้รู้ภาษาอังกฤษที่ใช้อยู่สามัญเป็นอย่างดี ทั้งพูดและเขียนได้คล่อง โดยมีกำหนดเนื้อหาไว้ดังนี้

ก. เรียนหนังสืออ่านชุด และหนังสือจินตนิพนธ์อย่างง่าย ๆ ปีสักห้าปีให้มีหนังสืออ่านเรื่องพงศาวดารด้วยเล่มหนึ่ง หนังสือเหล่านี้ต้องได้อนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนจึงใช้ได้

ข. แต่ง เรื่องและแต่งจดหมาย ย่อความที่เงื่อนไขความไม่ซับซ้อนเกินไปนักกับแยกประโยคทำสัมพันธ์ได้คือ

ค. รู้หลักไวยากรณ์อังกฤษ สามารถแก้คำผิดในภาษาอังกฤษได้

ในชั้นมัธยมสูง ภาษาอังกฤษสอนต่อจากมาตรฐานมัธยมศึกษา โดยให้รู้ภาษาอังกฤษแตกฉานกว่าชั้นมัธยมศึกษาทั้งในการแต่งและการพูด มีการกำหนดไว้ดังนี้

ก. เรียนจินตนิพนธ์ที่มีชื่อหลาย ๆ เล่ม ตามที่กำหนดให้

ข. เรียงความ ย่อความ อธิบายความ และกระจายประโยค

ค. มีความรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ อาจจับผิดอย่างสามัญที่มักผิดกันบ่อย ๆ ในภาษาอังกฤษได้

มัธยมสูงในระยะนี้ทั้งภาษาโบราณ คือภาษาบาลีที่เคยกำหนดให้สอนแต่เดิม ส่วนภาษาปัจจุบันนั้น นอกจากภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับแล้ว ยังกำหนดว่าจะต้องเรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมันอีกด้วย โดยให้มีความรู้พอสนทนาและแต่งเรื่องได้บ้าง เรียนจินตนิพนธ์ ซึ่งไม่สู้ยากเกินไปนัก มีความรู้พอแต่งจดหมาย แปลและแต่งเรื่องง่าย ๆ ในภาษานั้น ๆ ได้ และมีความรู้หลักไวยากรณ์เบื้องต้นแห่งภาษา

ในปี พ.ศ. 2456 ได้กำหนดให้สอนภาษาอังกฤษตั้งแต่มัธยมตอนต้น ซึ่งเทียบเท่ากับประถมศึกษาเดิม แต่การสอนไม่บังคับตายตัวรวมไว้กับภาษาไทย โดยให้เรียนอ่าน เขียนและแปล แต่งและพูดให้ได้สมแก่เวลาที่เรียนวิชานี้ สำหรับเนื้อหาในมัธยมตอนกลางนั้น ใช้เนื้อหาวิชาของประโยคมัธยมเดิม และได้เพิ่มให้เรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมันด้วย แต่มัธยมตอนกลางหญิงไม่ต้องเรียน ส่วนชั้นมัธยมตอนปลายใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสหรือเยอรมันที่

เคยใช้อยู่ในมัธยมสูงเดิม ซึ่งเป็นการนำเอาภาษาต่างประเทศลงไปสอนในระดับต่ำกว่าเดิม ต่อมาในส่วนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมตอนปลาย เนื้อหาที่วิพนธ์นั้นให้เลือกเรียนเล่มหนึ่ง โดยละเอียดให้เข้าใจเนื้อหาความและถ้อยคำรู้จักความไพเราะ และความสามารถของผู้แต่ง เมื่อประสบเข้าเรียนและท่องโคลงที่ดี ไม่น้อยกว่า 100 บรรทัด สามารถตอบคำถามถึงถ้อยคำ เนื้อเรื่อง และอรรถาธิบายของบุคคลในเรื่องได้ตลอด เมื่อมีโครงการศึกษา พ.ศ.2464 เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษของหลักสูตรตามโครงการศึกษาระดับต้นดั่งเหมือนเดิม สำหรับมัธยมตอนกลางและตอนปลายนั้น ให้เลือกภาษาจีนแทนฝรั่งเศสหรือเยอรมันก็ได้ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ในปี พ.ศ.2471 ซึ่งเปลี่ยนแปลงเฉพาะมัธยมตอนปลาย หลักสูตรฉบับนี้ตัดภาษาจีนออกไป การเรียนภาษาต่างประเทศคือภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเยอรมัน เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งทุกคนต้องเรียนเหมือนกัน แต่ตามหลักสูตรฉบับนี้มีการเรียนมากน้อยแตกต่างกันไปตามแผน มีการกำหนดเป็น อย่างเอกและอย่างโทโดยแผนกกลางและวิทยาศาสตร์เลือกเรียนเพียงภาษาเดียวอย่างโท ส่วนแผนกภาษานั้นต้องเรียน 2 ภาษาอย่างเอกภาษาหนึ่ง และอย่างโทอีกภาษาหนึ่ง ทั้ง 3 ภาษานี้ มีฐานะเท่าเทียมกันจะเลือกเรียนภาษาใดก็ได้

สำหรับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนอย่างเอคนั้น มีดังนี้

1. อ่าน ต้องอ่านหนังสือ 2 เล่ม หนังสือเหล่านี้โรงเรียนเลือกใช้ได้จากบัญชีหนังสือที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. เขียนและแปล

ก. ให้สามารถเขียนตามคำบอกจากหนังสืออ่านและจากหนังสือวิพนธ์ที่ได้เรียนแล้วได้คล่องแคล่วและถูกต้อง กับแปลเป็นภาษาไทยที่ใช้ได้

ข. ให้สามารถเขียนตามคำบอกจากหนังสือภาษาอังกฤษที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ซึ่งยังไม่เคยได้เรียนกันแปลเป็นภาษาไทยที่ใช้ได้

3. ไวยากรณ์

3.1 ถ้อยตามหลักไวยากรณ์ของเนสฟิลด์ (Nesfield's Grammar)

ก. การแปรรูปแห่งศัพท์ เช่น อุปสรรค (Prefix) และวิภัติ หรือปัจจัย (Suffix) และแต่งประโยค

ข. แก่สิ่งที่มีคซึ่งเด็กไทยมักพลาดบ่อย ๆ

ค. สามารถเปลี่ยนกรรตุวาจก (Active Voice) เป็นกรรมาจก (Passive Voice) และเปลี่ยนกรรมาจกเป็นกรรตุวาจก

ง. สามารถเปลี่ยนเลขใน (Direct Speech) เป็นเลขนอก (Indirect Speech) และเลขนอกเป็นเลขใน

3.2 สัมพันธ์และกระจายอย่างง่าย ๆ เพื่อช่วยแต่งประโยคให้ถูกต้องเท่านั้น สำหรับการสอนไวยากรณ์นั้น เพื่อจะให้เรียนรู้ภาษาอังกฤษดีขึ้นเท่านั้น ไม่ได้สอนให้รู้หลักไวยากรณ์เป็นสำคัญ

4. แต่ง

ก. สามารถแต่งอเนกัตถประโยคและสังกรประโยคได้ถูกต้อง
 ข. สามารถอ่านเรื่องสั้น ๆ แล้วแต่งเรื่องนั้นได้ถูกต้อง
 ค. สามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้อง
 ง. สามารถแต่งเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไป

- จ. สามารถย่อเรื่องสั้น ๆ จากหนังสืออ่าน
- ฉ. สามารถถอดคำประพันธ์ (Paraphrase) จากบทกลอน
- ช. สามารถเขียนจดหมายส่วนตัว การงานและราชการ
- ซ. สามารถสนทนาและโต้ตอบเรื่องง่าย ๆ

5. วรรณคดี

- ก. ต้องเรียนบทหรือแก้วหนึ่งเล่ม
- ข. เรียนความเรียง (Essay) ที่มีว่าดีหนึ่งเรื่อง
- ค. ต้องท่องบทกลอนให้จำได้เท่าที่กำหนดให้
- ง. สามารถถอดคำประพันธ์ใหม่บทกลอนนั้น

ส่วนเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนอย่างไหน เรียนเหมือนกับอย่างเอก แต่ให้ยกเว้นการเรียนวรรณคดีเท่านั้น

จากเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่ได้กำหนดให้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า เนื้อหาที่ให้เรียนนั้น มีการพูด อ่าน เขียนและแปล แต่ง เรียงความไวยากรณ์ ย่อความ และแต่งจดหมาย ซึ่งความง่ายของเนื้อหาวิชานั้นพอเหมาะกับระดับชั้น สำหรับกวีนิพนธ์และวรรณคดีนั้นกำหนดให้เรียนในระดับชั้นสูง

อัตราเวลาเรียน

ในระยะแรก ๆ ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่ได้กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ เพียงแต่กำหนดเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้เท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ.2454 จึงมีอัตราเวลาเรียน กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยสายธรรมดาระดับชั้นมัธยมศึกษาให้เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 7.30 ชั่วโมง ระดับนี้ไม่มีการเรียนภาษาอังกฤษในหลักสูตรหญิงคงมีแต่ของชายเท่านั้น ส่วนมัธยมสูงซึ่งมีแต่ชายเรียน เพราะหญิงยังไม่ถึงระดับนี้ เรียนสัปดาห์ละ 7 ชั่วโมง สำหรับสายพิเศษ หลักสูตรเน้นวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น อัตราเวลาเรียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงไป คือ ในระดับประถมพิเศษชายเรียนสัปดาห์ละ 8 ชั่วโมง หญิงเรียน 7 ชั่วโมง มัธยมพิเศษชายและหญิงเรียนเท่ากัน คือสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง และในระดับชั้นมัธยมสูงนั้นเรียนเท่าเดิม คือสัปดาห์ละ 7 ชั่วโมง

ในปี พ.ศ.2456 ยกเลิกประถมพิเศษและมัธยมพิเศษ เปลี่ยนเป็นมัธยมตอนต้น มัธยมตอนกลางและมัธยมตอนปลาย วิชาภาษาอังกฤษได้กำหนดให้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้เรียนรวมกับภาษาไทย ซึ่งเรียนสัปดาห์ละ 10.45 ชั่วโมง กำหนดว่าการเรียนภาษาอังกฤษ จะมีเวลามาก หรือน้อยก็แล้วแต่ครูที่มีความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษมากหรือน้อย ถ้าสอนภาษาอังกฤษมากก็ลดหย่อนภาษาไทยและอื่น ๆ ตามสมควรลงบ้างเล็กน้อย สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาหญิงตอนต้น เวลาในการสอนภาษาอังกฤษนั้น จะให้มามากน้อยเท่าไรแล้วแต่ความต้องการ หรือจะไม่สอนเลยก็ได้ ถ้าจะสอนการเรียนด้วยต้องลดหย่อนวิชาอื่น ๆ ลงบ้าง โดยกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 1 สัปดาห์ละ 10.30 ชั่วโมง ชั้นปีที่ 2 สัปดาห์ละ 10.00 ชั่วโมง และชั้นปีที่ 3 สัปดาห์ละ 9.30 ชั่วโมง ในชั้นมัธยมศึกษาตอนกลางซึ่งนอกจากจะเรียนภาษาอังกฤษแล้วได้เพิ่มให้เรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเยอรมันด้วย ให้เรียนสัปดาห์ละ 7.30 ชั่วโมง โดยการเรียนภาษาต่างประเทศทั้ง 2 ภาษานั้นจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญของครูในการสอนวิชานั้น ๆ เวลาจะลดหย่อนลงไปหรือเพิ่มเวลาขึ้นแล้วแต่จะสามารถทำได้ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนสัปดาห์ละ 10.30 ชั่วโมง สำหรับหญิงนั้นเวลาสอนภาษาอังกฤษจะให้มามากน้อยเท่าไรขึ้นอยู่กับความต้องการหรือจะไม่สอนเลยก็ได้

ในปี พ.ศ.2464 อัตราเวลาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเปลี่ยนไป โดยให้เรียนสัปดาห์ละ 12.15 ชั่วโมง ส่วนหญิงในชั้นปีที่ 1 ให้เรียนสัปดาห์ละ 11.00 ชั่วโมง ชั้นปีที่ 2 สัปดาห์ละ 10.30 ชั่วโมง และในชั้นปีที่ 3 เรียนสัปดาห์ละ 10.00 ชั่วโมง โดยในระดับนี้ใช้

เวลาเรียนร่วมกับวิชาภาษาไทย ส่วนการเรียนภาษาอังกฤษนั้น จะมีเวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญของครูวิชาอื่นจะลดหย่อนลงไป หรือสำหรับหญิงจะไม่สอนเลยก็ได้ มัธยมศึกษาชายตอนกลางนั้น เรียนสัปดาห์ละ 8.30 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาหญิงตอนปลายใช้เวลาเรียนร่วมกับวิชาภาษาไทย เรียนสัปดาห์ละ 12.00 ชั่วโมง ซึ่งใช้เวลาเรียน 3 ปี ส่วนชายนั้นใช้เวลาเรียน 2 ปี เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 8.30 ชั่วโมง แต่ต่อมาปี พ.ศ. 2471 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายเปลี่ยน มีการเรียนภาษาต่างประเทศ 3 ภาษา คือภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน โดยแผนกกลางเรียน 1 ภาษา สัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง แผนกภาษาเรียน 2 ภาษา สัปดาห์ละ 13 ชั่วโมง และแผนกวิทยาศาสตร์เรียน 1 ภาษา สัปดาห์ละ 7 ชั่วโมง สำหรับแผนกภาษาที่ใช้เวลามาก เพราะเป็นแผนกที่จะให้ความรู้หนักไปในทางภาษา เหมาะแก่ผู้ที่จะไปศึกษาวิชาอักษรศาสตร์ในต่างประเทศ

กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนยังไม่มีแบบแผนใช้เป็นวิธีสอนที่แน่นอน ครูยึดคำาเรียนเป็นหลักในการสอนนั้นเน้นการอ่านให้ถูกต้องมากกว่าจะเน้นการพูด การสอนจะแยกเป็นตอน ถ้าอ่านก็จะเป็นการอ่านอย่างเดี่ยวไปก่อน ส่วนไวยากรณ์สอนภายหลัง การสอนตัวอักษรนั้น สอนโดยการเทียบเสียงกับภาษาไทย เช่น a ตรงกับสระแอะ b ตรงกับตัว บ พร้อมทั้งให้ท่องเป็นสูตรไปเลย บางทีก็ไม่ตรงกฎ เพราะบางคำไม่ตรงกัน เช่น ch ตรงกับตัว ช แต่คำว่า school กลับอ่านเป็น "สกูล" (อบ ไชยวสุ, สัมภาษณ์) เกี่ยวกับเรื่องการสอนตัวอักษรนี้ พลตรีพระยาคำรังแพทยาคูณ (2502:76) ได้เล่าว่า

นักเรียนประโยค 3 ชั้น 1 คือชั้นปีที่ 7 นี้ต้องเรียนภาษาอังกฤษด้วย ม.ล.เหมยม ก็ได้อ่านภาษาอังกฤษให้ข้าพเจ้า (มีนักเรียน 15 คน) ตั้งต้นสอน เอ บี โดยไม่มีขีดไฟท์ออกมาคือเป็นตัวอักษร อันเป็นวิธีที่เข้าใจง่าย และสนุกดี

นอกจากจะมุ่งเน้นการอ่านแล้ว ในด้านการสอนศัพท์ มีการใช้รูปภาพประกอบในการสอน (มยุรี สุขวิวัฒน์, สัมภาษณ์) เรียนโดยการให้ท่องจำคำศัพท์หรือประโยค (รอง ศยามานนท์ 2502:19) มีการนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาสอนเป็นการช่วยเสริมความรู้ด้านศัพท์ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน การสอนในระยะนี้เน้นทักษะการอ่านการเขียนแปล การท่องจำกฎเกณฑ์และคำศัพท์ เน้นการออกเสียง และสำเนียงที่ถูกต้อง ใช้เพลงภาษาอังกฤษประกอบการสอนในการสอนแต่งความสอนโดยใช้หลักไวยากรณ์เข้าช่วย แยกความว่าอะไรเป็นประธาน กริยา และกรรม (เริมจิต บุณโยบล 2524:1-17)

การเรียนการสอนในระยะนี้ใช้การท่องจำเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่การเรียงความก็ใช้วิธีการท่องจำเป็นเรื่อง ๆ สำหรับการสอนเรียงความ (Essay) นาย เอ. ยีโบมอนท์ (ประวัติครู 2509:29-30) ใช้วิธีสอนโดยหัดให้นักเรียนฟังเป็นภาษาอังกฤษเสียก่อนแล้วจึงให้นักเรียนเขียนเป็นเรื่องตามภายหลัง การใช้วิธีสอนให้นักเรียนได้เขียนบ่อย ๆ เช่นนี้ทำให้นักเรียนสามารถใช้การได้ดี มีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 พวก ภายในห้องเรียน เช่นสอนพวก ก. พวก ข. ทำแบบฝึกหัดสลับกันไป ทำให้นักเรียนสามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง มีการลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การเรียนการสอนในช่วงระยะนี้ยังไม่มีสิ่งที่จะช่วยให้ครูใช้แบบแผนเดียวกันได้ วิธีสอนจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของครูแต่ละคนในการที่จะคิดค้นหาวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน ได้มีผู้เสนอแนวการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งไว้หลายท่านด้วยกัน ท่านแรกคือหลวงไพศาลศิลปศาสตร์ (2446:62-64) กล่าวถึงการสอนภาษาต่างประเทศต้องสอนไวยากรณ์ของภาษานั้นตั้งแต่คำขึ้นไปถึงประโยค แล้วสอนวิธีคิดต่อประโยคต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องจนนักเรียนรู้และพูดภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว เมื่อแรกเรียนนักเรียนยังไม่รู้ภาษานั้นเลย จะต้องสอนให้นักเรียนรู้ภาษานั้นให้พูดและเขียนได้ดีสำหรับวิธีสอนไวยากรณ์ภาษาต่างประเทศนั้น เปรียบเสมือนหนึ่งจะปลูกเรือนและปรุงเครื่องเรือนขึ้นทีละชั้น ๆ แล้วก็นำเอามาคิดต่อกันเข้าเป็นหลังสำเร็จตามความประสงค์ แต่วิธีสอนไวยากรณ์ภาษาไทย มีเรือนเป็นหลังอยู่แล้ว แต่อยากจะได้ส่วนกันคิดว่าเรือนนี้มีเครื่องคิดต่อกันเป็นรูปโครงอย่างไร จึงมารื้ออยากดูทีละท่อน ๆ แล้วเอาท่อนเหล่านั้นมาแยกออกไปเป็นส่วน ๆ อีก ดูตัวไม้ย่อยเป็นชิ้น ๆ ให้เห็นได้ว่าคิดต่อกันอย่างไร

พระยาประมวฬวิชาพูล (2473:2-8) กล่าวถึงการสอนศัพท์ว่าควรสอนเป็นคำ ๆ โดยชูสิ่งของแล้วให้พูดตามจะไม่แปลเป็นไทยเลย สอนซ้ำ ๆ สอนให้พูดให้ถูกซ้ำ ๆ ควรให้เวลาที่ออกเสียงพูดให้ถูกและให้มาก เมื่อเด็กทำได้ดีแล้วต่อ ๆ ไปจะไม่ลำบากแก่การสอน ระวังแก้คำออกเสียงให้ถูก การออกเสียงพยัญชนะตัวท้าย ในการสอนศัพท์นั้น ให้สอนเขียนคล้ายตัวพิมพ์ อย่าหัดเขียนเป็นตัว ๆ อย่างแบบเก่า หัดเขียนตัวพิมพ์เป็นคำ ๆ ใช้คำสั้นง่าย ตัวเล็กก่อนพิมพ์ใหญ่เติมภายหลัง

เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย พระยาผดุงวิทยาเสริม (2502:124) ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า

1. ควรเลือกแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับคนที่ไม่ใช่คนอังกฤษเรียน

2. อักษรที่ใช้ตรงกับเสียงพูด (Phonetic) ซึ่งมีอยู่ที่ท้ายเล่ม (หนังสือเกินท์) นั้น บอกสำเนียงอ่านภาษาอังกฤษให้เหมือนเสียงพูด นักเรียนไทยไม่เห็นมีใครเรียนกัน ถ้าหากว่าลองเรียนกันดูบ้างก็จะคิดระมังเชื่อว่าจะช่วยให้ออกเสียง ถูกต้องได้มาก
3. การสอนภาษาอังกฤษ ควรจะได้ฝึกหูฝึกปากและลิ้น ฝึกการใช้สายตาไปด้วย
4. การดำเนินการสอนภาษาอังกฤษ
 - ก. สอนให้รู้จักฟังและพูด
 - ข. สอนให้อ่านให้ถูก
 - ค. สอนให้รู้ความในเรื่องที่พูดและอ่าน
 - ฆ. สอนให้คิดและเขียนตามคำบอก
 - ง. สอนไวยากรณ์ให้นักเรียนเข้าใจเท่ากับที่มีอยู่ในหนังสือ
 - จ. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในหนังสือ
 - ฉ. ให้แต่งเรื่องที่เรียนมาแล้ว (ถ้าแบบฝึกหัดในหนังสือไม่มี)

สื่อการเรียนการสอน

นอกจากหนังสือแบบเรียนแล้ว ครูเริ่มใช้เทคนิคต่าง ๆ มาประกอบการสอน เช่น การร้องเพลงภาษาอังกฤษ นำวิธีสอนต่าง ๆ มาใช้ตลอดจนคิดใช้อุปกรณ์ประกอบในการสอนเพื่อเป็นสื่อความรู้ให้กับนักเรียน การใช้รูปภาพต่าง ๆ

การวัดและประเมินผล

ในระยะแรกยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงในด้านการวัดและประเมินผล คงใช้ตามแนวพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ.2433 ข้อสอบเน้นความรู้ ความจำ ซึ่งเป็นการเขียนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ.2445 ระดับชั้นมัธยมศึกษาและการศึกษาพิเศษ เป็นหน้าที่ของกรมศึกษาธิการแบบแผนในการสอบไล่ กรมศึกษาธิการจะให้แบบและช่วยแนะนำในวิธีต่าง ๆ (ความเห็นจัดการศึกษา ร.ศ.121 การศึกษาในส่วนกลาง" กองจดหมายเหตุแห่งชาติ ศธ.4/11) เมื่อมีการตั้งกองสอบไล่วิชา ชั้นอื่น ๆ ยกเว้นชั้นประโยคประถมและมัธยมจัดการสอบเป็นโรงเรียน ๆ ไม่พร้อมกันตั้งแต่ก่อน ได้ผลละเอียดและยุติธรรมแก่ผู้เข้าสอบดีกว่าการรวมสอบพร้อมกันทุกโรงเรียน หลักสูตรมัธยมศึกษาอังกฤษ ซึ่งออกใหม่ได้ขยายวิชาสูงขึ้นไปกว่าหลักสูตรเก่าอีก 2 ปี แต่ใน พ.ศ.2451 นี้ กรมศึกษาธิการจะถือเอาเพียงวิชาปีที่ 4 ของหลักสูตรใหม่นี้เป็นข้อสำหรับสอบ

ไล่ชั้นมัธยมก่อน นักเรียนคนใดสอบได้จะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาอังกฤษ การสอบไล่
มัธยมวิชาปีที่ 4 ตามหลักสูตรใหม่ จะนับเป็นการสอบไล่คิงสกอลลารชิบด้วย นักเรียนคนใดสอบ
ไล่ที่ 1, 2 จะได้รับทุน ("แจ้งความเรื่อง การสอบไล่ภาษาอังกฤษตามหลักสูตรใหม่กับการสอบ
ไล่คิงสกอลลารชิบ" กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. ศธ.2/40 3 มีนาคม 2450) ในปี พ.ศ.2456
ได้มีระเบียบการสอบไล่ นักเรียนโดยกระทรวงธรรมการ จะส่งตัวอย่างข้อสอบไล่ แล้วออกข้อ
สอบไล่ให้ยากง่ายเสมอตัวอย่างตรวจคัดลนเองในระดับมัธยมปีที่ 3 ส่วนมัธยมปีที่ 4 และ 5
กระทรวงธรรมการจะส่งข้อสอบไล่มาให้ ตรวจคัดลนเอง ชั้นมัธยมปีที่ 6 กระทรวงจะส่งข้อสอบ
ไล่มาให้ ให้ส่งกระดาษคำตอบสรุปรายงานคะแนนอ่านฟังเสียง ไปกระทรวงธรรมการตรวจคัดลน

สำหรับอัตราเวลาและคะแนนในการสอบไล่ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมตอนต้นมีดังนี้

วิชาที่สอบ	เวลาเรียนใน รอบสัปดาห์หนึ่ง		คะแนน	หมายเหตุ
	ชั่วโมง	นาที		
อ่าน	1	-	20	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในหลักสูตร บอก เวลารวมไว้ทั้ง 2 อย่าง การกำหนดเวลา เฉพาะวิชาหนึ่ง ๆ ไม่เหมือนกัน ถ้าโรง- เรียนใดแบ่งเวลาเรียนไม่ตรงตามตัวก็ให้ คิดคะแนนใหม่
คัด	-	30	10	
เขียน	-	45	15	
แต่ง	1	-	20	
พูด	-	30	10	

ในระดับมัธยมตอนกลางปีที่ 6 ได้กำหนดอัตราเวลาและคะแนนในการสอบไล่ภาษา
อังกฤษไว้ดังนี้

อ่านและพูด	2.30	ชั่วโมง	100	คะแนน
เขียน	1.30	ชั่วโมง	60	คะแนน
แปลไทย	.45	ชั่วโมง	30	คะแนน
แปลอังกฤษ	.45	ชั่วโมง	30	คะแนน
แต่ง	2.00	ชั่วโมง	80	คะแนน

คะแนนที่วางไว้บนุโลมให้ตามเวลาเรียนครึ่งชั่วโมงต่อ 20 คะแนน ชั้นมัธยมปีที่ 4
และ 5 ถ้าโรงเรียนใดแบ่งเวลาให้แก่วิชาหนึ่ง ๆ ไม่ตรงตามนี้ก็ให้เทียบคะแนนเสียใหม่

สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนน มีดังนี้

อ่านกับพูด

1. อ่านร้อยแก้ว

ก. อ่านได้ถูกวรรคตอน ถูกสำเนียง ชัดถ้อยคำ ไม่เร็วไม่ช้า อ่านดี (ได้ดี)

(50-60)

ข. สำเนียงและถ้อยคำชัดเจน แต่วรรคตอนไม่ดี อ่านไม่ดี (ดี) (35-45)

ค. สำเนียงไม่ถูกถ้อยคำผู้ฟังพอเข้าใจ (พอใช้) (20-30)

ง. อ่านไม่เป็นวรรคตอนติดกึกกัก แต่ออกเสียงคำพอเข้าใจ (เลว) (10-20)

จ. อ่านผิดวรรคตอน ถ้อยคำสำเนียง ติดอ่านไม่ออกเรื่อยไป (เลวมาก) (0-5)

ในการสอบอ่านนั้นควรรวให้นักเรียนอ่านอย่างน้อยเพียง 100 คำ

2. พูดโต้ตอบ

ก. ฟังคำถามเข้าใจ ตอบได้ทันที ตอบเป็นประโยคถูกต้องดี และให้ความชัดเจน และใช้กิริยาถูกต้องตามเวลาและเหตุ (จนตลอดเรื่องที่พูด) (ดีมาก) (30-40)

ข. ตอบได้ถูกต้องตามข้อ ก. แต่ต้องใช้เวลานึกนานสักหน่อย (ตลอดเรื่อง) (ดี) (20-30)

ค. เข้าใจคำถาม ตอบได้เป็นประโยคพอเข้าใจความ (ตลอดเรื่อง) (พอใช้) (20-25)

ง. ไม่เข้าใจคำถามดี ตอบบกพร่องไม่เป็นประโยคดี ไม่ตรงกับคำถาม (ตลอดเรื่อง) (เลว) (10-15)

จ. ไม่เข้าใจคำถาม ตอบไม่ถูกไม่เป็นประโยค ไม่มีกิริยาเป็นต้น (ตลอดเรื่อง) (เลวมาก) (0-5)

การพูดควรรวนักเรียนเป็นประโยคถึงเรื่องราวอันใด หรือให้นักเรียนเล่าเรื่องหนึ่งเรื่องใดให้ฟัง แล้วลึคให้หมายเป็นประโยค ๆ ไปจะให้ประโยคละเท่าใด ครูต้องลึคให้มากน้อยตามยากง่าย และว่าตามจำนวนประโยค ครูถามนักเรียนทุกคนแต่ไม่น้อยกว่า 10 ประโยค แล้วลึคห้กหมายตามสมควรแก่ความลึค

เขียน

- ก. คำผิดและตกหลดลงคำละ 5 หมายถึง
- ข. คำแก้และคำตกหลดคำละ (2-5)
- ค. ไม่สะอาด ลด (1-5)

แปลไทย ต้องให้หมายตามประโยคง่ายให้เฉลี่ยหมายเต็ม สมมุติว่าให้ประโยค 4 หมายถึง

- ก. ความถูกต้อง ส่วนถูก และไม่บกพร่อง (ดีมาก) ให้ 4 หมายถึง
- ข. ความถูกบริบูรณ์ ส่วนไม่ถูก (ดี) ให้ 3 หมายถึง
- ค. ความบกพร่อง ประโยคถูก (พอใช้) ให้ 2-1 หมายถึง
- ง. ความคิด (เลว) ให้ 0

แปลอังกฤษ ต้องให้เป็นประโยคให้เฉลี่ยจากหมายเต็มตามยากง่าย สมมุติว่าให้ประโยค
ละ 4 หมายถึง

- ก. ถูกความบริบูรณ์ ประโยคประธานถูก เวลาของกริยาถูกต้อง (ดี) ให้ 3-4 หมายถึง
- ข. ประโยคถูก เวลาของกริยาถูก แต่ความบกพร่องหรือประโยคและความถูกบริบูรณ์
แต่เวลาของกริยาผิดหรือใช้กริยาไม่ถูกต้องตามผู้ทำ ให้ 2-3 หมายถึง
- ค. ไม่มีผู้ทำ หรือกริยาสำคัญในประโยคหรือความ ให้ 0-1 หมายถึง

แต่ง

- ก. ความถูกพอใช้ได้ รู้จักใช้ไวยากรณ์ดี ใช้เวลาของกริยาถูกต้องตามเรื่องที่เรียง
รู้จักใช้คำแทนชื่อ ถูกที่และส่วนที่ดี วางคำถูกต้องตามไวยากรณ์ (ได้ดี) 60-80 หมายถึง
- ข. เรื่องไม่ถูกดีแต่ประโยคประธานได้ความชัดเจนใช้เวลาของกริยาถูก (ดี) 30-55
- ค. เรื่องใช้ได้ แต่ใช้คำไม่ถูกที่ ประโยคพร่อง ผสมตัวผิดบ้าง ผิดเวลาของกริยา
หรือใช้กริยาไม่ถูกต้องตามผู้ทำเป็นต้น (พอใช้) 15-30
- ง. เรื่องราวผิด หรือสั้นเกินไปจนไม่ได้ความ หังไม่รู้จักแต่งให้เป็นประโยคประธาน
(เลว) 0-10 ("ระเบียบการสอบไล่แก่นักเรียนมณฑลต่าง ๆ ศก 2456" กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
ศธ.2/96)

ต่อมาปี พ.ศ.2473 กองสอบไล่กรมวิชาวาท การทรงธรรมการได้กำหนดอัตรา
คะแนนประโยคมัธยมบริบูรณ์ชาย แผนกกลาง ในหมวดภาษาต่างประเทศไว้ดังนี้

อ่าน-พูด	40	คะแนน	-	ชั่วโมง
แปลอังกฤษเป็นไทย				
แปลไทยเป็นอังกฤษ	100	คะแนน	2	ชั่วโมง
ไวยากรณ์	60	คะแนน	1.30	ชั่วโมง
แต่ง	100	คะแนน	2	ชั่วโมง

(“การสอบไล่ประโยคมัธยมบริบูรณ์ชายหัวเมือง พ.ศ.2473” กองจดหมายเหตุแห่งชาติ

ศธ 4.5 ก/41)

จากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเป็นการสอบไล่เน้นการสอบความรู้ทางภาษา การเขียนเป็นส่วนใหญ่เป็นการวัดผลแบบ “ไล่นั่งสอ” และใช้เรื่อยมา

ปัญหาและอุปสรรค

ในการสอนภาษาอังกฤษนั้น ครูพิเศษเฉพาะภาษาอังกฤษมีน้อย และเมื่อเพิ่มวิชามากขึ้น ก็หาครูสอนไม่ได้ ในระดับชั้นครูที่สอนมักจะเป็นครูประจำชั้นด้วย ต้องสอนทุกวิชา ถ้าเป็นครูไทยจะไม่กล้าพูดด้วยไม่แน่ใจว่าพูดสำเนียงถูกต้องหรือเปล่า (อบ ไชยวสุ, สัมภาษณ์) เมื่อเปลี่ยนครูสอนสำเนียงของครูต่างกัน นักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้อ่านออกเสียง สมัยก่อนการพูดลำบาก เพราะการออกเสียงของครูไทยไม่เป็นแบบเจ้าของภาษา พอได้เรียนกับเจ้าของภาษายังไม่รู้เรื่องเลย เพราะฟังไม่ออก (มยุรี สุขวิวัฒน์, สัมภาษณ์) เกี่ยวกับสำเนียงภาษานั้น เช่น คำว่า red ink จะออกเสียงว่า เรคคิง เป็นตัน (อบ ไชยวสุ, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในช่วงระยะ พ.ศ.2435 ถึง พ.ศ.2474 นี้ เริ่มมีการสอนที่ทันสมัย เพียงแต่ว่าการสอนภาษาอังกฤษในช่วงระยะนี้ ยังไม่มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น แผ่นเสียง เทป วิทยุ หรือห้องปฏิบัติการทางภาษาเหมือนในปัจจุบัน และแม้ว่าวิชาที่สอนนั้นยังกำหนดให้แยกเป็นอ่าน เขียนกับแปล แต่งและพูดก็ตาม วิธีการสอนที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรก็ยังเน้นให้ครูพยายามสอนด้วยเสียง คือให้หัดอ่านออกเสียงและให้หัดพูดมาก ๆ หรืออีกนัยหนึ่งให้เน้นด้วยการฟังกับการพูดให้มาก ไม่ให้สอนโดยผ่านทางประสาทตาแต่อย่างเดียว และห้ามใช้แบบเรียนไวยากรณ์หรือแยกสอนไวยากรณ์เป็นวิชาหนึ่งต่างหากเป็นอันขาด

สำหรับในส่วนที่เป็นระดับประถมศึกษาชั้นต้น ตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2435 ได้ระบุว่า ถ้าโรงเรียนใดมีครูที่มีความสามารถ จะเลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่งเพิ่มขึ้นได้ในระดับมูลศึกษาชั้นสูง และเวลาสอบไล่ให้สอบตามประโยค 1 ต่อมาในปี พ.ศ.2450 หลักสูตร

พิเศษ คือหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ได้กำหนดให้เริ่มเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นสุดท้ายของชั้น มูลพิเศษ ในปี พ.ศ.2452 ได้กำหนดให้เรียนในชั้นประถมพิเศษ ต่อมาเมื่อชั้นประถมพิเศษเปลี่ยน ไปเป็นมัธยมตอนต้นในปี พ.ศ.2456 วิชาภาษาอังกฤษได้ถูกจัดให้รวมอยู่กับวิชาภาษาไทย การสอน ไม่บังคับตายตัว โดยกำหนดไว้ว่าการสอนภาษาอังกฤษ จะมีเวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับครูที่มีความ ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษมากหรือน้อย ถ้าสอนภาษาอังกฤษมากก็ลดเวลาเรียนภาษาไทยและ อื่น ๆ ลงบ้างตามความเหมาะสม

หลักสูตรภาษาอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ.2475-2503

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ.2475 คณะราษฎรได้กำหนดให้ใช้หลัก การศึกษาเป็นหลักหนึ่งที่จะใช้บริหารบ้านเมืองจึงได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2475 ขึ้น เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แผนการศึกษานับนี้ ได้มีการแก้ไขและประกาศเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 เพื่อให้เป็นไปตามแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรตามแผนการศึกษาชาติใหม่ และประกาศ ใช้หลักสูตร พ.ศ.2480 มีหลักสูตรเทียบชั้นประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 อนุญาตให้สอนภาษาต่างประเทศได้สัปดาห์ละไม่เกิน 5.30 ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาส ให้สอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษได้ ปรากฏว่าเด็กนักเรียนในโรงเรียนราษฎรส่วนมากได้เริ่ม เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จึงทำให้การสอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมตอนต้น ซึ่งเป็น วิชาบังคับนั้น ไม่ใช่เป็นการเริ่มต้นอย่างแท้จริงเช่นที่เคยเป็นอยู่เดิม หลักสูตร พ.ศ.2480 ซึ่ง เป็นหลักสูตรใหม่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้มีการกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ ซึ่ง เป็นภาษาต่างประเทศที่หนึ่งในชั้นมัธยมตอนต้น และเรียนภาษาต่างประเทศภาษาที่สอง ตั้งแต่ มัธยมตอนปลาย โดยมีรายการสอนภาษาอังกฤษสำหรับชั้นมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลายกำหนด ไว้ให้อย่างชัดเจน เป็นหลักสูตรที่เขียนขึ้นใหม่ไม่ได้อิงหลักสูตรเก่าดังเช่นที่เคยทำ ๆ กันมาแต่ เดิมและในระดับมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลายนี้ เปิดทางไว้ให้โรงเรียนขออนุญาตสอนภาษา อื่นแทนภาษาอังกฤษได้ แต่กระทรวงพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป ปรากฏว่าภาษาที่ได้รับอนุมัติ ให้สอนแทนภาษาอังกฤษได้นั้น คือภาษาฝรั่งเศส แต่ไม่มีหลักสูตรเขียนกำหนดไว้

หลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลายนี้นับว่าสูงมากเมื่อเปรียบ เทียบ กับหลักสูตรระดับเดียวกันในสมัยก่อนหน้านั้น ข้อนี้นับว่าเป็นจริงไม่เฉพาะแต่วิชาภาษาอังกฤษ วิชา อื่น ๆ ในหลักสูตร พ.ศ.2480 นี้ก็เป็นเช่นเดียวกัน คือ พยายามจะยกมาตรฐานการศึกษาใน

ระดับหนึ่ง ๆ ให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยเขียนหลักสูตรไว้กว้างขวางยิ่งขึ้น แต่ความสำเร็จของการยกมาตรฐานดังกล่าวนี้หาได้อยู่ที่หลักสูตรแต่เพียงอย่างเดียวไม่ และหลักสูตรก็ไม่ใช่ว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด มาตรฐานของครูและวุฒิภาวะของนักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามารับการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ นั้นเป็นส่วนสำคัญว่า ในส่วนชั้นเตรียมอุดมศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของสถานอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดชั้นเตรียมอุดมศึกษาตนเอง แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่ประสงค์จะเข้าเรียนในระดับนี้มีมากขึ้น กระทรวงจึงเปิดชั้นเตรียมอุดมศึกษาในโรงเรียนมัธยมมากขึ้น ได้เริ่มปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาและประกาศใช้หลักสูตรนี้เมื่อปี พ.ศ.2491 เป็นหลักสูตรสามัญศึกษาต่อจากชั้นมัธยมตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 แผนก คือแผนกอักษรศาสตร์และแผนกวิทยาศาสตร์ (กฤษฎาสินไชย 2525:83) และได้มีหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศในระดับนี้ขึ้นใหม่ ในชั้นเตรียมอุดมศึกษาระยะนี้ นอกจากภาษาอังกฤษซึ่งทุกคนต้องเรียนแล้ว แผนกอักษรศาสตร์จะต้องเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอีก 1 ภาษา ให้เลือกได้จากภาษาต่อไปนี้ ภาษาบาลี ภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาจีน ภาษาบาลีซึ่งหายไปจากหลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ.2452 ได้กลับมาในหลักสูตรฉบับนี้อีก ภาษาเยอรมันซึ่งเคยเข้ามาคู่กับภาษาฝรั่งเศสในปี พ.ศ.2452 เป็นต้นมานั้นถูกตัดไป ส่วนภาษาจีนซึ่งเคยได้รับอนุญาตให้เรียนแทนภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาเยอรมันตั้งแต่ปี พ.ศ.2464 จนถึง พ.ศ.2471 แล้วหยุดไปเกือบ 20 ปีนั้นได้กลับเข้ามาอีก (กระทรวงศึกษาธิการ 2504:104-105)

ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรใหม่ คือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2493 หลักสูตรฉบับนี้ได้รับอิทธิพลของแนวการจัดการศึกษาแบบอเมริกันมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฉบับนี้ลดลงกว่าหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2480 ซึ่งเขียนหลักสูตรไว้กว้างขวางระหว่างการปรับปรุงหลักสูตรก็เริ่มที่เปลี่ยนแปลงโครงการศึกษาใหม่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2489 จนถึง พ.ศ.2494 จึงประกาศแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2494 ให้กำหนดให้มีมัธยมสามัญศึกษาขึ้น แต่ไม่มีประกาศหลักสูตรออกบังคับใช้เป็นหลักฐานแน่นอน หลักสูตรภาษาต่างประเทศในระยะนี้ถือหลักอย่างเดียวกันกับหลักสูตร พ.ศ.2480 คือยอมให้ขออนุญาตสอนภาษาอื่นแทนภาษาอังกฤษได้ โดยกระทรวงพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป ในทางปฏิบัติอนุญาตให้สอนภาษาฝรั่งเศสตั้งแต่มัธยมตอนต้นแทนภาษาอังกฤษได้ ในปี พ.ศ.2498 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาและเตรียมอุดมศึกษาใหม่ สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2498 นี้ปรับปรุงแก้ไขได้เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยหลักสูตรฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภท ก. และประเภท ข. ซึ่งต่างกันที่ประเภท ข เรียนวิชาชีพ หรือภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น แต่หลักสูตรนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ ใช้ได้ 5 เดือนก็เลิก และนำหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2491 มาใช้แทน สำหรับหลักสูตร

เตรียมอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศนั้น ถือหลักการใหม่ให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับทุกคนจะต้องเรียน จะขอเลือกภาษาอื่นแทนภาษาอังกฤษไม่ได้ ได้เพิ่มจำนวนชั่วโมงสอนภาษาอังกฤษขึ้นไปเป็น 9-10 ชั่วโมง ซึ่งนับว่ามากที่สุดยิ่งกว่าหลักสูตรสมัยที่แล้ว ๆ มา นอกจากภาษาอังกฤษแล้ว มีภาษาต่างประเทศภาษาที่สองให้เลือกได้อีก 1 ภาษา จากภาษาฝรั่งเศส ภาษาบาลี ภาษาเยอรมัน และภาษาจีน ภาษาเยอรมันซึ่งถูกตัดไปตั้งแต่ พ.ศ.2491 นั้นได้กลับมาอีก ภาษาต่างประเทศภาษาที่สองเหล่านี้ หลักสูตรแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนหนึ่งเป็นตอนเริ่มต้นเบื้องต้น ตอนสองเป็นการเรียนต่อจากตอนที่หนึ่ง ซึ่งเป็นขั้นสูง นักเรียนจะเลือกเรียนแต่เฉพาะตอนเบื้องต้นเท่านั้นก็ได้ หรือจะเรียนทั้ง 2 ตอนก็ได้ และไม่จำกัดเฉพาะนักเรียนสายอักษรศาสตร์เท่านั้น นักเรียนสายวิทยาศาสตร์ ถ้ามีความประสงค์ก็อาจเลือกได้เช่นกัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2504:107)

ในปี พ.ศ.2503 ได้มีประกาศใช้แผนการศึกษาชาติฉบับใหม่และได้ประกาศใช้หลักสูตรซึ่งปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติฉบับนี้ วิชาภาษาอังกฤษได้กลายเป็นวิชาสามัญบังคับให้ทุกคนต้องเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งกำหนดเวลาเรียน 3 ปี ที่จริงก็เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาที่ 1, 2 และ 3 ของหลักสูตรฉบับ พ.ศ.2493 ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ใช้แทนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2493 และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นให้ใช้แทนหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ.2498 แนววิธีเขียนหลักสูตรของแต่ละวิชาแยกออกเป็นรายชั้น รายการของวิชาภาษาอังกฤษ นับว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนำเอาหลักการสอนภาษาสมัยปัจจุบันเข้ามาใช้ มุ่งส่วนที่เป็นภาษาในชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าหลักสูตรเดิม ซึ่งความสำเร็จของหลักสูตรใหม่นี้ น่าจะขึ้นอยู่กับวิธีสอนและแบบเรียนมากกว่ารายการที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

รายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตรในช่วงระยะนี้มีดังนี้

ความมุ่งหมาย

ภาษาอังกฤษในช่วงระยะนี้มีบทบาทและความสำคัญมากที่สุดเท่าที่ผ่านมา ได้รับการบรรจุในหลักสูตรแทบทุกฉบับและระดับชั้น แม้กระทั่งในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2480 และฉบับ พ.ศ.2491 ซึ่งมีหลักสูตรเทียบโดยให้เลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษและตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2498 ประเภท ข. ได้กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น หรือของชุมชนเพียงเพื่อให้มีความรู้ถ้อยคำและข้อความสนทนาง่าย ๆ สำหรับใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น มุ่งเพื่อให้รู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นรากฐานสำหรับเรียนเพิ่มเติม และเพื่อช่วยการศึกษาวิชาอื่น ๆ ในส่วนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นนอกจากให้รู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นรากฐานสำหรับเรียนเพิ่มเติมและเพื่อการศึกษาวิชาอื่น ๆ แล้ว ยังมุ่งเพื่อให้ประโยชน์ในธุรกิจธรรมดาที่ต้องใช้ภาษาต่างประเทศอีกด้วย ต่อมาเมื่อประกาศใช้หลักสูตร พ.ศ.2503 กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยให้ทุกคนเรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญบังคับตามหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลายโดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วโลก เป็นกุญแจแห่งคลังความรู้ และเป็นสื่อสำคัญในการติดต่อกับต่างประเทศ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องสื่อความหมาย โดยให้ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน พอควรแก่ชั้น
3. เพื่อให้เด็กเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และให้รู้ว่าโอกาสที่จะได้พบเห็นภาษาอังฤษนั้นมีอยู่เนือง ๆ
4. เพื่อให้เด็กสนใจในการที่จะศึกษาหาความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมอยู่เสมอ
5. เพื่อให้เด็กมีพื้นฐานในการศึกษาต่อและเพื่อช่วยการศึกษาวิชาอื่น ๆ ด้วย

(กระทรวงศึกษาธิการ 2516:9)

สำหรับในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น ความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีดังนี้

1. เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามควรแก่ชั้น
2. เพื่อให้มีพื้นฐานในการที่จะศึกษาในชั้นต่อไป
3. เพื่อเข้าใจวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งเป็นเจ้าของภาษาตามสมควร
4. เพื่อความเจริญในทางความรู้และสติปัญญาของผู้เรียน
5. เพื่อบรรลุมุ่งหมายดังกล่าว จึงให้มีความรู้และทักษะดังต่อไปนี้
 - ก. ต้องฟังเข้าใจ พูดได้โดยออกเสียงให้ถูกต้อง อ่านออกเสียงได้และอ่านในใจได้และเขียนได้ถูกต้องตามควรแก่ชั้น
 - ข. ให้มีความรู้ทางไวยากรณ์ที่เป็นประโยชน์ในการใช้ภาษาและรู้ลักษณะภาษาอังกฤษที่เป็นมูลสารตามสมควร
 - ค. ให้มีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีสำหรับที่จะเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาต่อไป
 - ง. ให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาสำหรับติดต่อกันระหว่างชาติ

จากความมุ่งหมายที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในช่วงระยะนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาวิชา

สำหรับเนื้อหาวิชาที่จะต้องสอนในวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตร พ.ศ. 2480 นั้นมีดังต่อไปนี้

อ่านและพูด ให้สอนพูดตั้งแต่เริ่มเรียน ใช้สิ่งของและรูปภาพเป็นเครื่องประกอบการสอนนี้ ให้เด็กออกเสียงตัวอักษรให้ถูกต้อง สำเนียงตัวไทม์นักเรียนออกเสียงได้ยากควรฝึกให้มาก เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วให้นักเรียนสามารถถามและตอบคำถามในเรื่องง่าย ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นไปของนักเรียนได้ และรู้จักนับจำนวนและเลขที่

การท่องจำ ให้เรียนรู้วันพจนานุกรมอย่างง่าย ๆ ไม่น้อยกว่าปีละ 200 บรรทัด และให้ท่องจำไม่น้อยกว่าปีละ 50 บรรทัด

การประสมคำและเขียนตามคำบอก ให้เรียนการประสมคำ (word building) ไปด้วยทุกชั้นและให้ยากขึ้นตามลำดับ ให้นักเรียนเขียนเรื่องตอนใดตอนหนึ่งจากหนังสืออ่านสำหรับชั้น และสามารถเขียนเรื่องอื่น เช่น เรื่องที่มีประโยชน์ใช้พูดกันอยู่ทุกวันด้วย

คัด ให้เขียนได้ทั้งตัวบรรจงและหัวคั่นบรรจง

แต่งและไวยากรณ์ ใน 2 ปีแรกให้สอนด้วยปากเปล่าและไวยากรณ์ไม่ควรแยกสอนเป็นวิชาหนึ่งต่างหาก ให้รวมสอนรวมกันไปกับแต่งที่เดียว

1. ให้รู้จักใช้คำง่าย ๆ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ (Simple uses of the parts of speech)
2. ให้สามารถแต่งประโยคปฏิเสธและประโยคคำถามอย่างง่าย ๆ ได้
3. ให้รู้จักกริยาใช้ตามกาล Present, Past, Future และ Continuous Tenses อย่างง่ายได้
4. ให้สามารถขยายประโยคโดยวิธีใช้อนุประโยคอย่างง่ายประกอบ
5. ให้สามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนคือ . , ?

ก่อนจะให้นักเรียนแต่งเรื่อง ควรให้นักเรียนเขียนประโยคบรรยายการกระทำของบุคคลหรือบรรยายวัตถุที่ปรากฏในรูปภาพเป็นประโยค ๆ ก่อนแล้วจึงรวมเข้าเป็นเรื่อง

แปล ไม่ให้สอนแปลแยกเป็นวิชาหนึ่งต่างหาก ให้สอนแปลรวมกันไปกับแต่ง เพื่อแสดงให้เห็นการผูกประโยค และสำนวนของสองภาษาว่าต่างกันอย่างไร (กระทรวงธรรมการ 2480: 8-10)

ในชั้นมัธยมตอนปลาย ซึ่งเทียบมัธยมตอนกลางในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง กำหนดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรดังนี้

อ่านและพูด ให้นักเรียนสามารถอ่านและอธิบายความในหนังสือที่กำหนดให้ และในชั้นสูงขึ้นไป ก็ให้สามารถอ่านและอธิบายความเรื่องง่าย ๆ จากหนังสือที่ไม่เคยอ่านได้ด้วยตามลำดับง่าย ให้นักเรียนสามารถสนทนาโต้ตอบได้พอสมควร

วรรณคดี ให้เรียนรู้บทวิไม่น้อยกว่าปีละ 200 บรรทัด และให้ท่องจำไม่น้อยกว่าปีละ 50 บรรทัด

เขียน ให้สามารถเขียนข้อความตอนใดตอนหนึ่ง จากหนังสือที่เรียนแล้วให้สามารถเขียนข้อความจากหนังสืออ่านเล่นปัจจุบันอย่างง่ายชนิดที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาเลย และให้สามารถเขียนข้อความจากหนังสือพิมพ์รายวัน และรายเดือน

แต่งและไวยากรณ์ ให้รู้กฎการแต่งประโยคคำถามและปฏิเสธ กฎการเปลี่ยนกริยาตามกาลและวิธีใช้กาลเท่านั้น

กรรตุวาจก และกรรมวาจก (Voice)

เลขในและเลขนอก (Direct and Indirect Speech)

ให้รู้จักแต่งประโยคโดยใช้อนุประโยคประกอบ

ให้รู้จักสัมพันธ์และเปลี่ยนประโยคต่าง ๆ

ให้รู้จักการใช้คำส่วนต่าง ๆ ในไวยากรณ์

อุปสรรคอย่างง่าย ๆ (Prefixes)

เครื่องหมายวรรคตอน

การฝึกหัดในการแต่ง ให้นักเรียนสามารถแต่งเรื่องที่อ่านให้ฟังแล้วแต่งเรื่อง พรรณาหรือเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่งเรียงความจากหัวข้อที่กำหนดให้และเรียงความจากหนังสืออ่าน

ให้รู้จักย่อเรื่องจากหนังสือโต้ตอบ

ให้รู้จักเขียนจดหมายธรรมดาได้ถูกต้อง

แปล ให้มีการแปลสำนวนจากหนังสือต่าง ๆ และหนังสือพิมพ์สุดแท้แต่ครูจะหามาให้แปล (กระทรวงธรรมการ 2480:7-9)

สำหรับในหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ.2491 ซึ่งต่อยอดจากมัธยมตอนปลายได้ กำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับแผนกอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไว้ดังนี้

ไวยากรณ์ ทบทวนหลักไวยากรณ์เพื่อให้เข้าใจและรู้วิธีใช้ประโยคภาษาอังกฤษให้ถูกต้องและให้สมทวัข้อต่อไปนี้เป็นอย่างดี

อารติเกิล บุรพบท สันทาน กาล เวลา มาลา วาจก อุปสรรค ปัจจัย ประโยค อนุประโยค วลี กระจายคำ การสัมพันธ์ประโยค การรวมและการแปลงประโยค เครื่องหมายวรรคตอน เลขนอกเลขใน

แปล แปลความภาษาไทยซึ่งใช้ในกิจกรรมธรรมดาเป็นภาษาอังกฤษ แปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเลือกข้อความจากหนังสือที่กำหนดให้เรียน หรือจากหนังสือที่อยู่ในระดับเดียวกัน

แต่งความ แต่งเรื่องโดยรู้จักเรียบเรียงถ้อยคำ ใช้ภาษาและตัวสะกดให้ถูกต้อง แต่งจดหมายติดต่อกันในเรื่องธรรมดา

วรรณคดี

ก. ให้เรียนหนังสือที่กำหนดรู้ศัพท์ รู้ความและรู้เรื่องราวอันเป็นความรู้รอบตัวเกี่ยวกับหนังสือนั้น ๆ ด้วย เฉพาะแผนกอักษรศาสตร์

ข. นอกจากหนังสือตามข้อ ก. แล้ว ให้เรียนหนังสือวรรณคดีที่กำหนดให้อย่างละเอียดอีกอย่างน้อย 1 เล่ม หนังสืออาจเป็นคำประพันธ์หรือร้อยแก้วที่มีลักษณะยากขึ้น

ในการสอนภาษาอังกฤษ ให้มีการสอนอ่านเขียนและสนทนาด้วย (กรมวิชาการ ม.ป.ป.: 103-104) แผนกอักษรศาสตร์จะต้องเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอีก 1 ภาษา ให้เลือกได้จากภาษาต่อไปนี้ ภาษาบาลี ภาษาฝรั่งเศส หรือภาษาจีน ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาษาเยอรมันคัดออกไป ภาษาบาลีและภาษาจีนกลับเข้ามาอีก

เมื่อประกาศใช้หลักสูตร พ.ศ.2493 เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมตอนต้นมีการเปลี่ยนแปลงและรายการที่ต้องสอนนั้นกำหนดให้มีความอ่านและสนทนา คัด เขียน แต่งแปล และไวยากรณ์ ซึ่งรายการสอนแต่ละอย่างกำหนดความมุ่งหมายโดยเฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

รายการที่ต้องสอน	ความมุ่งหมาย
อ่านและสนทนา	1. ให้สามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษเบื้องต้น
อ่านหนังสือที่กำหนดให้	2. สนทนาเกี่ยวกับเรื่องรอบ ๆ ตัวได้
ท่องจำบทประพันธ์อย่างง่ายไม่น้อยกว่า ปีละ 50 บรรทัด	3. จดจำภาษาที่ตีไว้ใช้เป็นแบบ

รายการที่ต้องสอน	ความมุ่งหมาย
<p>พูดเป็นประโยคตั้งแต่เริ่มเรียน โดยใช้สิ่งของและภาพเป็นเครื่องประกอบ ออกเสียงให้ถูกต้อง และมีเสียงหนักเบาถูกต้องตามหลักภาษาถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องรอบ ๆ ตัว และ เรื่องในหนังสืออ่าน</p> <p>รู้จักใช้ถ้อยคำที่สุภาพในการสนทนา</p> <p>คัด</p> <p>ตัวบรรจงและหวัดแกมบรรจง</p> <p>วิธีเขียนตัวอักษร ขนาด การเว้นระยะ เครื่องหมายวรรคตอน</p> <p>เขียน</p> <p>เขียนข้อความง่าย ๆ เสมอ แบบเรียนอ่านและรู้ความหมายของข้อความนั้น</p> <p>แต่ง แปล และไวยากรณ์</p> <p>ให้สอนแต่ง แปล และไวยากรณ์ควบกันไป โดยเฉพาะการสอนแต่งให้เริ่มต้นด้วยการตอบคำถาม หรือการสนทนา</p> <p>แต่งประโยคสามัญเป็นประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถาม</p> <p>แต่งประโยคความรวมและประโยคซ้อนอย่างง่าย ๆ</p> <p>หลักไวยากรณ์เบื้องต้น</p> <p>การใช้กริยาตามกาล</p> <p>เครื่องหมายวรรคตอน</p> <p>แปลอังกฤษที่มีความง่าย เสมอแบบเรียนที่อ่านเป็นภาษาไทยที่ดีและแปลภาษาไทยง่าย ๆ เป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง</p> <p>(กระทรวงศึกษาธิการ 2493:8-11)</p>	<p>ให้สามารถคัดได้สะอาด เรียบร้อยถูกต้องและรักษาระเบียบความงาม</p> <p>ให้สามารถตอบความและเขียนตามคำบอกได้ถูกต้อง</p> <p>1. ให้สามารถแต่งประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักภาษา</p> <p>2. เข้าใจระเบียบของถ้อยคำในการพูด อ่าน และ เขียน</p> <p>3. ฝึกฝนการลำดับข้อความทั้งในการพูดและเขียนให้ได้เรื่องราว และถูกต้อง</p> <p>4. แปล ประโยคง่าย ๆ ได้และรู้ว่าการผูกประโยคและการใช้สำนวนของภาษาต่างกันอย่างใด</p>

ในชั้นมัธยมตอนปลาย เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการอ่านและสนทนาเพิ่มต้องจำ เป็นปีละ 80 บรรทัด หนังสืออ่านเปลี่ยนไปในระดับที่สูงขึ้น ไม่มีการคัดอังกฤษ การเขียนนั้น กำหนดความมุ่งหมายและรายการเช่นเดียวกับมัธยมตอนต้น แต่ยึดหนังสืออ่านเป็นหลัก สำหรับ แต่งแปลและไวยากรณ์ที่เคยรวมกันในชั้นมัธยมตอนต้นนั้นแยกแปลออกไปต่างหาก ในส่วนแต่งและ ไวยากรณ์นั้นตั้งความมุ่งหมายเช่นเดิม แต่ให้รายละเอียดที่จะต้องสอนกว้างขวางยิ่งขึ้น คือ

แต่งประโยคสามัญที่มีวลีเป็นส่วนขยาย

แต่งประโยคความรวมและประโยคซ้อน

เล่าและเขียนเรื่องสั้น ๆ ที่นักเรียนควรรู้และน่าสนใจ โดยเริ่มต้นด้วยการตอบคำ-ถามหรือการสนทนา

แต่งจดหมายติดต่อกันในเรื่องธรรมดา

หลักสูตรภาษาต่างประเทศในระยะนี้อนุญาตให้สอนภาษาอื่นแทนภาษาอังกฤษได้

(กรมวิชาการ ม.ป.ป.:103)

เมื่อประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2498 ได้มีการกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษ เป็นวิชาเลือกในหมวดภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรประเภท ข. โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถม ปีที่ 1-4 โดยมีเนื้อหาวิชาที่ต้องสอนดังนี้

จัดหาประสบการณ์ที่เข้าใจให้เด็กรู้สึกฟัง เห็น คิด พูด อ่าน และเขียน และถ่ายทอด ความคิดเห็นด้วยภาษาอันไพเราะ

ฝึกให้ชอบเขียนถูกต้อง ฝึกให้ตรวจทานเมื่อทำเสร็จแล้ว ฝึกให้มีความทนงตัวว่าตน ทำงานดีขึ้น

ฝึกให้เพิ่มประมวลคำพูด

ฝึกเสียงพูดให้ไพเราะ ฝึกการอ่านด้วยวิธีทันสมัย ฝึกการเขียนให้สะดวก เร็ว สะอาด และอ่านง่าย ฝึกการถอดและการผสมอักษร ฝึกการฟังให้ชัด แล้วทดสอบแสดงความคิดเห็นของตนไว้

ฝึกให้เด็กสามารถรู้และพบความเหมาะสมในการเขียนตัวอักษรเอนตามสมควร เป็น แนวตามบรรทัดและเว้นวรรคตอนให้ถูก นั่งให้ถูกอนามัย ถือเครื่องเขียนและวางกระดาษให้ถูก

ฝึกให้อ่านในใจได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

ฝึกให้มีรสนิยมในความจริง ความดีและความงาม (กระทรวงศึกษาธิการ 2498:9)

แต่หลักสูตรดังกล่าวนี้ใช้ได้เพียง 5 เดือนก็ยกเลิกไป

สำหรับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ.2498 นั้น ให้เรียนหนังสือตามที่กำหนดให้ ให้รู้จักที่รู้จักความและรู้เรื่องราวอันเป็นความรู้รอบตัวเกี่ยวกับหนังสือ นั้น ๆ ให้สามารถแต่งเรื่องบรรยายเหตุการณ์หรือแสดงความคิดเห็น เรียบเรียงถ้อยคำใช้ภาษา และตัวสะกดให้ถูกต้อง แต่งจดหมายติดต่อกันในเรื่องธรรมดาได้ ให้สามารถสนทนาโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษได้ตามสมควร

ในการอ่านและสนทนา ให้เป็นหลักการออกสำเนียงและการลงวรรคตอน ในการเขียนหรือสนทนาต้องให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ให้เข้าใจและรู้วิธีใช้ประโยคภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง

ให้ท่องจำบทประพันธ์ตามที่กำหนดให้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2498:9)

นอกจากภาษาอังกฤษแล้ว มีภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 ให้เลือกได้อีก 1 ภาษาจากภาษาฝรั่งเศส ภาษาบาลี ภาษาเยอรมัน และภาษาจีน ซึ่งภาษาเยอรมันนั้นได้ถูกตัดออกไปตั้งแต่ พ.ศ.2491 ได้กลับเข้ามาในหลักสูตรฉบับนี้ อีก ในส่วนเนื้อหาของแต่ละวิชานั้นได้ใช้รายการที่ต้องสอนในหลักสูตร พ.ศ.2491 นั้นเอง แต่นำมาย่นย่อให้สั้นเข้า ภาษาใดที่มีตอน 1 ตอน 2 ก็แบ่งรายการที่จะต้องสอนออกเป็น 2 ตอน ตามความง่ายยาระสำคัญไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

เมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.2503 การเขียนหลักสูตรของแต่ละวิชาแยกออกเป็นรายชั้นภาษาอังกฤษนับว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ได้มีการนำเอาหลักการสอนภาษาปัจจุบันเข้ามาใช้ มุ่งส่วนที่เป็นภาษาในชีวิตประจำวันมากขึ้นกว่าหลักสูตรเดิม สำหรับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีดังนี้

มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
<p>การฟังและการพูด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกให้สามารถฟังเรื่องราว หรือข้อความที่เจ้าของภาษาพูด และสามารถพูดตอบได้ตามควรแก่ชั้น 2. ฝึกให้สามารถนำศัพท์และกระบวนจากหนังสือเรียนมาใช้ในการพูดได้คึกคักกว่าเดิม 3. ฝึกให้สามารถเล่าเรื่อง ตาม และโต้ตอบ 	<p>การฟัง</p> <p>ฝึกให้ฟังคำปราศรัยสั้น ๆ การฝึกทักษะการฟังในชั้นนี้ฟังเสียงทั้งในมารยาทของการฟังและการรู้จักเก็บใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง</p> <p>การพูด</p> <ol style="list-style-type: none"> ก. ฝึกให้พูดสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ข. ฝึกให้รู้จักการต้อนรับ เชื้อเชิญหรือแนะนำ

มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
<p>เกี่ยวกับเรื่องรอบ ๆ ตัวและเรื่องในหนังสือ อ่านโดยพูดและออกเสียงได้ถูกต้องและชัดเจน</p> <p>4. ฝึกให้รู้จักใช้ถ้อยคำที่สุภาพ เช่น ขอโทษ ขอใบใจ ขอร้องและอื่น ๆ</p> <p>5. ให้นำศัพท์และกระบวนง่าย ๆ ที่นักเรียน อาจมีโอกาสดูพบจากการอ่าน การฟังวิทยุ การพูด โทรทัศน์ การดูภาพยนตร์ มาฝึกบ่อย ๆ เพื่อให้นักเรียนจะได้เห็นความสัมพันธ์ของภาษา ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเข้าใจประโยชน์ของ ภาษานั้น</p> <p>การอ่าน</p> <p>1. ฝึกให้สามารถอ่านหนังสือที่กำหนดให้ เข้าใจและถูกต้องพอสมควร</p> <p>2. ฝึกให้อ่านหนังสือที่อยู่ในระดับความยาก ง่ายเท่ากับหนังสือเรียนให้เข้าใจได้ด้วยตนเอง</p> <p>3. ฝึกให้อ่านเข้าใจ บ้ายชื่อสิ่งของ บ้าย ประกาศที่เห็นอยู่บ่อย ๆ และฉลากยา</p> <p>4. ให้อ่านบทประพันธ์ ที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายของบทประพันธ์นั้น และส่งเสริม ให้ท่องจำบางตอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการ เรียนวรรณคดีในชั้นต่อไป</p> <p>5. ชี้แจงให้เข้าใจลักษณะของคำในภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยในการอ่านให้สะดวกและดีขึ้น ชี้แจงให้เข้าใจถึงลักษณะของประโยคด้วย</p> <p>6. จัดชั่วโมงให้เข้าอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ ในห้องสมุดโดยมีครูแนะนำและควบคุม</p>	<p>คนให้รู้จักกันหรือติดต่อธุระการงานอย่างง่าย ๆ กับชาวต่างประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ</p> <p>ค. ฝึกให้ใช้ศัพท์และสำนวนที่พบในหนังสือเรียน และฝึกให้ใช้สำนวนที่ใช้บ่อย ๆ</p> <p>การฝึกทักษะการพูดในชั้นนี้ พ่วงไปถึงมารยาท ในการพูดและการออกเสียงให้ถูกต้องพอสมควร</p> <p>การอ่าน</p> <p>อ่านในใจ</p> <p>1. ฝึกให้อ่านหนังสือที่กำหนดให้เข้าใจดีและ รวดเร็วพอสมควร ให้อ่านนิยายใน หนังสือพิมพ์ ในที่ต่าง ๆ เช่น นิยายเรื่อง กีฬา นิยายทางาน นิยายของหาย</p> <p>2. ชี้แจงให้เข้าใจลักษณะของคำในภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยในการอ่านให้สะดวกและดีขึ้น ชี้แจงให้เข้าใจลักษณะของประโยคด้วย</p> <p>3. ฝึกให้ใช้พจนานุกรมที่เรียบเรียงสำหรับ นักเรียนต่างประเทศ</p> <p>4. ให้ส่งเสริมการอ่านด้วยการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้โดยมีครูแนะนำควบคุม</p> <p>5. ให้อ่านตัวเลขโรมันและตัวเลข อาหรับ เครื่องหมายและตัวย่อที่พบบ่อย ๆ</p>

มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
<p>การเขียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกหัดคัดลายมือโดยกวัดขึ้นความสะอาด เป็นระเบียบและความชัดเจนของตัวอักษรและเขียนคำได้ถูกต้อง 2. ฝึกให้รู้จักใช้เครื่องหมายวรรคตอนเท่าที่จำเป็น 3. ให้สามารถเขียนตามคำบอกที่มีความยากตามหนังสือเรียน 4. ฝึกให้รู้จักตั้งคำถามตอบคำถามและแต่งประโยคง่าย ๆ ได้ 5. ฝึกให้รู้จักเขียนเรื่องสั้น ๆ โดยใช้ศัพท์และกระบวนที่เรียนมาแล้ว 6. ให้นำศัพท์และกระบวนที่นักเรียนอาจมีโอกาสได้พบในการอ่าน การฟัง มาฝึกเขียนให้มีความชำนาญยิ่งขึ้น 7. ให้ฝึกหัดเขียนจดหมายถึงชาวต่างประเทศเล่าถึงสิ่งที่น่าสนใจได้ และรู้จักเขียนแบบฟอร์มตามการเขียนจดหมายธุรกิจง่าย ๆ และจดหมายสั่งการงานอย่างง่าย ๆ ได้ 8. ฝึกให้รู้จักถอดถ่ายความหมายในภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง <p>ไวยากรณ์</p> <p>ไวยากรณ์ในชั้นนี้ไม่นับเป็นวิชาหนึ่งต่างหากจากทักษะทั้งสี่ นับเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะ โดยใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กับทักษะ ฟัง พูด อ่าน</p>	<p>การเขียน</p> <p>ก. ฝึกให้สามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เขียนตามคำบอก 2. เขียนตอบคำถามต่าง ๆ 3. เขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนดให้และรายงานเรื่องง่าย ๆ 4. เขียนจดหมายส่วนตัวและจดหมายธุรกิจอย่างง่าย ๆ 5. เขียนกรอกข้อความในแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องพบในการสมัครงาน การเดินทาง 6. เขียนตัวเลขโรมันและตัวเลขอาหรับเครื่องหมายและตัวย่อที่พบบ่อย ๆ เป็นตัวอักษรโดยใช้ตัวสะกดได้ถูกต้อง <p>การฝึกการเขียนในชั้นนี้มุ่งเล็งถึงความถูกต้องในการเขียนตามลักษณะภาษา และความนิยมของเจ้าของภาษา การใช้เครื่องหมายวรรคตอนให้อ่านง่ายเรียบร้อย และรวดเร็วพอสมควร ทั้งนี้ตามศัพท์และกระบวนที่ได้เรียนมาแล้ว</p> <p>ข. ฝึกใช้สำนวนและกลุ่มคำที่ใช้บ่อย ๆ ที่เป็นปัญหาแก่เด็กไทย</p> <p>ค. ฝึกให้สามารถใช้กลุ่มคำที่เป็นสำนวนของภาษาที่พบบ่อย ๆ</p> <p>ไวยากรณ์</p> <p>ก. ให้ซ่อมและเสริมความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการใช้กระบวนที่เป็นมูลสาร เพื่อให้ใช้ในการพูดและเขียนได้อย่างแม่นยำและคล่องแคล่วตาม</p>

มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
<p>และเขียนโดยเท่า ๆ กัน จะแยกจากกันไม่ได้ ไวยากรณ์ในชั้นนี้เป็นไวยากรณ์สำหรับใช้ภาษา จะต้องค่อย ๆ ฆานไปกับศัพท์และกระบวนที่ เรียนในชั้น ควรให้เข้าใจแบบสร้างในหนังสือ เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้ฝึกแบบ สร้างที่เป็นมูลสาร</p> <p>วัฒนธรรม ให้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ความ เป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เพื่อความเข้าใจ อันดีต่อกัน</p>	<p>ความสามารถของนักเรียน ข. ให้เข้าใจกระบวนไวยากรณ์ที่พบในหนังสือ เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การจำแนกชนิดของคำนั้น ให้ถือตามพจนานุกรม ที่เรียบเรียง สำหรับนักเรียนต่างประเทศ และ ใช้กันเป็นที่แพร่หลาย</p> <p>วัฒนธรรม ให้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติ เจ้าของภาษาให้กว้างขวางพอสมควร ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่มีในหนังสือ เรียนเพื่อเป็นแนวทางที่จะเรียนวรรณคดีหรือ วิชาอื่นต่อไป ให้เรียนหนังสือตามที่กำหนดให้</p>
(กระทรวงศึกษาธิการ 2505:11-16, 2508:9-13)	
<p>ภาษาอังกฤษ ข. เพิ่มขึ้นสำหรับแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ หรือแผนกทั่วไป ซึ่ง มีรายการสอนดังนี้</p>	
<p>การฟัง นอกจากฝึกการฟังคำปราศรัยสั้น ๆ แล้ว ต้อง ก. ฝึกให้ฟังคำบรรยายสั้น ๆ ในเรื่องที่นักเรียนมีความรู้รู้อยู่บ้างแล้ว ข. ฝึกให้ฟังเรื่องหรือบทความที่มีผู้อ่านให้ฟัง</p>	
<p>การพูด นอกจากฝึกต่าง ๆ ตามหลักสูตร ก. แล้ว ต้องฝึกให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับการ เรียน การเยี่ยมชมสถานที่ การบอกถนนหนทางเพิ่มเติมขึ้น</p>	
<p>การอ่าน อ่านในใจ ให้ฝึกเพิ่มเติมขึ้นจากหลักสูตรภาษาอังกฤษ ก. ดังนี้ คือให้ชี้แจง ลักษณะบทประพันธ์ที่ดี และบทประพันธ์ที่กำหนดให้การส่งเสริมให้ท่องจำเป็นบางตอนเพื่อเป็นแนว ทางที่จะเรียนวรรณคดีในชั้นสูงขึ้น</p>	
<p>การเขียน ให้ฝึกเพิ่มเติมจากหลักสูตรภาษาอังกฤษดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เขียนขยายความจากหัวข้อที่ให้ไว้ และย่อความจากเรื่องที่ได้อ่าน 2. เขียนเรียงความตามความนึกคิดในเรื่องง่าย ๆ ให้เรียนหนังสือตามที่กำหนดให้ 	

ภาษาอังกฤษ ค. เพิ่มขึ้นสำหรับแผนกศิลปะหรือแผนกทั่วไป มีรายการสอนดังนี้
 การอ่าน นอกจากการอ่านในใจแล้ว ให้อ่านออกเสียงได้ตามสมควร
 ไวยากรณ์ ให้เรียนไวยากรณ์เพิ่มเติมขึ้น ให้เรียนหนังสือตามที่กำหนดให้
 (กระทรวงศึกษาธิการ 2505:11-16)

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาเลือกตามหลักสูตรเทียบชั้นประถมศึกษา
 พ.ศ.2480 นั้นกำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 5.30 ชั่วโมง และเพิ่มขึ้นเป็น 6 ชั่วโมง ในปี พ.ศ.
 2491 พอปี พ.ศ.2498 อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรประเภท ข. ซึ่งหมายถึงอัตราเวลาเรียน
 ตามหลักสูตรที่เลือกเรียนวิชาอื่นหรือภาษาต่างประเทศนั้น กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง
 สำหรับในระดับมัธยมนั้น ตามหลักสูตร พ.ศ.2480 ได้กำหนดอัตราเวลาเรียนชั้นมัธยมตอนต้น
 คือ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มัธยมตอนปลายกำหนดให้เรียน 5.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต่อมาได้เพิ่ม
 เวลาให้แก่ภาษาอังกฤษอีก 1 ชั่วโมง ในระดับมัธยมตอนต้นตามหลักสูตร พ.ศ.2493 จึงเป็น
 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และชั้นมัธยมตอนปลายเพิ่มขึ้นเป็น 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เช่นกัน แสดงว่าได้
 เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษมากขึ้น ในชั้นเตรียมอุดมศึกษาตามหลักสูตร พ.ศ.2491 นั้น
 ได้กำหนดให้แผนกอักษรศาสตร์เรียนสัปดาห์ละ 7-8 ชั่วโมง ส่วนแผนกวิทยาศาสตร์เรียนสัปดาห์
 ละ 6 ชั่วโมง และได้เพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง และ 9 ชั่วโมง ในแผนกอักษรศาสตร์และ
 แผนกวิทยาศาสตร์ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2498 ซึ่งนับว่ามากที่สุดยิ่งกว่าหลักสูตรสมัยที่แล้ว ๆ มา
 ส่วนที่เป็นภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 นั้น แผนกอักษรศาสตร์เรียนตอนที่ 1 ในชั้นปีที่ 1 สัปดาห์
 ละ 5 ชั่วโมง ในปีที่ 2 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง และเรียนตอนที่ 2 อีกสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง สำหรับ
 วิชาเลือกแผนกวิทยาศาสตร์ชั้นปี 1-2 เรียนตอนที่ 1 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ตอนที่ 2 แผนกอักษร-
 ศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ต้องเรียนสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง

เมื่อประกาศใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2503 ได้กำหนดให้ทุกคนต้องเรียนภาษาอังกฤษใน
 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยให้เรียนสัปดาห์ละ 3 หรือ 5 ชั่วโมง จากอัตราเวลานี้
 เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรมัธยมตอนต้น พ.ศ.2498 วิชาภาษาอังกฤษลดลงไป 1 ชั่วโมง ตาม
 หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2503 นี้ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 4
 หรือ 6 ชั่วโมงในสายสามัญ และ 4 ชั่วโมงในสายอาชีพ โดยกำหนดอัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษ
 และศิลปปฏิบัติว่า ถ้าเรียนภาษาอังกฤษ 4 ชั่วโมงต้องเรียนศิลปปฏิบัติ 6 ชั่วโมง ถ้าเรียนภาษา
 6 ชั่วโมง ต้องเรียนศิลปปฏิบัติ 4 ชั่วโมง

ส่วนอัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.
2503 มีดังนี้

	สายสามัญ							สายอาชีพ	
	วิทยาศาสตร์		ศิลปะ		ทั่วไป			วิชาชีพ รวม	วิชาชีพ เฉพาะ
	วิชาชีพ รวม	วิชาชีพ เฉพาะ	วิชาชีพ รวม	วิชาชีพ เฉพาะ	วิชาชีพ รวม	วิชาชีพ เฉพาะ	วิชาเลือก		
ภาษาอังกฤษ ก	4	-	4	-	4	-	-	4	-
ภาษาอังกฤษ ข	-	2	-	2	-	-	2	-	-
ภาษาอังกฤษ ค	-	-	-	2	-	-	2	-	-

กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในช่วงระยะนี้ ได้เริ่มมีประมวลการสอนเป็นแนวทางในการสอน ทำให้ครูมีหลักเกณฑ์สำหรับยึดและมีคู่มือในการสอนเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมที่เคยมี แต่หลักสูตรกับแบบเรียน ในระยะเริ่มแรกนี้การสอนภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็นชั่วโมงต่าง ๆ ไม่ได้สอนรวมกัน คือมีชั่วโมงอ่าน-พูด ชั่วโมงคัด ชั่วโมงเขียน ชั่วโมงแต่งแปลและไวยากรณ์อังกฤษ โดยการสอนนั้นมีดังนี้

อ่านและพูด เริ่มจากตัวอักษร หัดเขียน สะกดตัว อ่านเฉพาะคำ หัดอ่านและพูดให้ฟัง ซึ่งถามให้พูดตามโดยใช้เนื้อเรื่องในหนังสือแบบสอนอ่าน (Reader)

การท่องจำ สอนโดยการให้เข้าใจความหมายก่อนแล้วจึงท่อง หัดอ่านให้คล่องก่อนแล้วจึงท่อง หัดร้องเพลง ฝึกการสนทนาโต้ตอบง่าย ๆ ตามเนื้อเรื่องที่ได้เรียนในหนังสืออ่านตลอดจนหนังสือทั่วไป ให้รู้มารยาทในการโต้ตอบ การหักทนายปราศรัย

คัด ฝึกให้คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัดกะให้พอดีเวลา หัดจำความเขียนได้ นักเรียนเริ่มเรียนใหม่ ๆ ยังอ่านหนังสืออังกฤษไม่ออก ให้หัดเขียนตัวพิมพ์ใหญ่ก่อน คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัดจากหนังสืออ่านในชั้น คัดหัวคัทเกมบรรจง

เขียน ให้นักเรียนเขียนจากสิ่งที่ได้อ่าน และเข้าใจแล้ว ฝึกให้มีระเบียบ รักษาความสะอาด ถ้าพบที่ผิดควรแก้ไขทันที

แต่ง ไวยากรณ์และแปลอังกฤษ ในชั้นนี้ให้สอนรวมกันไปไม่ให้แยกสอน หัดแปลไทย เป็นอังกฤษ และอังกฤษเป็นไทย โดยใช้ประโยค คำพูด สำนวน วิธีผูกประโยคชนิดที่มีในหนังสือ อ่าน หรือที่ยากง่ายเท่าในหนังสืออ่าน ศัพท์ง่ายควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปธรรม

การแปลควรส่งเสริมให้แปลอย่างได้ใจความ และเป็นสำนวนที่ใช้พูด และใช้กันใน ภาษาอังกฤษ ไม่ใช่แปลคำต่อคำ

การเรียนไวยากรณ์มุ่งให้ใช้ได้จริง ๆ

การแปลเน้นถึงความยากง่ายในหนังสือเรียน

จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะต้น ๆ นี้ ภาษาอังกฤษยังสอนตามแบบเดิมอยู่ ต่อมาช่วงระยะ พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2487 มีการกำหนดหนังสือเรียนที่กำหนดดวงศัพท์คำสอน ไวยากรณ์ พยายามที่จะแยกแยะความรู้ทางไวยากรณ์ให้ละเอียดที่สุด คำนึงถึงความสามารถในการที่จะ เข้าใจของครูและนักเรียน เริ่มมีความคิดเห็นว่า การแปลไม่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับนักเรียนในระดับมัธยม แต่ความคิดแบบเก่าเห็นว่า ถ้าไม่เรียนแปล นักเรียนจะ ไม่สามารถเข้าใจศัพท์ ไม่สามารถอ่านหนังสือ จึงเริ่มมีแบบฝึกหัดให้นักเรียนแปลจากภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ โดยให้สัมพันธ์กับไวยากรณ์และศัพท์ในหนังสืออ่านที่กำหนดให้นักเรียนอ่าน ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้ขอความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโก ส่งผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำวิธีการ ปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษ และเมื่อประกาศใช้หลักสูตร พ.ศ. 2503 ซึ่งกำหนดให้นักเรียน ได้ฝึกทักษะทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน การสอนไม่แยกเป็นวิชาอย่างแต่ก่อน แต่โรงเรียน โดยมากไม่ค่อยเอาใจใส่กับทักษะฟังและทักษะพูดนัก ทั้ง ๆ ที่มีการนำวิธีสอนภาษาปัจจุบันมาใช้ กระบวนการเรียนการสอนในระยะนี้ นอกจากใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ เริ่มมีการนำวิธีสอนแบบใหม่ เข้ามามากขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา มีโครงการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาจัดรายการวิทยุโรงเรียน ซึ่งในปีการศึกษา 2501 โรงเรียนประถมศึกษา ตอนปลาย ได้จัดบทเรียนภาษาอังกฤษเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 5 และได้ขยายจนเปิดสอนถึงชั้น ประถมปีที่ 7 ("โครงการศึกษา 2504-2509" กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสาร สบ.9.1/10 พ.ศ. 2504) อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลาเวลานี้จะมีโครงการที่ส่งผลให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนความแพร่หลายของเอกสารหลักสูตรจะมีมากมายเพียงไร การเรียนการสอนของครูและนักเรียนเท่าที่ปฏิบัติกันอยู่ มุ่งให้เกิดผลมากในด้านเดียวคือ การ ส่งเสริมให้นักเรียนจำเนื้อหาวิชาได้มาก ๆ เพื่อการสอบ (สุมิตร คุณานุภกร 2518:16-18)

การสอนจึงเป็นการสอนหนังสือแทนที่จะสอนคน การเรียนเป็นการเรียนหนังสือแทนที่จะเป็นการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพของชีวิตและพัฒนาบุคลิกภาพ และสติปัญญาตามความมุ่งหมายของหลักสูตร จากการยึดแบบเรียนเป็นหลักจึงทำให้ระบบการเรียนการสอนไม่สนองความต้องการของชีวิตในสังคมปัจจุบัน (อัมพร มีสุข 2518:72) ฉะนั้นกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาที่ใช้หลักสูตรนี้ จึงคล้ายตามเนื้อหาวิชาในแบบเรียนมากกว่า จะคล้ายตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนการสอน

ในช่วงการใช้หลักสูตรระยะนี้เป็นระยะที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน มีสิ่งช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากหลักสูตรและแบบเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูยึดเป็นหลักแล้ว ได้เริ่มมีประมวลการสอนทุกระดับชั้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 มีการใช้รูปภาพประกอบการสอน ต่อมาได้มีวิธีสอนใหม่ ๆ เข้ามาโดยได้รับอิทธิพลจากผู้ที่ศึกษาจากสหรัฐอเมริกา พยายามส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมและประสบการณ์ในการเรียนมากขึ้น มีการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องช่วยสอนมากขึ้นตามลำดับ เช่น การใช้วิทยุ โรงเรียนในระดับประถมศึกษา มีการสอนบทเรียนภาษาอังกฤษทางวิทยุ มีการใช้อุปกรณ์ในการสอน เช่น บัตรคำ บัตรภาพ บัตรตัวอักษร ของจริงหรือของจำลอง บัตรผสมอักษร แถบประโยค แผนภูมิ เกม ฝึกลีขาน ทลอคจนมีกิจกรรมประกอบการสอน เช่น การแสดงละคร การอภิปราย โต้แย้งที่เป็นต้น

การวัดและประเมินผล

การวัดผลภาษาอังกฤษในช่วงระยะนี้ เริ่มมีระเบียบการสอบความรู้รักเรียน สำหรับเป็นแนวทางสำหรับการประเมินผล ในส่วนระดับเตรียมอุดมศึกษาได้มี "มาตรฐานการสอบไล่" ชัดเจนเกี่ยวกับการสอบไว้ดังนี้ คือ

1. กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการสอบไล่ชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 และการสอบจะสอบเต็มตามหลักสูตร โดยไม่คำนึงว่าโรงเรียนได้จัดการสอบวิชาใด ส่วนใดไปบ้างแล้วในชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 1
2. ผู้ที่สอบไล่ได้คะแนนร้อยละ 50 และได้คะแนนแยกหมวดวิชาร้อยละ 33 ทุกหมวดวิชา นับว่าสอบไล่ได้ ถ้าผู้ใดได้คะแนนหมวดวิชาใด ถึงร้อยละ 75 นับว่าสอบไล่ได้อย่างเยี่ยมในหมวดวิชานั้น (สัคคา สุวรรณกุล 2517:153)

การวัดและประเมินผลในช่วงระยะแรก ๆ นี้ เป็นการวัดผลแบบไล่ทั้งสี่ ข้อสอบส่วนใหญ่เป็นอัตนัย ทำให้เกิดการเรียนแบบท่องจำ แบบท่องเพื่อสอบ ส่วนครูก็จะสอนให้นักเรียนสอบไล่ได้ ต่อมาเมื่อประกาศใช้หลักสูตร พ.ศ.2503 การวัดผลได้พัฒนาไปมาก มีการอบรมและการสอนแก่ครู เพื่อเผยแพร่วิธีการวัดผลและเทคนิคในการวัดผลแบบต่าง ๆ ข้อสอบส่วนมากจะออกเป็นข้อสอบปรนัยแบบต่าง ๆ เกือบทั้งหมดและข้อสอบอัตนัย เริ่มน้อยลงตามลำดับ สำหรับการวัดผลภาษาอังกฤษ ในช่วงระยะนี้ให้ปฏิบัติตามแนวโคเนวหนึ่งใน 2 แนวต่อไปนี้

แนวที่ 1 เรียน 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1. งานระหว่างปีให้คะแนนงานที่นักเรียนทำเป็นประจำ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เรียงความ การรายงาน เขียนตามคำบอก หรือกิจกรรมใด ๆ รวมทั้งผลของการทดสอบย่อย การสอบซ่อมประจำเดือน การสอบประจำภาคหรือการสอบกลางปี อย่างน้อย 15 ครั้งต่อปี

2. การสอบปลายปีให้มีข้อสอบ 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 การฟัง พูด และอ่านออกเสียงคะแนนโดยประมาณร้อยละ 20

ฉบับที่ 2 สอบความเข้าใจคะแนนโดยประมาณร้อยละ 30

ฉบับที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษา คะแนนโดยประมาณร้อยละ 30

ฉบับที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับหนังสือที่กำหนดให้เรียน คะแนนโดยประมาณร้อยละ

20 ของคะแนนปลายปี

แนวที่ 2 เรียน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1. งานระหว่างปีทำนองเดียวกับแนวที่ 1 แต่ให้เก็บคะแนนอย่างน้อย 10 ครั้งต่อปี

2. การสอบปลายปี ให้มีข้อสอบ 3 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 การฟังและการอ่านออกเสียง คะแนนโดยประมาณร้อยละ 20

ฉบับที่ 2 สอบความเข้าใจ คะแนนโดยประมาณร้อยละ 40

ฉบับที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษา คะแนนโดยประมาณร้อยละ 40 ของ

คะแนนปลายปี

อัตราคะแนนของชั้นมัธยมศึกษาและมัธยมปลาย

รายการสอบ	มัธยมศึกษา คะแนน	มัธยมปลาย คะแนน	หมายเหตุ
อ่าน	20	20	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่มี
พูด	20	10	สอบจดหมาย
ท่องจำ	10	-	แปลไทยเป็นอังกฤษ
วรรณคดี	-	20	แปลอังกฤษเป็นไทย
คัด	10	-	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 50 คะแนน
เขียน	20	20	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 40 คะแนน
แต่งไวยากรณ์	30	30	
แต่งเรื่อง	-	30	
จดหมาย	-	10	
แปลไทยเป็นอังกฤษ			
แปลอังกฤษเป็นไทย	30	50/40	

การให้คะแนนการสอบภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาและมัธยมปลาย

อ่านพูด การอ่านในระดับมัธยมศึกษาให้อ่านยาวพอประมาณกับชั้นที่สอบ ยาวไม่เกิน 100 คำ หรือ 10 บรรทัดพิมพ์ มัธยมปลาย ยาวไม่เกิน 200 คำหรือ 20 บรรทัดพิมพ์

ในการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 2 ภาค การอ่าน 10 คะแนน ฟังเสียง 10 คะแนน ให้สังเกตสำเนียงชัดเจน คล่องแคล่ว ชัดถ้อยชัดคำ ไม่ตะกุกตะกัก ฟังเข้าใจดี พูด สำหรับบทอาขยานท่องจำ ชั้นมัธยมศึกษาให้สอบในเวลาอ่านพูด ให้ท่องโคลงมาน้อยตามชั้นไม่เกิน 10 บรรทัด ชั้นมัธยมปลาย ให้เขียนตอบในวรรณคดี

คัด ให้มีการสอบเฉพาะมัธยมศึกษา ให้ดูลายมือสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 ให้คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คัดตัวบรรจงหรือหวัดแถมบรรจงขนาดตัวธรรมดา

เขียน การเขียนควรให้นักเรียนเขียนมาน้อยตามลำดับควรแก่ชั้น สำหรับมัธยมศึกษาไม่เกิน 10 บรรทัดหรือ 100 คำ มัธยมปลายไม่เกิน 15 บรรทัดหรือ 150 คำ หรือให้เวลาสำหรับการสอบ

แต่งไวยากรณ์ คำถามจะก็ข้อก็ตามถือให้คะแนนข้อละ 10 คะแนน เมื่อได้คะแนนรวมเท่าไรเทียบเท่าคะแนนเต็มของชั้นนั้น ๆ การให้คะแนนข้อหนึ่ง ๆ จะให้ทำอะไรบ้างให้แบ่งเป็นส่วน ๆ ที่กำหนดให้ทำนั้น เฉลี่ยคะแนนส่วนละเท่า ๆ กัน ถ้าคะแนนที่เฉลี่ยนั้นไม่ลงตัวพอดี จะกำหนดให้ส่วนละกี่คะแนนก็ได้ เมื่อรวมคะแนนในข้อนั้นได้เท่าไรเทียบส่วนให้คะแนนเต็ม

แต่งเรื่อง การให้คะแนนคู่วิทยากรณ์และวิธีผูกประโยคเนื้อเรื่อง

จดหมาย การให้คะแนนคู่วิทยากรณ์และเนื้อเรื่องย่อความคู่วิทยากรณ์เรื่องย่อ เป็นส่วนใหญ่คือใจความ

แปลไทยเป็นอังกฤษและแปลอังกฤษเป็นไทย สำหรับแปลไทยเป็นอังกฤษ การให้คะแนนต้องให้ตามประโยคยากง่าย ถ้าเป็นความเรียงให้ตัดออกวินิจฉัยเป็นตอน ๆ ส่วนแปลอังกฤษเป็นไทย ให้ดูข้อความพิจารณาการแปลศัพท์

วรรณคดี การให้คะแนนคู่วิทยากรณ์ความถูกต้อง คำศัพท์และไวยากรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2505:41-45)

ปัญหาและอุปสรรค

เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยต้น ๆ นั้น ไม่มีปรากฏมาเริ่มมีขึ้นในระยะเวลาว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 นี้เอง เพราะจำนวนโรงเรียนเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โรงเรียนต่าง ๆ ไม่สามารถจะจัดหาครูชาวภาษาอังกฤษหรือครูที่พูดภาษาอังกฤษได้ดีมาสอนเหมือนดังที่เคยปฏิบัติในสมัยก่อนได้ ความมุ่งหมายของการสอนจึงจำกัดลงอยู่ที่อ่านเข้าใจความ เน้นในเรื่องความเข้าใจมากกว่าการใช้ฝึกเรียนที่สำเร็จประโยคมัธยมออกมา จึงไม่สามารถฟังหรือพูดได้ ยิ่งไปกว่านั้นบางคนก็แทบจะไม่สามารถอ่านและเขียนได้ด้วย หลวงศรีเกษ เวทิน ("การเสนอความเห็นหลักสูตร" กองจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสาร สบ.5.2/17 พ.ศ.2490) กล่าวสรุป ณ ห้องประชุมโรงเรียนสตรีวิทยา ว่า เรื่องตำราเรียนยังขาดมาก และไม่มีหนังสือมาตรฐาน อยากให้ Dent's เป็นหนังสือมาตรฐาน วิธีสอนอย่าง Direct Method ยังขาดครูที่ดี การสอนยังไม่ได้ผล เรื่องคะแนนยังเหลื่อมล้ำกันอยู่มาก พร้อมทั้งได้เสนอแนะว่า ถ้าครูมีความรู้ดี ความรู้รอบตัวมากน่าจะใช้วิธีสอนแบบ Direct Method แต่ถ้าไม่มีครูที่พร้อมควรใช้วิธีสอนแบบ Look and Say Method

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษในช่วงระยะ พ.ศ.2475 ถึง พ.ศ.2503 ได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดเมื่อเทียบกับหลักสูตรสมัยก่อน มีความมุ่งหมายตั้งแต่ระดับหลักสูตร ระดับหมวดวิชาตลอดจนระดับวิชาด้วย มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น การใช้วิทยุโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มีการสอนบทเรียนภาษาอังกฤษทางวิทยุ มีการใช้อุปกรณ์ในการสอน เช่น บัตรคำ บัตรภาพ บัตรตัวอักษร ของจริง หรือของจำลอง บัตรผสมอักษร แถบประโยค แผนภูมิ เกมฝึกใช้ภาษา เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติจริงครูส่วนมากยังมีวิธีสอนแบบเดิม และยึดแบบเรียนเหมือนเดิมเน้นความรู้ความจำเพื่อนำความรู้ไปสอบเพื่อให้ทำข้อสอบได้

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ.2503

ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่ประเทศต่าง ๆ นิยมใช้กันโดยทั่วไป และในชีวิตประจำวันของคนไทยก็เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษอยู่เสมอ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้เด็กไทยตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญบังคับ ตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2503 รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับนี้ มีดังนี้

ความมุ่งหมาย

หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้ สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตน โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วโลก เป็นกุญแจแห่งคลังความรู้ และเป็นสื่อสำคัญในการติดต่อกับต่างประเทศ
 2. เพื่อให้เด็กรู้จักใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย โดยให้มีทักษะในการฟังและพูด อ่าน และเขียนพอควรแก่ชั้น
 3. เพื่อให้เด็กเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แล้วให้รู้ว่าโอกาสที่จะได้พบเห็นภาษานั้นมีอยู่เนือง ๆ
 4. เพื่อให้เด็กสนใจการศึกษาหาความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมอยู่เสมอ
 5. เพื่อให้เด็กมีพื้นฐานในการศึกษาต่อและเพื่อช่วยการศึกษาวิชาอื่น ๆ ด้วย
- (กระทรวงศึกษาธิการ 2516:9)

เกี่ยวกับความมุ่งหมายในการสอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้
พิทรวลัย โกวิทวที (2519:3-5) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสอนเพิ่มเติมว่า

1. เพื่อฝึกความรู้ในด้านทักษะทั้งสี่ ซึ่งได้แก่

1.1 การฟัง มีความมุ่งหวังที่จะฝึกให้เด็กเกิดความเคยชิน ในการฟังระบบ
เสียงใหม่จนเกิดความเคยชินเหมือนกับเป็นเสียงในภาษาไทย ในระยะแรกเด็กอาจจะไม่สามารถ
จับใจความสิ่งที่ฟังได้ทั้งหมด แต่เมื่อได้ฝึกบ่อย ๆ เด็กสามารถจะฟังได้รู้เรื่องพอเหมาะกับระดับ
วัย และความสามารถของเขา

1.2 การพูด มีความมุ่งหวังให้เด็กสามารถฝึกออกเสียงได้คล้ายกับเจ้าของ
ภาษามากที่สุด เด็กจะพยายามเลียนแบบการพูดจากครู เพราะฉะนั้นครูจะต้องเป็นแบบที่ถูกต้อง
ให้กับเด็กในระดับชั้นนี้จะมีการฝึกให้เด็กพูดโต้ตอบในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็กหรือสิ่งที่อยู่รอบ ๆ
ตัวเด็ก ตามความสนใจ ประสบการณ์ที่อยู่รอบ ๆ เด็ก สามารถพูดโต้ตอบสนทนาง่าย ๆ ตอบ
คำถามง่าย ๆ เป็นต้น

1.3 การอ่าน เป็นทักษะที่ต่อเนื่องจากการฟังและการพูด มุ่งฝึกทักษะ การ
อ่านออกเสียง และอ่านในใจฝึกให้สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ ฝึกให้มีนิสัยรักการอ่าน
เช่น อ่านหนังสือสำหรับเด็ก อ่านนิทานง่าย ๆ เพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความคิดว่าความรู้มิได้มาจากการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียว แต่
ผู้เรียนสามารถหาได้จากอ่านทั่ว ๆ ไป ก่อให้เกิดความรู้และความสนุกสนาน

1.4 การเขียน เป็นทักษะขั้นสุดท้ายค่อนข้างยาก มีความมุ่งหวังให้เด็กรู้จักตัว
อักษร รู้จักวิธีเขียนตัวอักษรนั้น ๆ อย่างถูกต้อง สามารถจดจำประโยคง่าย ๆ ที่เคยเห็นและ
เขียนเรียบเรียงเป็นประโยคที่ถูกต้อง สะกดคำได้ถูกต้อง มีความรู้เรื่องศัพท์ และรูปประโยค
ต่าง ๆ ตลอดจนเขียนผูกเป็นเรื่องราวสั้น ๆ ตามความเหมาะสมของระดับชั้นได้

2. เป็นการวางรากฐานของการเรียนภาษาอังกฤษในชั้นสูง ๆ ต่อไป การเรียน
ภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาตอนปลายถือเป็นชั้นเริ่มต้น จุดสำคัญอยู่ที่การวางรากฐานที่ถูกต้อง
มั่นคงแน่นยำ เพราะถ้าเด็กได้รับพื้นฐานที่ไม่แน่นยำ ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว ก็จะทำให้เด็ก
เกิดประสบปัญหาต่าง ๆ เมื่อเรียนสูง ๆ ขึ้นไปและเป็นการยากที่จะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่
จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กเรียนสูง ๆ ขึ้นไป ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการสอนภาษาอังกฤษในชั้นนี้ จึงเป็น
การปูพื้นฐานที่สำคัญทั้งสี่ และการใช้ภาษาเพื่อเตรียมที่จะไปเรียนรู้สิ่งที่ยาก ๆ น่าสนใจยิ่งขึ้นไป
โดยไม่มีความยากลำบาก

3. เพื่อเป็นการส่งเสริมเด็กเป็นรายบุคคลที่มีแนวโน้มทางภาษา พยายามหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้เขาเจริญตามวัย และความสามารถของเขามากที่สุด

4. เพื่อเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง พยายามปลูกฝังให้เด็กเห็นความสำคัญของวิชานี้ เห็นและเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับอันจะเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นสูง ๆ ต่อไป

ฉะนั้นความมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษในระดับนี้เราจึงไม่เน้นเรื่องเนื้อหามากนัก การที่เด็กสามารถอ่านหนังสือได้จบเป็นเล่ม ๆ ตามที่เรากำหนดให้จะไม่มีความหมายอะไรแก่เด็กเลย แต่เราจะต้องให้เด็กมองเห็นว่า การเรียนภาษาอังกฤษมีความหมายต่อตัวเขามากน้อยเพียงใด ในการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตอนปลายนี้ การฝึกฝนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมาย เป็นหัวใจของการสอน เพราะฉะนั้นครูจะต้องเริ่มด้วยการฝึกใช้ทักษะทั้งสี่อย่างเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก การสอนในระดับนี้วิธีการสอนที่ถูกต้อง ทักษะทางภาษานับว่ามีความสำคัญมากกว่าเนื้อหา เพราะฉะนั้นครูควรมุ่งให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ครูควรมุ่งสอนให้เด็กมีความชำนาญในการใช้ภาษามากกว่าที่จะสอนให้เด็กอ่านแบบเรียนได้หมดเล่มในเวลาที่กำหนดให้แล้วปรากฏว่าเด็กไม่ได้อะไรขึ้นจากการเรียนภาษาอังกฤษเลย

เนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตอนปลายนี้ได้กำหนดรายการสอนไว้ดังนี้

1. การฟังและการพูด (Listening and Speaking)
2. การอ่านออกเสียง (Reading Aloud) และอ่านในใจ (Silent Reading)
3. การเขียน (Writing)
4. ไวยากรณ์การยะ (Functional Grammar)

รายการสอนดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดรายละเอียดในระดับชั้นดังนี้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การฟังและการพูด

1. ฝึกให้สามารถฟังเข้าใจและใช้ถ้อยคำที่สุภาพและถูกต้องในการสนทนา
2. ฝึกให้สามารถนำศัพท์ (Vocabulary) และรูปประโยคจากหนังสือเรียนมาใช้ในการพูด

ในการพูด

การอ่าน

1. ฝึกให้สามารถอ่านหนังสือที่กำหนดให้ให้เข้าใจ และออกเสียงให้ถูกต้องตามค่านิยมของเจ้าของภาษา
2. ให้อ่านบทประพันธ์ที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความหมายของบทประพันธ์นั้น และให้ฝึกความจำ โดยให้ท่องบทประพันธ์ที่ละน้อย ๆ ตลอดปี บทประพันธ์ที่ให้อ่านนั้นควรเป็นบทประพันธ์สั้น ๆ

การเขียน

1. ฝึกให้สามารถเขียนอักษรตัวพิมพ์ก่อนพร้อมกับให้รู้จักชื่อตัวอักษรไปด้วยแล้วจึงให้เขียนอักษรตัวเขียน
2. ให้สามารถลอกประโยคจากหนังสือหรือกระดานคำได้อย่างถูกต้อง
3. ให้รู้จักใช้อักษรตัวใหญ่ (Capital Letters) และเครื่องหมายวรรคตอนเท่าที่ปรากฏในหนังสือเรียน
4. ให้ฝึกเขียนลายมือโดยกวาดชั้นความสะอาด ความเป็นระเบียบ และความชัดเจนของตัวอักษรตามวิธีเขียนที่ถูกต้อง
5. ให้สามารถเขียนตัวสะกด และเขียนตามคำบอกจากข้อความซึ่งมีความยากง่ายเสมอกับหนังสือเรียน
6. ให้สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม แต่งประโยคง่าย ๆ ได้ ให้ฝึกหัดบ่อย ๆ โดยถือหนังสือเรียนเป็นหลัก

ไวยากรณ์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้จะเริ่มสอนไวยากรณ์ โดยแยกเป็นวิชาหนึ่งต่างหาก ไม่ได้ควรสอนไวยากรณ์การยะ (Functional Grammar) คือ ครูต้องนำประโยคมาสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายเสียก่อน แล้วจึงหัดให้ใช้ประโยคโดยไม่ต้องให้รู้จักว่าคำไหนเรียกว่า Noun, Verb ฯลฯ ไปก่อน หรืออีกนัยหนึ่งคือให้ฝึกทักษะทั้งสี่ โดยยังไม่ต้องให้รู้จัก Parts of Speech แต่ครูอาจนำให้นักเรียนสังเกตหลักการไวยากรณ์จากประโยคที่ได้ฝึกมาแล้ว

ในการสอนภาษาอังกฤษนี้ไม่ควรมุ่งเร่งสอนหนังสือเรียนให้จบเล่ม แต่ต้องฝึกให้ใช้ศัพท์และรูปประโยคในหนังสือเฉพาะบทที่เรียนไปแล้วทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียนรวมกันไป ส่วนบทที่ยังไม่ได้เรียนให้นำไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การฟังและการพูด

1. ฝึกให้สามารถฟังเข้าใจและใช้ถ้อยคำที่สุภาพและถูกต้องในการสนทนา ถ้อยคำที่นำมาสอนเพิ่มเติมให้มีความยากง่ายพอเหมาะกับชั้นเรียน
2. ฝึกให้สามารถนำศัพท์ (Vocabulary) และรูปประโยคในหนังสือเรียนมาใช้ในการพูด

การอ่าน

1. ฝึกให้สามารถอ่านหนังสือที่กำหนดให้ ให้เข้าใจและออกเสียงได้ถูกต้องตามความนิยมของเจ้าของภาษา
2. ให้อ่านบทประพันธ์ที่กำหนดให้ ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายของบทประพันธ์นั้นและให้ฝึกความจำโดยให้ท่องบทประพันธ์ทีละน้อย ๆ คลอทวี บทประพันธ์ให้จำนั้นควรเป็นบทประพันธ์สั้น ๆ

ในการสอนอ่านนี้ให้ครูสอนหลักการแยกและผสมอักษรกับการออกเสียงไปด้วยตามที่เห็นสมควร

การเขียน

1. ให้สามารถลอกประโยคจากหนังสือ หรือกระดานคำได้ถูกต้อง
2. ให้รู้จักตัวอักษรตัวใหญ่ (Capital Letters) และเครื่องหมายวรรคตอนเท่าที่ปรากฏในหนังสือเรียน
3. ให้ฝึกเขียนลายมือโดยกวัดขันความสะอาด ความเป็นระเบียบและความชัดเจนของตัวอักษร
4. ให้สามารถเขียนตามคำบอกจากข้อความ ซึ่งมีความยากง่ายเสมอหนังสือเรียน
5. ให้สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม แต่งประโยคง่าย ๆ ให้ฝึกหัดบ่อย ๆ โดยถือหนังสือเรียนเป็นหลัก

ไวยากรณ์ ความรู้เรื่องไวยากรณ์นี้ ให้สอนรวมไปกับการฝึกทักษะทั้งสี่ ไม่ต้องแยกสอนต่างหาก ถ้าในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังสอนหนังสือเรียนไม่จบให้สอนต่อไปจนจบก่อน ถ้าสอนจบเล่มแล้ว ให้ใช้หนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

การฟังและการพูด

1. ฟังให้สามารถฟังเข้าใจและใช้ถ้อยคำที่สุภาพและถูกต้องในการสนทนา ถ้อยคำที่นำมาใช้ให้ยากขึ้นกว่าขั้นต้น ๆ แต่ให้พอเหมาะกับชั้น
2. ฟังให้สามารถนำศัพท์ (Vocabulary) และรูปประโยคจากหนังสือเรียนมาใช้ในการพูด
3. ฟังให้สนทนาเรื่องง่าย ๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

การอ่าน

1. ฟังให้สามารถอ่านหนังสือที่กำหนดให้ ให้เข้าใจ และออกเสียงได้ถูกต้อง เมื่อได้ฝึกเด็กพอสมควรแล้ว ให้นำข้อความจากหนังสืออื่นที่อยู่ในระดับเดียวกันมาให้อ่านเป็นครั้งคราว
2. ฟังให้อ่านและเข้าใจป้ายชื่อสิ่งของที่ใช้อยู่เป็นประจำ และป้ายประกาศที่เห็นกันบ่อย ๆ
3. ให้อ่านบทประพันธ์ที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายของบทประพันธ์นั้น และให้ฝึกความจำโดยให้ท่องบทประพันธ์ที่ละน้อย ๆ บทประพันธ์ที่ให้จำนั้นควรเป็นบทประพันธ์นั้น ๆ ตลอดปี

ในการสอนอ่านนี้ให้ครูสอนหลักการแยกและผสมอักษรกับการออกเสียงไปด้วยตามที่เห็นสมควร

การเขียน

1. ให้อ่านและใช้เครื่องหมายวรรคตอนเท่าที่ปรากฏในหนังสือเรียน
2. ให้อ่านและเขียนลายมือโดยกวาดล้างความสะอาด ความเป็นระเบียบและความชัดเจนของตัวอักษร
3. ให้อ่านและเขียนตัวสะกด และเขียนตามคำบอก ซึ่งมีความยากง่ายเสมอหนังสือเรียน
4. ให้อ่านและตั้งคำถาม ตอบคำถาม แต่งประโยคง่าย ๆ ให้อ่านให้บ่อย ๆ โดยดูหนังสือเรียนเป็นหลัก

ไวยากรณ์ ความรู้เรื่องไวยากรณ์นี้ให้สอนรวมไปกับการฝึกทักษะทั้งสี่ ไม่ต้องแยกสอนต่างหาก ถ้าในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังสอนหนังสือเรียนไม่จบก็ให้สอนจนจบก่อน ถ้าสอนจบแล้วให้ใช้หนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ท่อไปจนจบ (กระทรวงศึกษาธิการ 2516:9-13)

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมปลายนี้ให้เรียนสัปดาห์ละ 3 หรือ 5 ชั่วโมง ซึ่งถ้าเรียนภาษาอังกฤษ 3 ชั่วโมง ต้องเรียนหัตถศึกษา 7 ชั่วโมง ถ้าเรียนภาษาอังกฤษ 5 ชั่วโมง ต้องเรียนหัตถศึกษา 5 ชั่วโมง

กระบวนการเรียนการสอน

ในหลักสูตรฉบับนี้ได้กล่าวถึงการสอนภาษาอังกฤษว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาใหม่สำหรับเด็ก ครูจึงต้องเริ่มสอนด้วยทักษะที่ง่ายที่สุด และมีความหมายมากที่สุดให้แก่เด็ก แล้วจึงค่อยสอนทักษะที่ยากขึ้นตามลำดับในภายหลัง ครูควรสอนการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ ต้องสอนทักษะทั้งสี่ให้สัมพันธ์กันไปตลอดเวลา แต่ต้องเริ่มด้วยให้เด็กได้ฟัง พูด อ่านและเขียน เนื้อหาที่นำมาสอนตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ 2516:9)

สำหรับวิธีสอนที่นิยมใช้ในช่วงหลักสูตรฉบับนี้คือ Aural-Oral Approach ซึ่งมีหลักในการสอน คือ

1. ศัพท์และรูปประโยคใดที่จะสอนนักเรียน เริ่มเรียนให้เริ่มโดยฝึกให้ฟัง พูด อ่าน แล้วเขียนตามลำดับ
2. เนื้อหาของภาษาที่ใช้สอน คือการออกเสียง (Pronunciation) ศัพท์ (Vocabulary) และครูต้องคำนึงอยู่เสมอว่าภาษาอังกฤษและภาษาไทยนั้นไม่เหมือนกัน
3. การสอนแบบนี้ไม่ได้ห้ามการใช้ภาษาไทย แต่พยายามใช้เท่าที่จำเป็น การอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของไวยากรณ์ หรือคำศัพท์ หรือรูปประโยคที่ยาก ๆ ซึ่งไม่สามารถจะแสดงท่าทางหรือใช้อุปกรณ์การสอนช่วยได้ก็ให้แปล แต่หลังจากแปลแล้วก็ให้กับการฝึกใช้ภาษาอังกฤษนั้นให้มาก ๆ
4. การสอนโดยวิธีนี้ มีการฝึกทักษะมาก ๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน
5. การฝึกฟัง และพูดอย่างถูกต้อง จะช่วยในการอ่าน และเขียนของนักเรียน ดังนั้นการสอนวิธีนี้ จึงให้มีการฝึกฟังและพูดให้มาก ๆ (กรมสามัญศึกษา 2508:ง)

ในการสอนภาษาอังกฤษในระยะเวลาดังนี้ ๆ อาจแบ่งสอนได้ดังนี้

การสอนเสียงประมาณ 10 นาที

การสอนศัพท์ประมาณ 10-15 นาที

การสอนไวยากรณ์ประมาณ 30 นาที

สำหรับวิธีการสอนทักษะต่าง ๆ มีดังนี้

การสอนออกเสียง (Teaching Pronunciation) ครูจะต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาอังกฤษที่จะเป็นปัญหาแก่นักเรียน ซึ่งมี

1. เสียงพยัญชนะและเสียงสระ (The Consonant and Vowel Sounds) เช่น

/v/ : vine never move

/e/ : thin birthday path

/z/ : zoo dozen does

2. เน้นเสียงในคำ (word stress) เช่น

desert (n.) ทะเลทราย

desert (v.) ละทิ้ง

3. เสียงเน้นในประโยค (Sentence Stress) เช่น

This fat cat is white.

This fat cat is white.

This fat cat is white.

4. ระดับเสียงสูงต่ำ (Intonation) ซึ่งมี

4.1 Rising Falling Intonation ได้แก่การขึ้นลงเสียงในประโยค

4.1.1 บอกเล่า เช่น

He is my teacher.

4.1.2 คำสั่ง เช่น

Come to see me.

4.1.3 คำถามขึ้นต้นด้วย Question words เช่น

What When Where Why How

What is it?

4.2 Rising Intonation ได้แก่การขึ้นเสียงสูงเมื่อจบประโยค ได้แก่

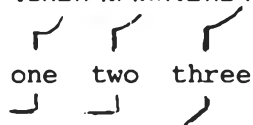
4.2.1 ประโยคคำถาม Yes-No Questions

Are you hungry ?

4.2.2 ประโยคใช้คำถามสั้น ๆ

Have you ?

4.2.3 ใช้กับคำถามหรือพยางค์พูดไม่จบ

ลำดับขั้นในการสอน

1. การฝึกฟัง (Listening) มีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้นักเรียนหัดฟัง ให้นักเรียนฟังเสียงที่ถูกตัด ฟังให้ถูกเสียก่อนว่าครูออกเสียงอย่างไร นักเรียนเป็นผู้ฟังอย่างเดียว ในขั้นแรกครูยังไม่ต้องออกเสียงเปรียบเทียบ สมมุติว่าครูจะสอนเสียง t และ th เสียง th เป็นเสียงที่เป็นปัญหา ครูจะสอนให้นักเรียนออกเสียงคำที่มีเสียง t ก่อน ให้นักเรียนพูดตาม 2-3 ครั้ง แล้วครูจึงค่อยสอนฝึกออกเสียงคำที่มีเสียง th ให้นักเรียนพูดตาม 2-3 ครั้งแล้วจึงค่อยฝึกออกเสียงที่เปรียบเทียบ ในขั้นนี้ถ้าจะนำเสียงภาษาไทยที่ใกล้เคียงมาเปรียบเทียบหรือเปรียบเทียบว่าเสียงของพยัญชนะตัวนั้น ๆ คล้ายกับเสียงของอะไร ก็จะช่วยให้นักเรียนฝึกได้ง่ายขึ้น เช่น

s - ส

z - เลียนเสียงผึ้งบิน

sh - คล้ายเสียงรถไฟกำลังจะเทียบชานชาลาแล้วเครื่องกำลังเบาหายไ

ch - คล้ายเสียงรถไฟกำลังจะออกจากสถานี

2. สอนให้เห็นความแตกต่างของเสียงที่นำมาเปรียบเทียบ (Recognition) เสียงที่นำมาเปรียบเทียบไม่ได้นำมาเป็นเสียงโดด ๆ แต่จะเป็นคำที่มีความหมาย คำคู่ (minimal pair) จะต้องมีเสียงที่แตกต่างกันเพียงเสียงเดียว ในการสอนขั้นนี้ ครูอาจจะพูดคำใดคำหนึ่งของคำคู่ แล้วให้นักเรียนบอกว่าครูพูดคำไหน หรือจะให้นักเรียนบอกก็ได้ว่า คำนั้น ๆ อยู่ใน Column A หรือ Column B หรือครูอาจจะออกเสียงคำที่ละ 2 คำ แล้วให้นักเรียนบอกว่า same หรือ different ก็ได้ ในการตอบของนักเรียนทุกครั้ง ครูจะต้องบอกด้วยว่า นักเรียนตอบถูกหรือผิด

3. การฝึกพูดออกเสียงของนักเรียน (Production) เพื่อฝึกให้นักเรียนสามารถออกเสียงเลียนแบบครูได้ถูกต้อง ชัดเจนเพียงใดโดยที่

- ครูจะพูดคำนั้น ๆ แล้วให้นักเรียนพูดตามอาจเป็นกลุ่มหรือทีละคนก็ได้
- ครูพูดคำหนึ่ง ให้นักเรียนพูดคำที่เปรียบเทียบกับคำที่ครูพูด
- ให้นักเรียนฝึกกันเอง โดยครูไม่ต้องพูดนำ

-นำคำที่ฝึกพูดแล้วนั้นมาผูกเป็นวลี หรือประโยค หรือเป็นบทสนทนาให้นักเรียน ได้ฝึกพูด เพื่อวัตถุประสงค์ว่า นักเรียนจะสามารถทำได้ถูกต้องสักเพียงใด

การสอนศัพท์ (Teaching Vocabulary)

การสอนศัพท์จะไม่สอนคำศัพท์โดด ๆ โดยให้เด็กท่องจำความหมายเป็นภาษาไทย เพราะด้วยวิธีนี้ผู้เรียนจะไม่รู้จักใช้คำศัพท์ที่จะเรียนใหม่ให้ได้ถูกต้องจริง ๆ เด็กอาจจะสะกดได้ถูกต้อง เข้าใจความหมาย แต่ไม่สามารถนำไปใช้ในโครงสร้างต่าง ๆ ได้ ควรสอนศัพท์ให้ปรากฏอยู่ในรูปประโยคต่าง ๆ เพราะคำศัพท์บางคำเมื่อปรากฏอยู่ในรูปประโยคอย่างหนึ่ง มีความหมายอย่างหนึ่ง ครั้นไปปรากฏอยู่ในรูปประโยคอีกชนิดหนึ่ง ความหมายของคำศัพท์คำนั้นก็เลยเปลี่ยนไปอีกอย่างหนึ่ง ควรชี้แจง ย้ำ และแนะให้นักเรียนรู้จักสังเกตด้วย เช่น คำว่า book

I have a book. (book = คำนาม = หนังสือ)

I will book a ticket tomorrow. (book = คำกริยา = จอง)

การสอนศัพท์ด้วยการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งโดยแปลคำต่อคำ ไม่ควรทำ บางครั้งจะไม่ได้ความหมายเลย เพราะไม่มีศัพท์ใดในภาษาหนึ่งกับอีกภาษาหนึ่งจะมีความหมายตรงกัน เช่น คำว่า หัว หรือศีรษะ ในภาษาไทยตรงกับคำว่า head ในภาษาอังกฤษ แต่คำว่า หัวใจ หัวหน้า ไม่ได้ตรงกับคำ head ในภาษาอังกฤษ เป็นต้น

นอกจากนี้บางคนยังมีความเข้าใจว่า ถ้านักเรียนเรียนรู้ศัพท์มาก ๆ แล้วจะช่วยให้เรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดี ที่จริงแล้วศัพท์เป็นเพียงส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของภาษา ยิ่งสำหรับระดับชั้นประถมปลายซึ่งเป็นชั้นที่เริ่มเรียน ควรมุ่งให้นักเรียนรู้ศัพท์ที่อยู่รอบ ๆ ตัวนักเรียนเพียงพอที่จะนำไปใช้ในประโยคพื้นฐาน (Basic Sentence Patterns) ก็พอ เมื่อนักเรียนได้เรียนสูง ๆ ขึ้นไปค่อยเพิ่มความรู้อีกทางด้านคำศัพท์ให้กว้างตามลำดับ

ความหมายของคำศัพท์อาจแยกออกได้เป็น 4 ความหมายดังนี้

1. ความหมายที่ติดมากับคำศัพท์นั้น ๆ เป็นความหมายที่จะพบได้ในพจนานุกรม
2. ความหมายที่เป็นรูปคำมาต่อติดกับคำเดิม ได้แก่ ความหมายทางด้านไวยากรณ์ ศัพท์บางประเภทนี้เมื่ออยู่ตามลำพังจะเดาความหมายได้ยาก เช่น s เมื่อไปต่อท้ายคำนามบางจำพวก เช่น hats cats แสดงความหมายเป็นพหูพจน์ของนามนั้น ๆ ถ้า s ไปต่อท้ายคำกริยา เช่น walks ในประโยค He walks to school. จะแสดงความหมายของการกระทำ

ว่าเป็นการกระทำที่เขาทำเป็นประจำเป็นต้น

3. ความหมายที่แสดงออกด้วยการเรียงลำดับคำในประโยค เช่น

Is he going home?

He is going home.

4. ความหมายที่อาจแสดงออกด้วยเสียงขึ้นลงที่ผู้พูดเปล่งออกมา เช่น

Fire แสดงความแน่ใจ = There is a fire here.

Fire แสดงความไม่แน่ใจ = Is there a fire here?

ลำดับขั้นการสอนศัพท์

1. เสนอคำศัพท์ใหม่ในรูปประโยคที่นักเรียนเรียนมาแล้ว เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของศัพท์ใหม่นั้น จะไม่เสนอคำศัพท์โดด ๆ ด้วยการให้นักเรียนออกเสียง สะกด แล้วจดบันทึกเท่านั้น เพราะนักเรียนจะไม่ทราบความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ อย่างแจ่มแจ้ง ให้นักเรียนฝึกออกเสียงศัพท์ใหม่ ลงเสียงหนักเบาให้ถูกต้อง ตลอดจนสะกดคำได้ถูกต้อง

2. ให้นักเรียนเข้าใจความหมายของศัพท์ใหม่นี้ สามารถทำได้หลายประการ คือ

- ใช้ของจริงหรือของจำลองแสดงความหมาย

- ใช้รูปภาพในกรณีที่มาของจริงหรือของจำลองไม่ได้

- ใช้ท่าทางประกอบ

- ใช้ข้อความเข้าช่วยแสดงความหมาย

- ให้คำจำกัดความง่าย ๆ ใช้ภาษาง่าย ๆ

- ให้ความหมายโดยออกคำตรงข้าม

- ให้ความหมายเป็นภาษาไทย เป็นวิธีการสุดท้ายที่คิดว่าจะช่วยให้เข้าใจความหมายได้รวดเร็ว และดีกว่าวิธีอื่น ง่ายแก่การที่จะใช้วิธีอื่น

3. ให้ตัวอย่างการใช้คำศัพท์นั้น ๆ มาก ๆ เพื่อถ่วงการเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ

4. ครูตั้งคำถามเป็นภาษาอังกฤษง่าย ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจ

5. ฝึกใช้คำศัพท์นั้น ๆ ในแบบสร้างต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่วทั้งภาษาพูดและภาษา

เขียนให้ถูกต้องทั้งทางด้านไวยากรณ์ ความหมายคามความเป็นจริง ตลอดจนความนิยมของเจ้าของภาษา

6. ครูเขียนประโยคที่แสดงความหมายและการใช้คำศัพท์นั้น ๆ ให้นักเรียนลอกลงสมุดไว้ทบทวน

ในการสอนศัพท์นั้น ไม่ควรสอนคำตรงข้ามหลาย ๆ คู่ในเวลาเดียวกัน หรือการสอนวันทั้ง 7 วันในหนึ่งชั่วโมง หรือเดือนทั้ง 12 เดือนในหนึ่งบทเรียน หรือสอนจำนวน 1-10 ในเวลาเดียวกันนักเรียนอาจจำได้ไม่หมด หรือจำสับสนได้ ควรเริ่มจากสิ่งที่มีความหมายกับตัวนักเรียน ถ้าเป็นไปได้ควรสอนศัพท์ที่ละหมวดหมู่ เพื่อช่วยให้นักเรียนจำได้มากขึ้น ไม่ควรใช้เวลาส่วนใหญ่อธิบายศัพท์อย่างยืดยาว ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ

การสอนไวยากรณ์ (Teaching Grammar)

การสอนไวยากรณ์ระดับชั้นประถมปลาย ซึ่งเป็นระดับชั้นที่เริ่มแรกเรียน มุ่งไปในทางฝึกใช้ภาษาโดยตรง ไม่ควรแยกไวยากรณ์เป็นวิชาหนึ่งต่างหาก ให้สอนไวยากรณ์รวม ๆ ไปกับการฝึกทักษะ มุ่งหมายให้นักเรียนใช้ภาษาได้โดยให้มีการฝึกมาก ๆ ฝึกให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษได้ โดยครูนำประโยคมาสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายก่อน จึงฝึกให้ใช้ประโยคภาษาอังกฤษ หมายถึงการฝึกภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงให้กฎเกณฑ์ภายหลัง มุ่งให้นักเรียนใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องในการสื่อความหมายไม่ว่าจะเป็นการพูด หรือเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้องมากกว่าการท่องจำกฎเกณฑ์ ชื่อ หน้าที่ และประเภทของคำทางหลักภาษา กล่าวคือไม่ได้มุ่งหวังให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนคำนามต่าง ๆ จากเอกพจน์เป็นพหูพจน์ กระจายกริยาจาก Present Tense เป็น Past Tense หรือ Past Participle

ลำดับขั้นการสอนไวยากรณ์

1. ครูให้ตัวอย่าง เรื่องที่สอน 2-3 ประโยค ด้วยการใช้อุปกรณ์หรือแสดงท่าทางประกอบเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ครูกำลังจะสอน
2. ครูพูดหรือให้ตัวอย่างโดยเขียนเพิ่มขึ้นอีกบนกระดาน ครูพูดซ้ำ ๆ หรือให้นักเรียนพูดตามครูซ้ำ ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฟังข้อความ เข้าใจความหมาย และสามารถทำความเข้าใจสรุปกฎเกณฑ์การใช้แบบสร้างนั้น ๆ ด้วยตนเอง
3. ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้โครงสร้างนั้น ๆ โดยที่ครูแนะนำ หรือให้แนวทางในการฝึก จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

4. ให้นักเรียนสร้างประโยคด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องแนะแนวทางให้ แล้วครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจสิ่งที่กำลังเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างแบบต่าง ๆ ของการ Drill

1. Repetition Drill เป็นแบบฝึกที่ง่ายที่สุด ได้แก่ การที่ครูออกเสียงข้อความหรือประโยคเป็นแบบอย่าง แล้วให้นักเรียนพูดซ้ำ ๆ ครูมีหน้าที่คอยแก้ไขให้นักเรียนเลียนแบบให้ถูกต้อง

2. Substitution Drill ได้แก่ การฝึกเทียบแทนที่ให้นักเรียนหาคำหรือวลีมาแทนที่ตามตำแหน่งที่ถูกต้องในประโยค แบ่งออกเป็น

2.1 Single-Slot Substitution ได้แก่การฝึกเทียบแทนที่ใช้คำหรือกลุ่มคำมาแทนที่เพียงตำแหน่งเดียว เช่น

T. I bought a pen.

St. I bought a pen.

T. a pencil

St. I bought a pencil.

T. a book

St. I bought a book.

2.2 Double-Slot Substitution ได้แก่ แบบฝึกเทียบแทนที่คำหรือวลี 2 ตำแหน่ง เช่น

T. I gave him a book.

St. I gave him a book.

I. (She - a dress)

St. She gave him a dress.

T. (They - a dog)

St. They gave him a dog.

3. Correlative Substitution Drill ได้แก่ การนำคำหรือวลีที่นำมาเทียบแทนในตำแหน่งที่ถูกต้อง และต้องเปลี่ยนส่วนอื่น ๆ ของแบบหลักด้วย เช่น

T. I am standing here.

St. I am standing here.

T. He

St. He is standing here.

4. Transformational Drill แบบฝึกที่แปลงรูปไปจากเดิม ลักษณะสำคัญของแบบฝึกประเภทนี้ Cues ที่ครูให้จะเป็นประโยค เช่น

T. Wanee is sleeping.

St. Is Wanee sleeping?

T. They are laughing.

St. Are they laughing?

ตัวอย่างการเขียนตารางเทียบแทน

1. Simple Substitution Table on the model S-V เป็นการเทียบแทนประธานกรณีสื่อที่ต้องการเป็นคำกริยา

S	V
She	ran.
The baby	
A pupil	

2. Elaborate Simple Substitution Table โดยใช้คำคุณศัพท์หน้าประธาน

Adj.	S	V
My	book	was lost.
The green		
The Latin		

3. Substitution Table with adverbial elaboration

(S-V)	last Monday
She danced	to please the King.
S - V - O	in the back room.
He made a big box	

ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้ตารางเทียบแทน

1. เพื่อใช้ในการฝึกสิ่งใหม่ให้นักเรียนกำลังได้เรียน
2. เพื่อแก้ไขความผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ
3. เพื่อฝึกการใช้กาลต่าง ๆ
4. ประโยคต่าง ๆ ที่ใช้ฝึกครูต้องแน่ใจว่ามีความหมาย
5. จะไม่สอน 2 โครงสร้างในตารางเทียบแทนในเวลาเดียวกัน
6. ก่อนจะฝึกครูต้องชี้แจงวิธีฝึกให้นักเรียนเข้าใจก่อน ให้นักเรียนลงมือฝึกอ่านหรือ

ฝึกตามลำพัง

7. ครูจะต้องเป็นผู้พูดน้อยที่สุดให้นักเรียนได้ฝึกมากที่สุด ครูจะเป็นผู้พูดสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น หรือมีจะนั้นอาจแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่าย แล้วฝึกสลับกันไปก็ได้

การสอนอ่าน (Teaching Reading)

เมื่อนักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดและการฟังพอสมควรแล้ว นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะในการอ่านซึ่งเป็นทักษะหนึ่งในการเรียนภาษาอังกฤษ นักเรียนควรจะได้มีทักษะในการอ่านแล้วสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี สามารถอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องตลอดจนมีวิจารณ์ภายในการคิดจากสิ่งที่ได้อ่านไปแล้วตามความยากง่ายพอเหมาะกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน การอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้อ่านช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เข้าใจสภาพแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินจากสิ่งที่อ่าน การสอนอ่านแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

1. การอ่านอย่างเงียบ (Silent Reading)
2. การอ่านออกเสียง (Reading Aloud)

การอ่านอย่างเงียบ เป็นการอ่านเพื่อจับใจความเรื่องที่อ่าน เข้าใจความคิดหลักของเรื่องได้ ครูจะต้องฝึกบ่อย ๆ และเทคนิคการอ่าน อ่านอย่างไรจึงจะอ่านได้เร็ว และจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ด้วย รู้จักละสิ่งที่ไม่สำคัญ ครูควรจะได้อธิบายให้นักเรียนเข้าใจก่อนสอนอ่านว่า ในการอ่านเพื่อจับใจความแต่ละครั้งนักเรียนไม่จำเป็นต้องรู้คำศัพท์ทุกตัว ฝึกให้ลองเดาความหมาย

วิธีสอนการอ่านอย่างเงียม

1. ครูจะต้องสอนเสียง ศัพท์ รูปประโยคที่นักเรียนยังไม่รู้ให้เข้าใจเสียก่อน โดยเลือกเอาเฉพาะที่เห็นว่ามีสำคัญจริง ๆ คำเน้นวิธีการสอนตามขั้นต่าง ๆ ของการสอนเสียงศัพท์ และรูปประโยค ครูไม่จำเป็นต้องมาเสียเวลากับการสอนเสียงมากนัก เพราะฝึกในเวลาสอนการอ่านออกเสียงได้ จุดประสงค์ในที่นี้ คือ การอ่านเพื่อจับใจความ
2. เมื่อครูสอนเสียง ศัพท์ และรูปประโยคแล้ว ครูแนะเทคนิคการอ่านอย่างเงียม ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนอ่านอย่างเงียมโดยกะประมาณเวลาให้
3. ครูลงถามคำถามปากเปล่าเกี่ยวกับความคิดหลักของเรื่องเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่กำลังอ่านอย่างกว้าง ๆ
4. ให้นักเรียนลงมืออ่านอย่างเงียมอีกครั้งหนึ่ง ครังนี้นักเรียนจะเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น จะไม่เกิดความท้อแท้เพราะอ่านไม่รู้เรื่อง ตอบคำถามครูไม่ได้
5. วัดผลสิ่งที่ครูให้นักเรียนอ่าน เป็นการทดสอบดูว่านักเรียนมีความสามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้มากน้อยเพียงใด

ในการวัดผลนั้นแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนแรกเป็นการวัดผลปากเปล่า วัดอย่างคร่าว ๆ ดูว่านักเรียนมีความเข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างกว้าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด ลักษณะของคำถามจะมี Yes-No Questions จะช่วยให้นักเรียนนึกถึงเรื่องราวที่ได้อ่าน และ Wh-Questions เน้นเรื่องความคิดที่สำคัญ ๆ ตอนที่สองวัดผลโดยให้นักเรียนได้ลงมือเขียนตอบเน้นเรื่องรายละเอียดที่สำคัญ ลักษณะของข้อทดสอบครูอาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการถาม เช่น แบบเลือกตอบ การเติมคำ จับคู่ หรือแบบถูกผิด เป็นต้น

ทักษะที่ครูควรเน้นนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านอย่างเงียมหรืออ่านในใจ

- ความสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วและจับใจความเรื่องที่อ่านได้
- เข้าใจความคิดที่สำคัญ ๆ และขยายความคิดของตนเองได้
- นักเรียนได้ใช้ความคิดต่อจากเรื่องที่อ่านไปแล้ว
- เพิ่มพูนคำศัพท์ใหม่ รูปประโยค ความรู้ทางด้านภาษา
- เกิดความเพลิดเพลิน

การอ่านออกเสียง เป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถออกเสียงคำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ลงจังหวะและเว้นวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง เป็นการฝึกเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องการเน้น

เสียงและระดับเสียงสูงต่ำ รวมถึงการฝึกอ่านคำประพันธ์ บทละคร บทสนทนา เป็นต้น

วิธีสอนการอ่านออกเสียง

1. สอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องอย่างกว้าง ๆ
2. ครูนำเอาเสียงและการลงจังหวะหนัก เบา สูง ต่ำ ที่เป็นปัญหาออกมาสอนและรับการฝึกฝนตามแบบวิธีสอนเสียงก่อน
3. ฝึกอ่านเป็นคำ ๆ และเป็นประโยคโคด ๆ ก่อนอ่านทั้งเรื่อง
4. ฝึกอ่านทั้งเรื่องโดยครู ให้ฟังตัวอย่างที่ถูกต้องหรือครูอ่านให้ฟังเป็นตัวอย่าง
5. ให้นักเรียนอ่านตามครูทีละประโยค โดยใช้ระดับเสียงปกติ เสียงการอ่านเป็นคำ ๆ
6. ครูให้นักเรียนอ่านเองและแก้ไขข้อบกพร่อง

การสอนบทประพันธ์

เป็นการรวมการสอนอ่าน เข้าใจความและอ่านออกเสียงเข้าด้วยกัน ครูจะสอนโคลงต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ ควรจะหาโคลงจากที่อื่น ๆ ที่คิดว่ามีความเหมาะสมกับนักเรียน เรื่องความยากง่าย ความสนใจและเหมาะสมกับระดับชั้นมาสอนประกอบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายเวลาเรียน อาจจะทำกิจกรรมพิเศษ เช่น แสดงละครประกอบ ร้องเพลง หรือหัดแต่งโคลงง่าย ๆ เปลี่ยนแบบโคลงที่ครูสอน เป็นต้น

วิธีสอนบทประพันธ์

1. สอนอ่านเอาเรื่องก่อน นำเอาศัพท์โครงสร้าง และเสียงที่เป็นปัญหาออกมาสอนก่อน ให้นักเรียนเข้าใจความหมายของโคลงอย่างกว้าง ๆ
2. สอนอ่านฝึกรับออกเสียงเป็นคำ ๆ เป็นวลี และเป็นประโยค ครูไม่ควรเริ่มด้วยการอธิบายแผนผังของโคลง แต่เป็นการฝึกให้นักเรียนฟังการพูดหรืออ่านโคลงอย่างมีชีวิตจิตใจ และมีจังหวะเข้าใจผู้เรียน เป็นการฝึกการออกเสียง การเน้นเสียง รวมทั้งการฝึกระดับเสียงสูงต่ำ
3. ครูเริ่มโดยการอ่านโคลงให้นักเรียนฟังเน้นจังหวะให้ชัดเจนหรือเปิดแผ่นเสียงเทป ให้ฟังสัก 2 ครั้งนักเรียนก็อาจจับทำนองและลีลาการอ่านได้

4. ครูอ่านให้นักเรียนฟังทีละ 2 บรรทัด ให้นักเรียนว่าตาม ครั้งต่อไปยาวออกไป เป็นทีละ 4 บรรทัด ให้นักเรียนอ่านตาม

5. ให้นักเรียนฟังตัวอย่างที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่งแล้วให้นักเรียนฝึกอ่านพร้อมกัน เป็น หมู่และเป็นรายบุคคล

6. ทำกิจกรรมพิเศษเสริมบทเรียนตามแต่ละ เห็นสมควร

กิจกรรมพิเศษที่เสริมทักษะการอ่าน ซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน คือ

1. หลังจากที่ครูสอนอ่านเข้าใจความหมายแล้วครูอาจจะใช้บทเรียนเดิมนี ทำกิจกรรม ได้หลายอย่าง เช่น ให้นักเรียนลองแต่งเรื่องใหม่ ทำเป็นบทสนทนาแลกเปลี่ยนกันอ่าน ทำหนังสือ อ่านง่าย ๆ สั้น ๆ วาดภาพประกอบเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

2. กำหนดให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือในห้องสมุด แล้วลองเขียนเรื่องสั้น ๆ เอง

3. จัดโครงการอ่านที่บ้าน โดยครูเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับระดับชั้น และความสนใจ ของนักเรียน ให้นักเรียนรับผิดชอบกันเอง ยืมไปอ่านที่บ้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้แล้วลองมาเล่าให้ เพื่อน ๆ ฟัง

4. จัดทำสมุดภาพมีคำบรรยายประกอบ ครูอ่านเรื่องสั้น ๆ ให้ฟัง แล้วให้นักเรียน ช่วยกันเขียนภาพตอนใดตอนหนึ่งที่ตนชอบ มีการบรรยายใต้ภาพ แล้วครูนำมาเย็บเป็นเล่ม เมื่อ เด็กเกิดความสนใจก็จะไปหาอ่านเพิ่มเติมเอง

5. หัดแต่งโคลงง่าย ๆ เลียนแบบโคลงของเดิม

6. จัดโปรแกรมการอ่านตามระดับความสามารถของนักเรียนเป็นราย ๆ ไป

การสอนเขียน (Teaching Composition)

การสอนเขียนถือเป็นทักษะขั้นสุดท้ายการสอนเขียนในระดับประถมปลายนี้ ย่ำสิ่งที่นักเรียน ได้เรียนไปแล้ว ด้วยการนำเอาคำศัพท์ และโครงสร้างที่เรียนแล้วมาฝึกหัดเขียนให้เป็นเรื่องเป็น ภายหลังจากที่ได้ฟัง พูด และอ่านแล้ว มุ่งเพียงให้นักเรียนเลียนแบบเจ้าของภาษา เป็นการสอน เขียนตามความหมายอย่างแคบ เช่น กำหนดให้มีการเขียนบรรยายภาพ หรือเขียนจากแบบประโยค ที่ได้ฝึกปากเปล่าไปแล้ว

ลำดับขั้นการสอนเขียน

1. ให้นักเรียนลอกตามครู(Copying and Reproduction) เป็นขั้นที่ง่ายที่สุด ก่อนลอกนักเรียนควรได้ศึกษาคำศัพท์ ทบทวนตัวสะกดคำยากด้วยการฝึกปากเปล่า ศึกษาโครงสร้าง

ที่นักเรียนจะต้องลอก ตลอดจนฝึกอ่านแล้ว จึงให้นักเรียนลอก การลอกตามครูเป็นการให้นักเรียนได้ทวนสิ่งที่อ่านหรือฝึกปากเปล่าแล้ว และพยายามทำความเข้าใจ ตลอดจนจำสิ่งที่ลอกไป ครูลองตั้งคำถามตามเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนลอกไป ให้นักเรียนลองตอบดู จากนั้นครูลองให้เด็กไปเขียนเองเป็นการบ้าน แล้วสิ่งที่นักเรียนเขียนเองตามความจำมาเปรียบเทียบกับเรื่องที่นักเรียนลอกไป เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องสั้น ๆ ไม่เกิน 10 บรรทัด

2. การรวมประโยคสั้น ๆ (Recombination) เป็นการฝึกให้นักเรียนรวมประโยคสั้น ๆ หลายประโยคเป็นประโยคเดียวกันที่ได้ความถูกต้อง หรือมีฉะนั้นครูอาจให้นักเรียนเปลี่ยนคำ หรือวลี หรือขยายข้อความซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมเรื่องคำศัพท์ และโครงสร้างที่เรียนไปแล้ว เช่น แทนคำนาม กริยา คำคุณศัพท์ หรือเปลี่ยนประธานจากสรรพนามเป็นนามหรือชื่อเฉพาะ เปลี่ยนคำวิเศษณ์บอกเวลาเป็นต้น เพื่อให้นักเรียนทำได้ถูกต้อง ไม่ยากเกินไป มีกำลังใจที่จะทำ

3. เขียนเรื่องราวอยู่ในขอบข่ายของการควบคุมคำศัพท์ และโครงสร้าง (Guided Writing) นักเรียนจะได้ฝึกแต่งเรื่องราวแต่อยู่ในขอบข่ายของการควบคุมคำศัพท์และโครงสร้าง หรืออาจจะให้เขียนอย่างเสรีบ้าง แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตที่ครูกำหนดให้ เช่น ครูจะมีคำถามถามนำเรื่องตามลำดับ มีแนวทางของเนื้อเรื่องที่จะเขียนให้ เป็นต้น นักเรียนจะช่วยกันเรียบเรียงเรื่องปากเปล่า ครูให้คำแนะนำก่อนที่นักเรียนจะลงมือเขียนด้วยตนเอง กิจกรรมที่จะใช้ในขั้นนี้อาจจะเป็น

-เรียบเรียงเรื่องใหม่

-ขยายประโยคให้เติมคำคุณศัพท์ หรือคำวิเศษณ์ เป็นต้น

-บรรยายภาพ จะต้องมีการเลือกภาพอย่างพิถีพิถัน ซึ่งประโยคต่าง ๆ ที่บรรยายออกมาจะใช้คำศัพท์และโครงสร้างที่เรียนมาแล้ว ครูจะให้นักเรียนช่วยเรียบเรียง บรรยายภาพปากเปล่าก่อนจะให้นักเรียนแต่ละคนเขียนเอง

-เติมข้อความในความเรียงสั้น ๆ ให้สมบูรณ์

4. การเขียนอย่างอิสระ (Free Composition) นักเรียนจะเขียนเอง มีอิสระในการใช้คำศัพท์ ใช้โครงสร้าง ใช้สำนวนต่าง ๆ การที่ครูกำหนดเรื่องให้นักเรียนเขียน ถ้าสามารถสัมพันธ์กับเรื่องที่นักเรียนได้อ่านแล้ว หรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น จะช่วยให้นักเรียนสามารถเขียนได้ง่ายขึ้น ครูควรมีเรื่องหลาย ๆ เรื่องให้นักเรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน เมื่อเลือกเรื่องได้แล้วควรมีโครงร่างสังเขปของเรื่องที่จะเขียนแล้วลองร่างเขียนดูแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ แล้วลอกด้วยลายมือที่สวยงามรอบคอบเป็นระเบียบเรียบร้อย (กรมสามัญศึกษา 2507, 2508, 2509 และพิตรวัลย์ โกวิทวดี 2519:8-29)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ใช้หลักสูตรนี้ จะมีวิธีสอนหลาย ๆ วิธี มีเอกสารหลักสูตรมาก แต่การเรียนการสอนของครูและนักเรียนที่ปฏิบัติมุ่งให้เกิดผลมากในด้านเดียวคือ การส่งเสริมให้นักเรียนจำเนื้อหาวิชาได้มาก ๆ เพื่อการสอบ (สุมิตร คุณานุกร 2518:16-18) การสอนเป็นการสอนหนังสือ ยึดตำราเรียนเป็นหลัก กระบวนการเรียนการสอนจึงคล้ายตามเนื้อหาวิชาในแบบเรียนมากกว่าคล้ายตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนการสอน

ในช่วงระยะเวลาของการใช้หลักสูตรฉบับนี้ มีเอกสารสำหรับครู ได้แก่หลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน ซึ่งมีการกำหนดให้ทำประมวลการสอนในทุกภาคการศึกษาและให้จังหวัดทำโครงการขึ้นใช้ มีหนังสือคู่มือครู และอนุสารประกอบหลักสูตร สำหรับนักเรียนมีการจัดพิมพ์หนังสือแบบเรียนแจกตามโรงเรียน หนังสืออาชยาน หนังสืออ่านประกอบ และแบบฝึกหัดเสริมทักษะ

สำหรับหนังสือเรียนภาษาอังกฤษที่บังคับใช้ในระดับประถมศึกษาปีการศึกษา 2506 (กระทรวงศึกษาธิการ 2506:13, 19, 24) มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทวนภาษาอังกฤษให้เลือกหนังสือต่อไปนี้ 1 รายการ

-Direct Method Reader for Thai Students Book I.

-Dent's First English Book by Walter Ripman.

-Oxford English Course for Thailand Book I by H. Coulthard Burrow.

และให้ใช้บทอาชยานอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกรมวิชาการ โรงเรียนใดที่สอนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ให้เรียนหนังสือ English Grammar Drills for Thai Students Book I. ของกระทรวงศึกษาธิการ Russel N. Campbell เรียบเรียงเพิ่มขึ้นอีก 1 เล่ม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เลือกหนังสือต่อไปนี้ 1 รายการ

-Direct Method Reader for Thai Students Book II.

-The New Method Reader Book I กับหนังสือ New Method Composition I by Michael West.

-Dent's First English Book by Walter Ripman.

-Oxford English Course for Thailand Book II by H. Coulthard Burrow.

และให้ใช้ทออาชยานอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนใด
ที่สอนอังกฤษสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ให้เรียนหนังสือ English Grammar Drills for Thai
Students Book II ของกระทรวงศึกษาธิการ Russel N. Campbell เรียบเรียงเพิ่มขึ้น
อีก 1 เล่ม

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ทมวภาษาอังกฤษให้เลือกหนังสือต่อไปนี้ 1 รายการ

-Direct Method Reader for Thai Students Book III

-The New Method Reader Book II กับ New Method Composition II

by Michael West.

-Dent's First English Book by Walter Ripman.

-Oxford English Course for Thailand Book III by H. Coulthard
Borrow.

และให้ใช้ทออาชยานอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของกรมวิชาการ โรงเรียนใดที่สอนภาษา
อังกฤษสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมงให้เรียนหนังสือ English Grammar Drills for Thai Students
Book III ของกระทรวงศึกษาธิการ Russel N. Campbell เรียบเรียงเพิ่มขึ้นอีก 1 เล่ม
หนังสืออ่านประกอบประโยคประถมศึกษาคอนปลายให้โรงเรียนจัดทำไว้เพื่อส่งเสริม
การอ่านจากหนังสือต่อไปนี้

-When Mother Goes Away ของกรมวิชาการ

-Stories in English for Young Readers Book I ของกระทรวงศึกษาธิการ
Thomas A. Durr เรียบเรียง

-Stories in English for Young Readers Book II ของกระทรวงศึกษาธิการ
Thomas A. Durr เรียบเรียง (กระทรวงศึกษาธิการ 2506:30-31)

ในด้านอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการประกอบการสอนมีหลายประการ เช่นของจริงหรือของ
จำลอง รูปภาพบัตรคำและแถบประโยค แผนภูมิ แผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียง วิทยุโรงเรียน
แผ่นป้ายสำลี กระดานคำและชอล์คสี เกมต่าง ๆ ตลอดจนการร้องเพลง ฟังนิทานหรือแสดง
ละคร

การวัดและประเมินผล

หลักสูตรฉบับนี้ ได้มีเอกสารหลักสูตรที่เกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา คือ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในส่วนของหมวดภาษาอังกฤษมีการวัดผลดังนี้

อ่าน-ฟัง-พูด-อาชยาน

1. รายการที่ต้องการวัดผล

- 1.1 ความสามารถในการฟังได้ชัดเจนถูกต้อง
- 1.2 ความเข้าใจในประโยคหรือเรื่องที่ฟัง
- 1.3 ความสามารถในการใช้ภาษาพูดได้ถูกต้องและสุภาพ
- 1.4 ทักษะและความสามารถในการออกเสียงได้ถูกต้อง
- 1.5 ความสามารถในการสนทนาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
- 1.6 ความสามารถในการอ่านข้อความได้ชัดเจนถูกต้อง
- 1.7 ความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน
- 1.8 ความสามารถในการออกเสียงเน้นเสียงได้ถูกต้อง
- 1.9 ความสามารถในการจำประพันธ์

2. วิธีวัดผล

- 2.1 การทดสอบข้อเขียน เช่น ครูบอกให้ฟังแล้วให้ใส่เครื่องหมายเสียงที่แตกต่างกัน หรือเหมือนกัน
- 2.2 การปฏิบัติ เช่น ครูออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม
- 2.3 การทดสอบปากเปล่า เช่น ครูพูดประโยคให้นักเรียนตอบว่าถูกหรือผิด ครูถามคำถามเป็นภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนตอบเป็นภาษาอังกฤษ ครูแสดงท่าทางหรือให้ครูรูปภาพ ให้นักเรียนตอบเป็นภาษาอังกฤษ ครูบอกคำตอบให้เด็กตั้งคำถาม สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องจากประสบการณ์
- 2.4 การอ่าน อ่านถูกต้อง อ่านเน้นเสียง และออกเสียงได้ถูกต้อง
- 2.5 สัมภาษณ์ ครูถามคำถามข้อความที่อ่านให้นักเรียนตอบ
- 2.6 ท่องจำ ข้อความ
- 2.7 เล่นละคร หรือแสดงประกอบบทเรียน

3. การวัดผลงานระหว่างปี การให้คะแนนระหว่างปีจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้ แต่ควรจะใช้ให้ครบทุกวิธีเพื่อจะได้วัดผลนักเรียนได้รอบด้าน การให้คะแนนนั้นควรจะทำให้การวัดผลให้คะแนนไว้ทุกภาคจนครบกำหนดและจะให้คะแนนเต็มครั้งละเท่าใดก็ได้ แต่ควรเท่ากันทุกครั้งและเมื่อถึงปลายปีจึงรวมคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม

3 ชั่วโมง 5 ชั่วโมง

คะแนนระหว่างปี 10 คะแนน 20 คะแนน

4. การสอบปลายปี 10 คะแนน ให้นักเรียนอ่านข้อความในหนังสือประมาณ 10 บรรทัด สนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับชีวิตประจำวันประมาณ 5 ประโยค และท่องจำบทอาขยาน 1 บท

การวินิจฉัยให้คะแนน

ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน ควรให้ดังนี้

ดีมาก 10-9 คะแนน

ดี 8-7 คะแนน

พอใช้ 6-5 คะแนน

ควรแก้ไข 4-0 คะแนน

อ่าน ถ้าคะแนนเต็ม 20 คะแนน ควรพิจารณาเป็น 2 ตอน

1. เสียง 10 คะแนน อ่านออกเสียงได้ชัดเจน ลีลาถูกต้อง ถูกวรรคตอน คล่องแคล่วรวดเร็ว

2. ความถูกต้อง 10 คะแนน

2.1 อ่านผิด อ่านข้าม อ่านเกิน หักแห่งละ 1 คะแนน

2.2 อ่านผิดวรรคตอน ออกเสียงไม่ชัดเจน อ่านซ้ำ หัก 3 แห่งต่อ 1 คะแนน

ความเข้าใจภาษา

1. รายการที่ต้องการวัดผล

1.1 ความเข้าใจในข้อความที่อ่านที่ฟัง

1.2 ความสามารถในการเลือกคำ และประโยคมาใช้ได้ตรงตามความต้องการ

2. วิธีวัดผล

2.1 การทดสอบปากเปล่า เช่น ให้นักเรียนบอกความหมายของข้อความที่ได้อ่านหรือฟัง ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือฟัง

2.2 การทดสอบด้วยข้อเขียน ควรใช้ข้อสอบแบบปรนัยแล้วให้นักเรียนตอบด้วยข้อเขียน เช่น

2.2.1 ข้อทดสอบแบบถูกผิด อาจให้นักเรียนตอบเพียงว่า ถูก หรือผิด หรือให้นักเรียนแก้ประโยคที่ผิดให้ถูกต้องตามความหมาย

2.2.2 ข้อสอบแบบให้เลือกคำตอบจากคำตอบที่กำหนดให้ คำตอบที่กำหนดให้ควรมีประมาณ 3-4 ข้อ แล้วให้เลือกตอบ 1 ข้อ

2.2.3 ข้อสอบแบบจับคู่ ควรให้จำนวนคำตอบมากกว่าคำถาม

2.2.4 ข้อสอบแบบถามตอบ เป็นการถามให้ตอบจากข้อความที่ให้อ่าน ควรให้นักเรียนตอบสั้น ๆ

2.2.5 ข้อสอบแบบให้เติมในช่องว่าง โดยถือตามข้อความที่กำหนดให้

2.2.6 ข้อสอบแบบให้ทำตามคำสั่ง เช่น สั่งให้วาดรูป ให้ระบายสี ให้นับจำนวนภาพ ฯลฯ

3. การวัดผลงานระหว่างปี การให้คะแนนระหว่างปี จะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้ แต่ควรจะใช้ให้ครบทุกวิธี เพื่อจะได้วัดผลนักเรียนให้รอบด้าน การให้คะแนนนั้น ควรจะทำการวัดผลให้คะแนนไว้ทุกภาคจนครบตามกำหนด และจะให้คะแนนเต็มครั้งละเท่าไรก็ได้ แต่ควรเท่ากันทุกครั้ง และเมื่อถึงปลายปีจึงรวมคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม

	3 ชั่วโมง	5 ชั่วโมง
คะแนนระหว่างปี	10 คะแนน	30 คะแนน

4. การสอบปลายปี เวลา 1 ชั่วโมง 40 คะแนน การออกข้อสอบ จำนวนข้อสอบ ควรให้เหมาะกับเวลา ความยากง่ายของข้อสอบ การวินิจฉัยให้คะแนน ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน ควรให้ดังนี้

ดีมาก	10-9 คะแนน
ดี	8-7 คะแนน
พอใช้	6-5 คะแนน
ควรแก้ไข	4-0 คะแนน

การใช้ภาษา

1. รายการที่ต้องการวัดผล

1.1 ความสามารถในการใช้ภาษาเขียน
 1.2 ความสามารถในการเลือกคำมาใช้ให้เหมาะสม
 1.3 ความสามารถในการแสดงความต้องการความรู้สึก ความนึกคิดเป็นภาษา
 เขียนได้

2. วิธีวัดผล การทดสอบด้วยข้อเขียน ให้นักเรียนตอบด้วยข้อเขียนทั้งแบบปรนัย
 และแบบอัตนัย

- 2.1 ข้อสอบแบบให้เติมช่องว่างให้สมบูรณ์
- 2.2 ให้แต่งประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
- 2.3 กำหนดคำตอบให้นักเรียนตั้งคำถาม
- 2.4 ให้ตอบคำถาม
- 2.5 เขียนข้อความหรือประโยคประกอบภาพที่กำหนดให้
- 2.6 ให้เขียนเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

3. การวัดผลงานระหว่างปี การให้คะแนนระหว่างปีจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลาย
 วิธีร่วมกันก็ได้ แต่ควรจะใช้ให้ครบทุกวิธี เพื่อจะได้วัดผลนักเรียนได้รอบด้าน การให้คะแนนนี้
 ควรจะทำการวัดผลให้คะแนนไว้ทุกภาคจนครบตามกำหนด และจะให้คะแนนเต็มครั้งละเท่าไรก็ได้
 แต่ควรเท่ากันทุกครั้ง และเมื่อถึงปลายปีจึงรวมคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม

	3 ชั่วโมง	5 ชั่วโมง
คะแนนระหว่างปี	10 คะแนน	20 คะแนน

4. การสอบปลายปี เวลา 1 ชั่วโมง 20 คะแนน การออกข้อสอบ จำนวนข้อสอบ
 ควรให้เหมาะกับเวลา ความยากง่ายและแบบของข้อสอบ

การวินิจฉัยให้คะแนน ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน ควรให้ดังนี้

ดีมาก	10-9 คะแนน
ดี	8-7 คะแนน
พอใช้	6-5 คะแนน
ควรแก้ไข	4-0 คะแนน

คัด-เขียน

1. รายการที่ต้องการวัดผล

- 1.1 ความสามารถในการเขียนได้ถูกต้องตามแบบ
- 1.2 ให้เขียนคำบอก
- 1.3 ความสามารถในการสะกดตัว และใช้เครื่องหมายวรรคตอน

2. วิธีวัดผล

- 2.1 ให้เขียนตามแบบ
- 2.2 ให้เขียนตามคำบอก

3. การให้คะแนนระหว่างปีจะใช้วิธีหนึ่งวิธีใดหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้ แต่ควรจะใช้ให้ครบทุกวิธี เพื่อจะได้วัดผลของนักเรียนได้รอบคอบ การให้คะแนนนั้นควรจะทำการวัดผลให้คะแนนไว้ทุกภาคจนครบกำหนด จะให้คะแนนเต็มครั้งละเท่าใดก็ได้ แต่ควรเท่ากันทุกครั้ง และเมื่อถึงปลายปีจึงรวมคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม

3 ชั่วโมง 5 ชั่วโมง

คะแนนระหว่างปี 10 คะแนน 10 คะแนน

4. การสอบปลายปี เวลา 1 ชั่วโมง 10 คะแนน ให้นักเรียนเขียนตามแบบและเขียนตามคำบอก ข้อสอบควรให้เหมาะกับเวลา ความยากง่ายและแบบของข้อสอบ

การวินิจฉัยให้คะแนน

เขียน ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน ให้พิจารณาดังนี้

1. เขียนผิด ตกไม่มีตัว หักแห่งละ 1 คะแนน
2. ชีค ข่า ชุคลบ ตกมีตัวสกรปรกหัก 3 แห่งต่อ 1 คะแนน

คัด ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน ให้พิจารณาดังนี้

1. สวยงาม ถูกต้อง วรรคตอน 5 คะแนน
2. ความถูกต้อง
 - 2.1 ผิดหักแห่งละ 1 คะแนน
 - 2.2 ชีค ข่า ชุค ลบ สกรปรกหัก 3 แห่งต่อ 1 คะแนน (กรมสามัญศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในอดีตนั้น เหมาะที่จะเป็นวิชาบังคับ ซึ่งทำได้ผลดีในช่วงระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะเป็นระยะที่ยังมีผู้เรียนเป็นจำนวนน้อย และจำนวนครูที่เป็นเจ้าของภาษาและครูไทยที่มีความรู้ภาษาก็ยังมีปริมาณที่เติมเต็มเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ต้องสอน การเรียนการสอนจึงเป็นไปอย่างได้ผล สำหรับหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลายนี้บังคับให้ทุกคนต้องเรียนภาษาอังกฤษ จำนวนนักเรียนจึงมากเมื่อเทียบกับจำนวนครูที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงทั้งในเชิงภาษาและวิธีสอน จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะให้บังเกิดผลได้อย่างแต่ก่อน การพยายามให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือได้อย่างแท้จริง โดยการเพิ่มชั่วโมงไม่ได้คิดถึงจำนวนผู้เรียน คุณภาพความสามารถของครู และจำนวนครู หนังสือนักเรียนที่เหมาะสม ฯลฯ การเพิ่มเวลาจำนวนชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษจึงเป็นการพล่าเวลาของผู้เรียนและผู้สอนมากกว่า (กัญญา สินธวานนท์ 2514, 2516:15) และทำให้ไปลดชั่วโมงวิชาอื่น เช่น ภาษาไทย ผลจึงปรากฏว่าภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ ภาษาไทยก็ไม่ดี ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย

สำหรับปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นนั้น แบ่งออกได้ตามประเภทของปัญหา คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู
2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน
3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง
4. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ
5. ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียน
7. ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู

ในกระบวนการเรียนการสอนนั้นครูเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ และมีอิทธิพลมากที่สุด เพราะครูเป็นแบบอย่างทีนักเรียนจะต้องเลียนแบบทั้งในการพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนนักเรียนในระยะเริ่มเรียน (อุทัย ภิรมย์รัตน์ และเพ็ญศรี รังสิยากุล 2521:56) ครูต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีและเหมาะสม ครูจำเป็นต้องเรียนรู้หลักวิชาภาษาศาสตร์ วิธีสอน ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศที่สอน เพื่อช่วยให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลให้นักเรียนเรียนรู้

ภาษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลดีต่อนักเรียนได้ในที่สุด (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2519:3) แต่ในทางปฏิบัติแล้วในระดับเริ่มต้นซึ่งเป็นระยะที่ต้องการครูที่ดีที่สุด กลับใช้ครูที่มีความรู้ภาษาอังกฤษและความสามารถในการสอนน้อยที่สุด (ทวงรัตน์ ประทับแก้ว 2507:38-40) ซึ่งสาย ภาณุรัตน์ (2519:177) ศรีวัย สุวรรณภักดิ์ (2520:74-76) และสุรางค์ ชาดิยานนท์ (2524:89) มีความเห็นตรงกันว่า ในระดับประถมศึกษา มักจะขาดครูที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะสอนภาษาอังกฤษ เพราะครูที่เข้าสอนในระดับนี้ ยังนิยมบรรจุครูที่มีวุฒิค่า ไม่มีความถนัดในการสอน ส่วนมากไม่ได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนมาก่อน หรือได้รับการฝึกฝนมาไม่เพียงพอ ขาดประสบการณ์ ขาดความชำนาญในด้านเนื้อหาวิชาที่ถูกต้อง และไม่แม่นยำพอ จึงไม่สามารถสอนเนื้อหาของวิชาได้อย่างถูกต้อง ไม่เข้าใจความหมายของหลักการสอนที่แท้จริง ขาดความสนใจใฝ่หาความรู้ให้กว้างขวาง ไม่ชวนขยายปรับปรุงตนเอง ครูที่สอนภาษาอังกฤษมานาน ๆ แล้ว ถ้าไม่กระตือรือร้น ความรู้ที่มีอยู่ก็จะล้าสมัย โดยเฉพาะวิทยาการปัจจุบันเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงสาระของวิชาต่าง ๆ อยู่เสมอ (ชูทิพย์ ทิพย์บุญทอง 2521:113-121) อาจจะเป็นเพราะความประมาทของตัวครูเอง โดยเข้าใจว่าเนื้อหาในระดับประถมศึกษาง่าย ครูที่มีวุฒิสูงกว่านักเรียนเพียงเล็กน้อยก็อาจสอนได้ จึงปรากฏว่าการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาแม้ไม่มีใครได้ผลดี นักเรียนอ่านออกเสียงผิด ๆ เป็นนิสัยติดตัว ยากที่จะแก้ไขได้ (สาย ภาณุรัตน์ 2519:177) รู้ไม่กระจ่าง เกิดความผัดใจ มีทัศนคติที่ไม่ดี และเกลียดภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็ก (ครูกลางเก่า-กลางใหม่ 2520:6) จากการวิจัยของ เมตตา บุญยากร (2512:98-101) พบว่าครูขาดความพร้อมที่จะสอน ไม่มีการเตรียมบทเรียน ขาดความรู้ทางวิธีสอนที่ถูกต้อง ไม่เปลี่ยนแปลงการสอนไปตามความต้องการของสังคม ครูภาษาอังกฤษเป็นจำนวนมากไม่มีความมั่นใจ ในการใช้ภาษาในการสอนและการสื่อความหมายในห้องเรียน มักจะขี้อาย ไม่กล้าพูด กล้าแสดงท่าทางประกอบอย่างฝรั่ง คือทำได้ก็ต้องแสวงฝืนทำโดยเกรงว่าจะถูกผู้อื่นค่อนแคะ นอกจากนี้ยังไม่สนใจศึกษาหลักสูตรว่า วิชาที่สอนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร เนื้อหาครอบคลุมแค่ไหน ใช้ตำราเรียนไม่เป็น บางโรงเรียนครูคนเดียวต้องสอนหลายวิชา มีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่สามารถจะเอาใจใส่ปรับปรุงการสอนได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ไวยกุล (2513:99-100) พบว่า ครูไม่มีเวลาตรวจงานของนักเรียน เนื่องจากมีภาระการสอนมาก และจำนวนนักเรียนแต่ละห้องมาก ครูไม่ใช้กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ขาดการใช้จิตวิทยาในการสอน และยังขาดความร่วมมือระหว่างครูภาษาอังกฤษด้วยกัน (ภิญโญ สาร 2500:36-37) ตลอดจนจำนวนครูไม่พอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน

นักเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนนอกเหนือไปจากครู การที่กระทรวงศึกษาธิการจัดวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียน โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้เรียนมีความต้องการเรียนหรือไม่ และเมื่อเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือเปล่า บางคนเสียเวลาเรียนภาษาโดยไม่เกิดการเรียนรู้ เพราะตลอดชีวิตไม่มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษเลย (พรณินิ สาคริก 2514:60) เมื่อนักเรียนขาดแรงจูงใจตั้งนี้ จึงไม่สนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ขาดความสนใจอย่างแท้จริง เพราะไม่เห็นความสำคัญ ประโยชน์และความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ อาจเรียนเพราะถูกบังคับ หรืออาจใช้วิธีการเรียนที่ไม่ถูกต้อง ขาดผู้แนะนำที่ดี จึงไม่อาจหาทางไปสู่ความสำเร็จได้ (สรรเสริญ ไชยศรี 2513:48) ยิ่งเนื้อหาใดที่ยาก และครูไม่มีความเข้าใจในตัวนักเรียนมากพอแล้ว ยิ่งทำให้เด็กเรียนมีทัศนคติที่ติดต่อกัน และวิชาภาษาอังกฤษ (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2520:88) จากผลการวิจัยของ ดวงรัตน์ ประดับแก้ว (2507:38-40) พบว่า ทัศนคติของนักเรียนที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากการมีพื้นฐานความรู้ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียมจันทร์ รามนันท์ (2511:31-35) และ ปรีญา หงส์นาค 2516:80) พบว่า นักเรียนเห็นว่าวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่น่าสนใจ แต่เนื่องจากพื้นฐานของนักเรียนไม่ดีทำให้ได้คะแนนไม่ดี ตลอดจนนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน (สัวางค์ หิรัญบุรณะพันธ์ 2524:45-61) มีความสามารถในการเรียนรู้ การรับรู้ไม่เท่ากัน (ซูทิพย์ ทิพย์บุญทอง 2521:113-121) นอกจากนี้จำนวนนักเรียนแต่ละห้องมากเกินไป ทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก การฝึกต่าง ๆ ได้ผลดีไม่เท่าที่ควร นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าถามปัญหาต่าง ๆ ไม่รู้จักช่วยตนเอง คอยแต่จะให้ครูเป็นฝ่ายให้อยู่ฝ่ายเดียว ตลอดจนขาดการสนับสนุนช่วยเหลือจากที่บ้าน (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2520:88-89) นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กนักเรียนไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ ดังที่ คิด พงศทัต และ ศิธร แสงธนู (2516:6) ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมต่างกันคือ เด็กไม่ได้ยินภาษาต่างประเทศตลอดเวลาเหมือนภาษาแม่
2. เวลาเรียนและโอกาสของการฟัง และฝึกเลียนเสียงภาษาต่างประเทศน้อยกว่าภาษาแม่มากสำหรับเด็กเริ่มเรียนภาษาอังกฤษจะมีโอกาสฟัง และเลียนเสียงภาษาแม่ คือ ภาษาไทยของตนอยู่ถึง 6-7 ปี เป็นอย่างน้อยก่อนที่จะเรียนอ่านและเขียน
3. เด็กมักนำเสียงและโครงสร้างของภาษาแม่ที่ได้ฝึกใช้ติดเป็นนิสัยแล้ว ไปใช้ในภาษาต่างประเทศที่ตนเรียน

4. เด็กส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนภาษาต่างประเทศจากเจ้าของภาษาโดยตรง และการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความหมาย และการใช้ภาษาก็ต้องศึกษาเป็นเวลานานแรมปี

5. หลักสูตรการเรียนภาษาที่สอง มุ่งให้เด็กฟัง พูด อ่าน เขียน ไปด้วยกันเป็นการฝึนครมชาติของการเรียนภาษาอยู่บ้าน เพราะการฟังและพูดต้องคล่องก่อนการเรียนอ่าน และเขียน

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองบางคนไม่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่บุตรหลานของตนจะได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษ จึงไม่ได้ให้กำลังใจ หรือสนับสนุนการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน มีอยู่จำนวนมากที่ผู้ปกครอง ไม่สามารถกวดขันการเรียนภาษาอังกฤษที่บ้าน (กรมวิชาการ 2504: 3-8) อาจเป็นเพราะว่าไม่ได้เรียนมา มีความรู้น้อยหรือขาดความเข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนจึงไม่สามารถจะฟังได้ (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2520:89) ฐานทางครอบครัวมีรายได้ต่ำ การไม่ได้เอาใจใส่ใกล้ชิดบุตร หรือการเข้มงวดให้บุตรนอนบอเชื่อฟังก็เป็นเหตุให้ผลการเรียนของนักเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จได้

ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

การดำเนินการใด ๆ ก็ตามจะสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จ หากผู้บริหารสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ในบางโรงเรียนผู้บริหารยังไม่เข้าใจหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษดี มุ่งจะให้ครูสอนเพื่อให้นักเรียนสอบผ่านวิชานี้แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2520:90) ในบางโรงเรียนผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูสอนภาษาอังกฤษให้เข้ารับการอบรมทางด้านวิชาการ และวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณในการจัดหาหรือซื้อ โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนของครู (พรทิพา เหลืองวัฒนาภักจ 2522:จ) ครูสอนภาษาอังกฤษจึงขาดความกระตือรือร้นและขาดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

ในสภาพการเรียนการสอน นักเรียนไทยอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบไทย ๆ แทบจะไม่มีโอกาสได้พูดหรือได้ใช้ภาษาอังกฤษเลย นอกจากเวลาเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนเท่านั้น ในบางโรงเรียนลักษณะของห้องเรียนไม่เหมาะกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ขาดสถานการณ์หรือสิ่ง

แวดล้อมที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนภาษาได้ดีพอ ขนาดของห้องเรียนยังไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เนื่องจากจำนวนนักเรียนมากเกินไป (กรมวิชาการ 2504:3-8) และยังขาดแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ห้องสมุดและหนังสือประกอบอื่น ๆ ทางภาษาอังกฤษเป็นต้น (ศรีวิชัย สุวรรณภักดี 2520:90)

ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษเป็นวิชาทักษะ แต่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างเพียงพอ นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกบ้างก็เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น เมื่อหมดชั่วโมงภาษาอังกฤษแล้ว นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกทักษะดังกล่าวเลย ด้านการสอนครูไม่เข้าใจวิธีสอน (ซูทิพย์ ทิพย์บุญทอง 2521:113-121) วิธีสอนผิด ยึดวิธีสอนแบบเก่า ยึดตนเองเป็นหลัก สอนเฉพาะสิ่งที่ตนเคยเรียนมา ไม่ค้นคว้าวิทยาการสมัยใหม่ ครูเป็นฝ่ายพูดอ่านผู้เดียว สอนไปตามหนังสือ นักเรียนมีหน้าที่รับฟังและท่องจำ (วรรณช รัตนประสิทธิ์ 2503:32-35) เป็นศูนย์กลางของการเรียน นักเรียนมีโอกาสฝึกได้น้อย ไม่คำนึงถึงความถนัดของผู้เรียน (ส้าอานงค์ หิรัญบุรณะพันธ์ 2524:45-61) ไม่เปลี่ยนแปลงการสอนไปตามความต้องการของสังคม (นภาพันธุ์ ยมาภักย์ 2503:275-277) จากงานวิจัยของเมตตา บุญญากร(2512:98-101) พบว่า ส่วนมากครูใช้วิธีสอนทั้งแบบเก่าและใหม่ ทำให้ผลการสอนไม่ดีเท่าที่ควร บางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ มีความรู้สึกว่างานสอนภาษาอังกฤษหนักกว่าวิชาอื่น เพราะต้องเตรียมการสอนและตรวจแบบฝึกหัด ตลอดจนมีชั่วโมงสอนมากทำให้ไม่สามารถจะเอาใจใส่ปรับปรุงการสอนได้เต็มที่ (วิรัตน์ ไวยกุล 2513:99-100) จึงไม่ได้จัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียน

ในด้านโสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอน ครูส่วนมากไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการใช้อาจจะเป็นเพราะว่ามีความรู้และประสบการณ์ด้านโสตทัศนอุปกรณ์น้อย ไม่ถนัดในการใช้อุปกรณ์ จึงไม่รู้จักเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับวิชาเรียน บางคนมีความเห็นว่าการใช้อุปกรณ์ทำให้เสียเวลาและสอนไม่ทันหลักสูตร เสียกำลังงานและความคิดโดยไม่คุ้มค่า ครูเห็นว่าอุปกรณ์นั้นใช้แล้วไม่ได้ผลทำให้รู้สึกเบื่อ แต่ผลการวิจัยของ ดวงรัตน์ ประดับแก้ว (2507:38-40) พบว่านักเรียนต้องการเรียนภาษาอังกฤษ โดยมีอุปกรณ์การสอน นอกจากนั้นครูไม่มีเวลาทำอุปกรณ์ขึ้นเอง แม้โรงเรียนจะมีอุปกรณ์ ครูก็ไม่เคยใช้ ไม่ได้เตรียมการสอน ไม่ทราบว่า จะใช้อุปกรณ์อะไร ประกอบการสอนตอนไหน อุปกรณ์การสอนจึงเป็นสิ่งที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้า ทดลองหรือใช้คู่ก่อน

เพราะเมื่อไม่มีการเตรียมล่วงหน้า ครูก็จะใช้อุปกรณ์ไม่ถูก จากการวิจัยของ สุรินทร์ ทองสิงห์ (2524:67-70) พบว่าอุปกรณ์บางอย่างโรงเรียนมีแล้ว เช่น เครื่องรับวิทยุ เครื่องบันทึกเสียง แต่ครูภาษาอังกฤษไม่มีโอกาสได้ใช้ เพราะโรงเรียนนำไปใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่น

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียน

ในด้านหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (จันทร์ คุปตะวาทีน 2521:7) ลำสมัย เนื้อหาบางอย่างไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของประเทศ หลักสูตรที่ใช้อยู่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในที่ต่าง ๆ กัน ทุกคนต้องเรียนอย่างเดียวกันหมดทั้งประเทศ จากงานวิจัยของ วิรัตน์ ไวยกุล (2513:99-100) และ เมตตา บุญยากร (2512:98-101) ได้ศึกษาพบว่าหลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไป เนื้อเรื่องในหนังสือเรียนบางตอนสับสน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวิชัย สุวรรณภักดี (2520:92) กล่าวว่า เนื้อหาในหนังสือบางเล่มไม่เรียงลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก และมีเนื้อหาบางอย่างควรจะสอนควบคู่กันไป แต่ก็ถูกจัดแยกออกจากกัน หรืออย่างเนื้อหาที่ต้องเรียนต่อเนื่องกันก็ขาดตอนไป มีเนื้อหาอื่นมาแทรก ขาดความต่อเนื่อง ไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน นอกจากนี้ยังขาดแบบเรียนภาษาที่ดี แบบเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในด้านความสนใจ แบบเรียนส่วนใหญ่แต่งโดยชาวต่างประเทศจึงไม่เหมาะสมกับนักเรียนไทย (วรณูช รัตประสิทธิ์ 2503:72)

นอกจากปัญหาที่เกี่ยวกับแบบเรียนในเรื่องที่กล่าวมาแล้ว สมศักดิ์ นาวายุทธ (2527:71) ยังได้กล่าวถึงปัญหาในด้านนี้ว่า ประเทศไทยยังขาดแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนช้าหรือมีปัญหาในการเรียนภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการอ่าน (Remedial Reading) อยู่มาก ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่เรียนช้าหรือเรียนไม่ทันเพื่อน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามความสามารถที่มีอยู่และ เป็นการสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้ทเรียน น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของเขา

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ครูส่วนมากประเมินผลเฉพาะตัวนักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (สมบุญ ภู่นวล 2525:27-28) เช่น ความยากง่ายของเนื้อหาวิชา ครูส่วนมากจะสอบไปตามเนื้อหาที่มีในหนังสือแบบเรียน ไม่มีความรู้ดีพอเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่ดีได้ เมื่อครูขาดความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแบบทดสอบ (ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ 2525: บทคัดย่อ) จึงทำให้สร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุม

คลุมเนื้อหาในหลักสูตร ไม่ตรงกับความมุ่งหมายของหลักสูตร (อุทัย ภิรมย์รัตน์ 2510:19-23) และมักจะออกข้อสอบหนักไปในด้านความจำ เนื่องจากความไม่ชำนาญในการสร้างแบบทดสอบ (คิด พงศทัต และ ศิธร แสงธนู 2516:91) ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่วัดความเจริญได้หลายด้าน ไม่มีความมั่นใจว่าแบบทดสอบที่ใช้จะสามารถทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนได้จริง (วัลลียา สุวรรณโชติ 2525:40-41) เมื่อเป็นดังนี้ย่อมมีผลต่อการสอบของนักเรียน แต่ครูมักจะไม่วางใจถึงเมื่อผลการสอบออกมาไม่ดี มักจะเพ่งเล็งว่านักเรียนไม่สนใจเรียน หรือเรียนอ่อน ทั้ง ๆ ที่ครูเองยังไม่มีความมั่นใจว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้จะถือได้หรือไม่ว่าเป็นแบบทดสอบที่ดี

นอกจากครุขาดความรู้ในการสร้างแบบทดสอบวิชาภาษาอังกฤษแล้ว ความไม่พร้อมของครูในการดำเนินการวัดผลขณะสอน ความร่วมมือระหว่างครูที่สอนวิชาเดียวกัน ความไม่พร้อมของนักเรียนในการเตรียมตัวสอบ และความไม่ตั้งใจทำข้อสอบของนักเรียน (สุเทียบ ละอองทอง 2527:59-60) แล้วในด้านวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้สร้างแบบทดสอบก็ยังไม่พร้อม

เกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลนี้ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2517:3) ได้สรุปดังนี้

1. ข้อสอบที่ใช้ในการวัดผลการศึกษาวัดแต่ความจำ
2. การทดสอบการวัดผลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการสิ้นเปลืองและสูญเปล่า ผลการสอบยังเชื่อกันไม่ได้
3. การวัดผลที่แล้วมายึดถือเวลาเรียนเป็นหลัก ทำให้คนจำนวนมากไม่มีสิทธิเข้าสอบทั้ง ๆ ที่มีความรู้เพียงพอที่จะทำข้อสอบได้
4. ทศนคติต่อการสอบปัจจุบัน ทำให้ผู้สอบมีการชิงดีชิงเด่น ไม่ช่วยเหลือกัน
5. ครูไม่รับผิดชอบต่อการเรียนของผู้เรียน ครูถือว่าสอนแล้วเด็กจะได้รับรู้ เรียนแค่ไหน เป็นภาระของเด็กเอง

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2503 เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับแรกที่ใช้บังคับให้นักเรียนระดับประถมตอนปลายต้องเรียนทุกคน โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหลักสูตรที่กำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน ตลอดจนแนวทางในการวัดผลและการให้คะแนนไว้ นอกจากนั้นยังมีเอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าหลักสูตรฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มาก แต่ในทางปฏิบัติจริง ครูส่วนมากยัง

ยี่ดวิธีสอนแบบเดิม และยึดแบบเรียนเป็นหลัก กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนมุ่งเป็นด้านความรู้มากกว่าด้านอื่น การเรียนการสอนจึงมุ่งไปเน้นเพื่อการสอบ ตลอดจนมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรฉบับนี้ไม่ได้ผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้

จากพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษคงได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรสามัญศึกษาของไทยในชั้นสูงก่อนแล้วก็ขยายลงไปในระดับชั้น ๆ ภาษาใดที่ขยายลงไปในระดับชั้นเร็วมาก ก็ย่อมประสบปัญหาความขาดแคลนครูที่มีคุณภาพเหมาะสม ภาษาอังกฤษขยายตัวลงไปในระดับการศึกษาในระดับชั้น ๆ มากยิ่งกว่าภาษาอื่น คุณภาพของการสอนภาษานี้ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนมาก เพราะความขาดแคลนดังกล่าวแล้ว ยิ่งภาษาต่างประเทศเหล่านี้ไม่ได้มีความหมายโดยตรงต่อชีวิตอันเป็นปัจจุบันของนักเรียนที่เรียนด้วยแล้ว ความหวังในเรื่องผลสำเร็จจึงมีน้อยลงไปอีก ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ที่จัดให้เลือกได้ในชั้นสูง ๆ นั้น หมายความว่าโรงเรียนที่จัดสอนมีความพร้อมในด้านตัวครู คุณภาพจึงมักอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ปรากฏผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ไม่มีปัญหาในเรื่องการปรับปรุงมากเท่าภาษาอังกฤษ

การพัฒนาหลักสูตรของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปี พ.ศ.2503 เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจากระดับผู้บริหาร (The Administrative Approach) (สมิทร คุณานุกร 2518:222) เปลี่ยนจากเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง ซึ่งการพิจารณา การตัดสินใจ การวางแผนและการดำเนินงานมาจากบุคคลในระดับบริหารเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง หลักสูตรจึงถูกกำหนดมาจากแหล่งเดียวกัน และใช้เหมือนกันทั่วประเทศ พร้อมทั้งประกาศให้ครูปฏิบัติตาม ทำให้เกิดช่องว่างชั้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายการปรับปรุงหลักสูตรและครูในฐานะผู้รับไปปฏิบัติไม่สามารถเข้าใจได้ นอกจากนี้ยังไม่ส่งเสริมแรงจูงใจในการที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมา เพราะครูหรือบุคคลฝ่ายปฏิบัติการไม่ได้แสดงความคิดเห็น ไม่ได้มีส่วนร่วม จึงไม่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมา